

*BOLETÍN OFICIAL
DEL
ARZOBISPADO DE SANTIAGO*

Año CLVII

Febrero 2018

Núm. 3.738

ARZOBISPO

**1.- XXV Aniversario de la Ordenación Episcopal de Mons.
Julián Barrio Barrio, Arzobispo de Santiago de Compostela**

a) Crónica

El 7 de febrero del año en curso, Mons. Julián Barrio Barrio, Arzobispo de Santiago de Compostela, recibió un cálido homenaje con motivo de la celebración de los 25 años de su ordenación episcopal, que recibió de manos de Mons. Antonio María Rouco Varela, Arzobispo de Santiago de Compostela, en la SAMI Catedral.

Los actos comenzaron con la celebración de la Misa de Acción de Gracias en la Catedral de Santiago, presidida por el Sr.

Arzobispo, al que acompañaban su Obispo Auxiliar, Mons. Jesús Fernández González, coordinador de los actos, Mons. Blázquez, Cardenal Arzobispo de Valladolid y Presidente de la Conferencia Episcopal – y que había sido Obispo Auxiliar de Santiago-; Mons. Rouco, Cardenal Arzobispo Emérito de Madrid, consagrante principal de Mons. Barrio el día de su ordenación episcopal; Mons. Ferreira da Costa, Arzobispo de Braga; los Sres. Obispos de la Provincia Eclesiástica de Santiago: Mons. Quinteiro, Obispo de Tui-Vigo; Mons. Carrasco, Obispo de Lugo; Mons. Lemos, Obispo de Ourense; y Mons. de las Heras, Obispo de Mondoñedo-Ferrol; Mons. Sánchez, Obispo de Santander; y Mons. Diéguez, Obispo Emérito de Tui-Vigo. Los sacerdotes concelebrantes se acercaron a los 300. También estaban presentes los seminaristas del Seminario Mayor y el Seminario Menor en pleno. A ellos se sumaron numerosos miembros de la Vida Consagrada y laicos que llenaron las naves de la Basílica. Ocuparon un sitio reservado, la familia del Sr. Arzobispo.

Al finalizar la Eucaristía, tuvo lugar un Acto Académico en el Salón de Actos que la Fundación Abanca tiene en la calle Preguntoiro de Santiago. Este acto fue conducido por D. Manuel Ángel Blanco Vázquez, Delegado Diocesano de Medios de Comunicación, que fue dando paso a los intervenientes en el mismo, cuyas intervenciones se reproducen más adelante. Tomaron la palabra el Sr. Obispo Auxiliar, D. Isidro García Tato y D. Francisco Buide del Real. Antes de que el Sr. Arzobispo cerrase el acto, se proyectó un vídeo en el que se recorría la vida del Sr. Arzobispo, con testimonios de personas muy cercanas a él, y, se le hizo entrega de un regalo de la Diócesis como recuerdo de este día. El regalo fue un cuadro del Apóstol Santiago, realizado por D. Manuel Quintana Martelo. D. Daniel Lorenzo Santos, canónigo, fue el encargado de ofrecer una explicación sobre las características y el significado de la obra, que fue entregada al Sr.

Arzobispo, en nombre de la Archidiócesis Compostelana, por el Sr. Obispo Auxiliar y el Sr. Vicario General.

La jornada finalizó con un almuerzo en el Seminario Mayor en el que participaron los Sres. Obispos presentes, miembros del Presbiterio Diocesano, los Delegados Diocesanos, miembros de la Vida Consagrada, miembros del Consejo Pastoral, los seminaristas mayores, así como la familia y personas cercanas al Sr. Arzobispo.

También la revista diocesana “Barca de Santiago” se quiso unir a este homenaje, y publicó un número especial en el que participaron numerosos colaboradores que glosaron la vida de Mons. Barrio, así como su labor pastoral a lo largo de estos 25 años de ministerio episcopal en la Archidiócesis Compostelana.

b) Homilía del Sr. Arzobispo en la Eucaristía de Acción de Gracias en el XXV aniversario de su ordenación episcopal.

Hace veinticinco años, en oración, en esta Iglesia Catedral recibía el ministerio episcopal por la imposición de manos de D. Antonio María Rouco entonces Arzobispo de esta Iglesia compostelana. Con todos vosotros doy gracias a Dios por estos años de ministerio episcopal en los que he ido experimentando que el Señor enriquece la pobreza y fortalece la fragilidad, recordando que es Él quien me ha elegido (Jn 15,16). Y en esta conciencia me doy cuenta de la gran desproporción entre el don que he recibido y mi condición humana. Hoy llego con esta ofrenda, agradeciendo al Señor que me hace digno de servirle en su presencia, pidiéndole mantener la fidelidad y cantar su misericordia de la mano de la Virgen María, reina de los apóstoles.

En nuestra peregrinación terrena percibimos que estamos llamados a la eternidad y a la santidad. En esta perspectiva

entendemos la espiritualidad específica del ministerio recibido, que hemos de encarnar en nuestra existencia con la valentía del apóstol Santiago, el primero entre los apóstoles que bebió el cáliz del Señor. Si la vida humana está envuelta en el misterio, la vida del obispo y del sacerdote es una concentración de misterio. Es posible vivirla solamente a la sombra de la fe, envueltos a veces en el silencio de Dios pero dejando todo en sus manos como administradores de sus misterios. Así dirá san Pablo: “Para mí lo de menos es que me pidáis cuentas vosotros o un tribunal humano; ni siquiera yo me pido cuentas... Mi juez es el Señor. El iluminará lo que esconden las tinieblas y pondrá al descubierto los designios del corazón; entonces cada uno recibirá de Dios lo que merece”. Esto nos motiva a buscar sobre todo el reino de Dios y su justicia, y no el propio bienestar material o incluso espiritual. Los buenos siervos no trabajan para aumentar su caudal personal sino para acrecentar la propiedad del Señor. Y esto sin especular de antemano con el salario, pues éste está escondido en el dejarlo todo pues “lo demás se os dará por añadidura”, dice Jesús.

En contra de lo que le manifiesta su experiencia de pescador, Pedro obedece la orden de echar las redes para pescar. “En tu Palabra, Señor”. Pero entonces se da cuenta de la distancia insuperable: “Apártate de mí, Señor, que soy un pecador”. Ninguna misión auténtica puede renunciar a la experiencia de la distancia entre la persona y Dios, de quien procede la misión. En el vacío de esta distancia da Jesús a Pedro la misión de ser pescador de hombres. Y además le quita el miedo que sólo sería un obstáculo para el cumplimiento de la misma. La misión de ser pescador de hombres es para Pedro tan desproporcionada con respecto a su yo que el miedo no tendría ningún sentido. Aquí sólo cabe obedecer en silencio: “Ellos sacaron las barcas a tierra y dejándolo todo le siguieron”.

Neste convencemento hoxe quero dar grazas a Deus, sendo moito o que teño que agradecerlle nestes vinte e cinco anos de ministerio episcopal. Isto lévame a facer unha confesión de vida pensando naquilo que desexase que non tivese lugar na miña vida diante de Deus, o que poño ante El e a Igrexa para ser curado pola grazia. É momento dunha confesión de fe na certeza de que Deus, no seu amor, me acolle. Canto me alegraría poder dicir como San Paulo: “Estiven convosco, e nada teño que dícirvos pois ben sabedes o que fixen e o que deixei de facer. Servín ao Señor con bágoas e con toda humildade”. Isto foi o meu propósito, consciente de que soamente podería servir á Igrexa e aos meus diocesanos se lograba servir ao Señor. Quen moito ama, moito sofre e moito goza. Quen pouco ama, sofre menos e goza menos. Lembro aquellas palabras de Santo Agostiño: “Se me amas non penses en apacentarte a ti mesmo, senón ás miñas ovellas; apacéntaas como miñas non como túas; busca a miña gloria nelas, non a túa; a miña propiedade, non a túa; os meus intereses, e non os teus”. Os que apacentan as ovellas coa disposición de que sexan súas e non de Cristo demostran que se aman a si mesmos e non a Cristo. Quen entra en comuñón con El xa participa na vida que non coñece termo. “Xesús Cristo é o noso camiño cara á casa do Pai e tamén cara a cada home a quen lle dá a súa luz e forza para que poida responder á súa máxima vocación”.

O ministerio compromete de modo total. Non ceso de experimentar asombro e agradecemento pola gratitudde con que o Señor me escolleu, pola confianza que deposita en mim, polo perdón que nunca me nega e pola oración e colaboración que sempre encontrei nos sacerdotes, membros da vida consagrada e laicos da Diocese. Queridos irmáns e irmás, damos grazas ao Señor porque é bo, e eterna a súa misericordia. Que a Raíña dos Apóstolos e Santiago Apóstolo intercedan para que esta Igrexa

diocesana sexa un testemuño de Cristo, Bo Pastor, no medio da nosa sociedade. Amén.

c) Carta de Su Santidad el Papa Francisco al Sr. Arzobispo¹

**AL VENERABLE HERMANO
JULIÁN BARRIO BARRIO
ARZOBISPO METROPOLITANO COMPOSTELANO**

Con nuestro afecto y estima te acompañamos, Venerable Hermano, en la preparación del jubileo de plata de tu episcopado, que celebrarás el día 7 del próximo mes de febrero. Con ocasión de tan oportuna efeméride queremos manifestarte nuestra cordial felicitación a través de esta carta, que recuerda tu actividad llevada a cabo en varios lugares.

Con el fin de prepararte espiritual e intelectualmente para el sacerdocio en tu juventud realizaste con aplicación los estudios en el Seminario Asturicense y en la Universidad Salmanticense. Ordenado sacerdote para tu diócesis nativa Asturicense, proseguiste los estudios de Historia de la Iglesia en la Pontificia Universidad Gregoriana y después los de letras en la de Oviedo. En tu diócesis realizaste una incansable labor pastoral, desempeñando también los cargos de profesor y rector del Seminario al mismo tiempo que colaboraste con asociaciones y órdenes.

El 31 de diciembre del año 1992 San Juan Pablo II te nombró obispo titular de Sasabe y auxiliar de la comunidad eclesial de Compostela. El mismo pontífice tres años después te promocionó a la misma sede arzobispal.

¹ Traducción del original escrito en lengua latina.

Conduciendo a los fieles confiados a tu cura pastoral por las sendas del Evangelio, demostraste celo apostólico y fidelidad al Magisterio de la Iglesia. Con entusiasmo afrontaste varios problemas, ofreciendo ayuda a todos, sobre todo a los sacerdotes y a los necesitados de un cuidado especial.

El año 2012 convocaste el sínodo para activar una labor conjunta más intensa en la archidiócesis y proseguir la labor misional. Recordamos también tu participación en la Conferencia Episcopal Española en las Comisiones de Seminarios y Universidades y en la de Apostolado Seglar.

Por todo ello, con gusto te felicitamos en el feliz día en que celebrarás el jubileo de tu episcopado en compañía de todos tus seres queridos. Con la invocación del Apóstol Santiago te impartimos afectuosamente la Bendición Apostólica, que compartirás con el clero y los laicos de tu grey, al mismo tiempo que os rogamos oraciones para que podamos cumplir sin descanso la muy pesada responsabilidad Petrina.

Dado en el Vaticano el día 30 del mes de enero del año 2018,
quinto de nuestro pontificado.

Francisco

d) Intervención del Sr. Obispo Auxiliar al comienzo del Acto Académico

Sr. Arzobispo:

Nos convoca Vd.; porque para homenajearle a Vd. venimos. Siguiendo el llamado discurso de agradecimiento de Gregorio el Taumaturgo: “*No está bien evitar el elogio por miedo a que nuestra gratitud no corresponda a los beneficios recibidos. Por el contrario, debemos intentarlo con audacia aunque no estemos a la altura. Quizás nuestro discurso no alcance la perfección, pero al menos escaparemos a la ingratitud, porque es una ingratitud el silencio absoluto bajo el pretexto de incapacidad para mostrar la gratitud en verdad debida*”¹.

Somos una sinfonía coral: Aquí están los Sres. Cardinales Rouco, su inmediato antecesor en esta Sede, y Blázquez que fue nuestro Obispo Auxiliar; el Sr. Arzobispo de Braga D. Jorge; están los Obispos de la Provincia Eclesiástica D. Luis, D. Alfonso, D. Leonardo y D. Luis Ángel; está también D. Manuel, antiguo obispo de Mondoñedo-Ferrol, Diócesis sufragánea de esta Provincia; ante Vd. también los sacerdotes, diáconos, religiosas y religiosos; así mismo los fieles laicos.

Coral, pues, de afecto, de buenos deseos y de recuerdo de sus 25 años en medio de nosotros. Todos estos sentimientos de gratitud los hemos ofrecido a Dios Nuestro Señor en la celebración eucarística, “fuente y culmen de la vida cristiana”, donde se celebran los grandes temas de la Fe, Creación, Cristo, Iglesia, Sacramento que penetra en esta imagen, que de este modo se convierte también en un símil del ministerio sacerdotal en su condición de ser con Cristo y por Cristo, de estar en la Iglesia y para la Iglesia, de ser Camino hacia el Reino.

¹GREGORIO TAUMATURGO, Discurso de agradecimiento, 29-30.

En estos 25 años, Vd., Sr. Arzobispo, ha sido un testigo nítido y querido de estas palabras que el Cardenal Ratzinger decía hace 18 años. Y lo ha sido fundamentalmente en su Catedral en Santiago de Compostela. Aquí donde el Apóstol Santiago es Hospedero, Huésped y Patrón, se conserva la luz encendida y aquí miles de hombres y mujeres en los años de su Ministerio Pastoral, vienen a calmar el dolor del alma y a comulgar el cansancio de sus pasos en la vida, en la entrega al camino Espiritual de Santiago, en la Tradición Jacobea.

Vd., Sr. Arzobispo, ha sido generoso receptor de peregrinos y, delicadamente, ha puesto, pone todo su empeño en distinguir las voces de los ecos, y en centrar el fenómeno jacobeo que en los últimos años ha crecido extraordinariamente apoyado en el impulso decidido del Papa S. Juan Pablo II, de sus inmediatos predecesores los Cardenales Quiroga, Suquía y Rouco, y del Cabildo Catedral. En su lúcida, documentada y tenaz presencia en foros de debate, conferencias, entrevistas... También en su acción de gobierno ha trabajado incansablemente por mantener la espiritualidad del Camino frente a una, por otra parte, variada y legítima imbricación de motivos que lo puedan alejar del aliento cristiano que motiva la Peregrinación.

Agradecemos, Sr. Arzobispo, su compromiso pastoral asentado en la humildad del que reconoce que, al tiempo que la Palabra de Dios nos descubre la debilidad de nuestras fuerzas, ella misma nos garantiza el éxito. Sobre la humildad se eleva, pues, una robusta confianza en el Señor. Así lo ha plasmado en su lema episcopal: “In Verbo tuo, Domine”. Y de nuevo nos alecciona cuando dice que la eficacia de la Iglesia no depende de la perfección humana, ni de los programas, depende del Espíritu Santo². Muchas gracias también, D. Julián, porque esa confianza en Dios y en su Palabra

² Mons. Julián Barrio, “Confiados en la Palabra del Señor>>, en: Peregrinar en espíritu y verdad. Escritos Jacobeos, Instituto Teológico Compostelano, Santiago de Compostela 2004, p. 55.

la hace extensiva a las personas sin que ni siquiera las traiciones que ha podido sufrir en algún momento de su dilatado ministerio le hagan desistir.

Muchos nos preguntamos, Sr. Arzobispo, ¿de dónde saca las energías y el tiempo para atender a tantas solicitudes pastorales? Sospechamos que ninguna alborada le ha pillado dormido. Creemos también que Vd., como hábil conductor, sabe encender las luces antiniebla cuando llegan los problemas complejos y difíciles, acertando así a resolverlos con prudencia. En su momento, enciende las luces cortas para analizar la ruta y guiar a nuestra Iglesia en el día a día. Pero también levanta la mirada y dirige los focos al horizonte para vislumbrar, a la luz del Espíritu Santo, hacia dónde va el mundo y hacia dónde debe encaminarse nuestra Iglesia.

Gracias por su testimonio de amor a ella y por recordarnos el debido respeto a su ser misterio, comunión y misión. Gracias también por hacer notorio que su camino debe ser el mismo que recorrió Jesucristo: un camino de pobreza, obediencia, servicio y entrega hasta la misma muerte³ al servicio de los humildes y de los pobres.

Humildad, confianza, entrega, discernimiento, amor a la Iglesia son virtudes y actitudes espirituales y pastorales que le agradecemos y de las que debemos aprender. También de su carácter misionero. En comunión con el Papa Francisco, Vd. pone en valor un modelo de Iglesia no autorreferencial, sino misionera. Desde el principio nos ha recordado que sin misión, en vez de comunión, tenemos uniformidad; que sin misión, tampoco hay unión .

Por otra parte, también en profunda sintonía con la Iglesia universal, nos ha dejado clara la necesidad de una renovación pastoral, una renovación que ha de comenzar por la conversión

³Cf. *Ibidem*, p. 47.

personal, que ha de alcanzar al estilo poniendo el acento en la cercanía y el encuentro, así como en la atención a los alejados. Una renovación que deberá transformar también las estructuras pastorales.

No es cuestión de glosar ahora acontecimientos singulares vividos por Vd. en estos años: la conmemoración de la Primera Visita papal y de la Jornada Mundial de la Juventud, la visita de Benedicto XVI, el Congreso Eucarístico Nacional, la Peregrinación Europea de Jóvenes en el 2004, y finalmente, la celebración del Sínodo diocesano. Vd. lo convocó el 12 de octubre del año 2012, fiesta de Ntra. Sra. del Pilar, sin duda tratando de evocar y de pedir a la Madre la misma protección e impulso que en su día ofreció al Apóstol Santiago a orillas del Ebro, en Zaragoza.

“El Señor ha estado grande con nosotros y estamos alegres” (Sal 125). ¡Gracias D. Julián por su testimonio y entrega! Que Dios le siga bendiciendo. A Él se lo pedimos por la intercesión de nuestra Madre María y del Apóstol cuyos restos y memoria conserva nuestra Iglesia particular de Santiago.

Finalmente, a todos los Sres. Cardenales, arzobispo y Obispos, a los sacerdotes y diáconos, a las personas consagradas y a los fieles laicos que nos acompañan, muchas gracias por su presencia, apoyo y participación activa en este acto. Que Dios se lo pague.

+ Jesús, Obispo Auxiliar de Santiago.

e) Presentación del volumen “*In verbo tuo, Domine*”. *Escritos jacobeos y pastorales. Julián Barrio Barrio, Arzobispo de Santiago de Compostela, Instituto Teológico Compostelano, Collectanea Scientifica Compostellana 39, Santiago de Compostela 2018.*

Sres. Cardenales, Arzobispo y Obispos

Autoridades eclesiásticas, civiles, académicas y culturales

Delegado y compañeros del Consejo Superior de Investigaciones Científicas

Sacerdotes, religiosas y seminaristas

Señoras y señores

Meu benquerido antigo compaño e amigo Don Julián

Debo reconocer que en mi ya larga vida de actividad académica e investigadora jamás me pude imaginar participando directamente en un evento de tanta solemnidad como éste de la celebración del 25 Aniversario de la Ordenación Episcopal, “do meu antigo amigo e compaño”, don Julián Barrio Barrio. Esto hace retrotraerme en el tiempo a la década de los años 60 del siglo pasado, cuando con avidez leíamos todo tipo de literatura española y extranjera, entre ella, el *Diario de un cura rural* de Georges Bernanos, y en concreto aquella frase de: “Todo es gracia”. Efectivamente... Mis méritos no son suficientes para tan alto honor... Sólo la gracia, sólo la benevolencia de don Jesús Fernández González, Obispo Auxiliar de Santiago, hicieron que yo esté hoy aquí. ¡Dios se lo pague, don Jesús!

Conocí a don Julián en torno al 11 de octubre de 1962, apertura del Concilio Vaticano II, en el Seminario Menor de La Bañeza, y siguiendo aquel adagio de que “en el juego y en la mesa se conoce

al caballero”, fue precisamente en el juego, en los disputadísimos partidos de fútbol, donde yo pude trazar el primero y más certero cuadro psicofísico de don Julián. Su inteligente y efectiva estrategia, su técnica depurada y su deportiva caballerosidad distaban mucho de la fuerza física bruta, rayana en el descontrol y la violencia, de todos los demás. ¡¡¡Que el Santo Apóstol Santiago me perdone si digo que se perdió un magnífico medio centro!!!

Ya hace un tiempo me contó don Gonzalo Fernández Losada, que a los pocos días de abrirse el Seminario Menor de La Bañeza en el curso 1961-62, del que precisamente fue don Gonzalo su primer rector, lo visitó don Álvaro Pardo Velasco, por aquel entonces cura párroco de Manganeses de La Polvorosa, y le preguntó por su seminarista, Julián Barrio Barrio, que entonces estudiaba 5º de bachillerato. Ante el informe positivo en todos los órdenes de don Gonzalo, concluyó el bueno de don Álvaro: “Este rapaz es auténtico oro en paño. Llegará muy lejos. ¡Cuídámelo!”. ¡¡¡Y no se equivocó...!!!

Cuando en el mes de octubre de 1969 don Julián y un servidor llegamos a Salamanca para estudiar Teología, al visitar el monumental edificio de la Universidad Pontificia y ver en las paredes de la escalera principal los “victores” con los nombres de los obispos, alumnos de esta Universidad, yo movido quizás por la euforia estética de la adolescencia o tal vez por el mismo *ruah* profético divino, manifesté: “Julián, algo me dice que algún día el nombre de uno de los dos estará aquí en esta pared”. ¡¡¡Tampoco me equivoqué...!!!

En Salamanca vivíamos en el Colegio Mayor San Carlos Borromeo y don Julián tenía una habitación doble como una “suite”. Un día entré en su aposento y al no verlo en la primera estancia, lo llamé, a lo que me contestó desde la otra estancia:

“Hoy no estoy en el Vaticano, estoy en Castelgandolfo”. *Mutatis mutandis* y prolépticamente, don Julián ¡¡¡tampoco se equivocó!!! Es decir, felizmente ¡¡¡no nos equivocamos en nuestro pronóstico!!!

Reconozco que no es esta la ocasión para evaluaciones académicas y pastorales. Además, la amplitud y densidad del currículum académico y pastoral de don Julián hacen difícil, por no decir imposible, condensar en 7 minutos la inmensa riqueza y profundidad de su personalidad. Estudios humanísticos y filosóficos en los seminarios de La Bañeza y Astorga, licenciatura en Teología en la Universidad Pontificia de Salamanca, doctorado en Teología en la Universidad Gregoriana de Roma y licenciatura en Filosofía y Letras, Sección Geografía e Historia, en la Universidad de Oviedo, con las calificaciones más altas y con varios premios y distinciones, son la muestra más evidente que el Dr. Barrio Barrio es un auténtico universitario en el sentido etimológico y pleno de la palabra. Esta sólida formación propició, por una parte, una densa y fructífera actividad académica, docente y administrativa en el Seminario Mayor de Astorga, como profesor, secretario de estudios, vicerrector, rector, director del Centro de Estudios Eclesiásticos y, a partir de enero de 1990 hasta 1993, por concurso público, profesor de Historia Contemporánea en la sección de la UNED de Valdeorras.

El nombramiento como obispo titular de Sasabe y auxiliar de Santiago de Compostela el 31 de diciembre de 1992 sorprendió a don Julián en su abnegada labor rectoral en el Seminario de Astorga, por la que llegó a renunciar “incluso a proseguir su brillante trayectoria de historiador y publicista. El propio obispo astorgano don Antonio Briva Mirabent, que también fue rector del seminario –catalán y teólogo de pro, con un cierto aire de cardenal Rampolla- supo verlo así: y logró poner la lámpara sobre el celemín para que ‘otros’ la vieran”. [Son palabras del antiguo deán

don José María Díaz Fernández] Nombrado arzobispo el 5 de enero de 1996, tomó posesión el 25 de febrero.

Por otra parte, la misma sólida formación dio lugar a un amplio elenco de documentados estudios históricos, teológicos, pastorales y jacobeos, que no es el lugar ni la ocasión de enumerar, puesto que una pequeñísima muestra de ellos la tienen en la introducción de este magnífico libro suyo, titulado *“In verbo tuo, Domine”*. *Escritos jacobeos y pastorales II*, que por iniciativa del Sr. Deán de la Catedral, don Segundo Pérez López, fue publicado con motivo de la efeméride que estamos celebrando y acabado de imprimir precisamente el 7 de enero pasado, festividad de San Julián, con la dedicatoria inicial, que reza:

Domino Iuliano Barrio et Barrio, officioso Compostellano archiepiscopo, in vigesimo quinto eius anniversario grati Compostellani omnes minimum hoc opus in aestimationis maxima signum / Donum dedicant.

Todos los compostelanos dedican agradecidos esta ínfima obra a don Julián Barrio Barrio, diligente arzobispo compostelano, en su vigésimo quinto aniversario, en testimonio de su altísima estima.

Tal volumen contiene una antología de 54 trabajos de don Julián divididos en cuatro secciones: 1) Cartas pastorales. 2) Conferencias de tema jacobeo. 3) Conferencias sobre temas variados. 4) Homilías en la solemnidad del Apóstol Santiago el Mayor y en la fiesta de la Traslación.

Dejando para otra ocasión una presentación exhaustiva y reposada de esta obra, permítanme que le diga que la intensidad del trabajo pastoral en una archidiócesis como Santiago con el enorme esfuerzo y dedicación que exigen, por ejemplo, sus Años Santos, significaría en una persona que no tuviera la formación y capacidad de trabajo de Mons. Barrio, la renuncia a toda actividad

intelectual y académica. Que no es el caso lo demuestran los abundantes y profundos estudios teológicos, históricos y pastorales que ha ido publicando todos estos años. Tenía razón el llorado don Jesús Precedo Lafuente, cuando decía que el arzobispo don Julián Barrio vino a revivir una vieja costumbre, según la cual los arzobispos “en tiempos ya muy remotos escribían monografías para orientación de los sacerdotes y de los fieles. Una tradición que quedó interrumpida sin duda por el crecimiento de las ocupaciones de los prelados con reuniones, retiros a los miembros de su clero, conferencias nacionales y provinciales, etc.”

En resumen, pese a la vieja amistad y profundo afecto que nos une, no falto a la verdad si digo que en Don Julián convergen en una perfecta síntesis el humanista, el filósofo, el antropólogo, el historiador, el teólogo, el hombre de Iglesia humilde, cercano, siempre preocupado por los problemas de los demás, en especial, de los más necesitados, y el solícito pastor de su sede de Santiago de Compostela, meta de peregrinos, “capital espiritual de la unidad europea”, “lugar de perdoanza y de gracia, foco luminoso de vida cristiana”, a la que llegó hace 25 AÑOS, “fiado da palabra de Deus, para ser ese mestre fiel da verdade, sacerdote dos sagrados misterios e ministro do santo servicio”.

Meu benquerido amigo Don Julián, ¡¡¡noraboa!!!

Ad multos annos et semper in verbo tuo, Domine!

Dr. Isidro García Tato,
Científico titular del CSIC Instituto de Estudios Gallegos
“Padre Sarmiento” (Santiago de Compostela).

f) Presentación del volumen misceláneo *Sembrar en surcos de esperanza*, Instituto Teológico Compostelano, Collectanea Scientifica Compostellana 40, Santiago de Compostela 2018.

Excmo. y Rvdmo. Sr. Arzobispo

¡Muchas felicidades en sus bodas de plata episcopales!

Tengo el honor de transmitirle mis más sinceras y cordiales felicitaciones, deseándole que Dios le siga bendiciendo como hizo hace 25 años con la gracia del sacramento del Orden en el Episcopado, y que nos siga bendiciendo a todos nosotros con su humilde servicio a la Iglesia que peregrina en Santiago y las diócesis sufragáneas.

Lo hago como un hermano menor y el más indigno de esta familia diocesana, laicos, presbíteros e incluso obispos, ordenados de entre esta comunidad eclesial en cuyo nombre hablo, que sirve a la Iglesia bajo el suave bastón de su Pastor, aunque a veces tenga que ser duro báculo para reconducirnos a las ovejas de entre los apriscos por donde nos metemos sin saber después salir.

En concreto le transmito nuestro cordial saludo en forma escrita en este volumen misceláneo que el Instituto Teológico Compostelano le presenta y ofrece en este día, en nombre del propio ITC y Ciencias Religiosas (ISCRR), del Cabildo Metropolitano de Santiago, y de la Curia Diocesana con sus Vicarios y Delegados Diocesanos.

Su título, Sembrar en surcos de esperanza, recoge un sentido profundo de este homenaje y una agradecida valoración de su ministerio para con nosotros.

“*Sembrar en surcos de esperanza*” es lo que humildemente intentamos hacer desde las tareas académicas y pastorales al servicio de la Iglesia, en la misión que Usted nos ha confiado y encomendado. La esperanza es confianza, y ambas las ha depositado Usted en nosotros inmerecidamente. Este volumen

recoge precisamente semillas y pequeños frutos de toda esta tarea, en una miscelánea teológica, pastoral e histórica: su pluralidad polifacética recoge la vida eclesial en su sinfónica variedad, sea en reflexión más académica o en expresión más pragmática o vivencial.

Antes de presentarle la obra con sus 28 artículos debo recordar que fueron invitados a ella todos los miembros de los Institutos Teológico y de Ciencias Religiosas, del Cabildo y de las Vicarías y Delegaciones, en representación de la vida diocesana y más estrechos colaboradores suyos. De entre ellos una nutrida participación contribuyó con artículos que expresan resultados de su investigación, estudio y trabajo académico y docente, de su labor pastoral o de su inquietud eclesial. Hace diez días hacia Usted referencia a la importancia del trabajo académico, teológico y de investigación, también como pastoral y evangelización, tal y como recoge la *Veritatis Gaudium* recién promulgada, regulando el estudio en la Iglesia. He aquí una expresión de que su apuesta tiene eco y no está solo en ello.

Son 28 artículos entre los cuales escriben cinco obispos, 19 sacerdotes y 5 laicos. Además de Mons. Jesús, los otros cuatro obispos fueron profesores del ITC, dos de ellos sacerdotes diocesanos y dos frailes menores de san Francisco. De los sacerdotes, quince son diocesanos de Santiago, dos de Mondoñedo-Ferrol (tres con D. Segundo), uno de Tuy-Vigo y uno de Segovia.

De los 28 artículos, 17 los firman profesores del ITC-ISCRR, incluyendo a los obispos y algunos canónigos. Estos firman 6 artículos, y de parte de las delegaciones otros 6, más las palabras del rector de la USC.

Evitando la compleja tarea de agrupar o clasificar las colaboraciones, por el contenido o por sus autores, se decidió disponerlos en orden alfabético. Obispos, canónigos, laicos o

simples profesores, a fin de cuentas, todos escribíamos desde la misma deuda de gratitud que nos une.

Con todo, haré una somera síntesis temática de los mismos para que Usted y los presentes se hagan cargo de la riqueza de este volumen.

Tres contribuciones son estrictamente personales entorno a Usted. Abre el volumen una biografía y bibliografía a cargo de D. Isidro García Tato, del Instituto Padre Sarmiento del CSIC. Sigue un análisis y valoración de su tesis doctoral de Historia en Roma, a cargo de D. Maximiliano Barrio Gozalo, de la Universidad de Valladolid y la Iglesia Española de Santiago y Montserrat en Roma. Concluyen el libro las palabras del rector de la USC.

Dentro de la temática Jacobea e Histórica podemos incluir ocho artículos. Directamente de historia, arte y arqueología jacobea son cuatro: el estudio de la arqueología viaria romana en los orígenes compostelanos, de D. Alejandro Barral, el análisis de las obras de restauración de la Catedral, de D. Daniel Lorenzo, el valor catequético actual del Pórtico de la Gloria, por D. Elisardo Temperán, y una panorámica a los fondos histórico-documentales del Archivo Histórico Diocesano por su director, D. Salvador Domato. Un artículo se adentra en el valor teológico de la historia y la esperanza, de un servidor, otro en la historia de la desamortización en un caso concreto compostelano, por D. Domingo González Lopo. Otros tres versan sobre peregrinación, pastoral y teología: D. José Fernández Lago con el peregrino en sus escritos, Mons. Leonardo Lemos con la idea de Europa en sus pastorales, y D. Segundo Pérez con la cuestión teológica interreligiosa y Santiago. Se podría añadir la cuestión de la gracia y la justificación de D. Benito Méndez al hilo de la última de sus cartas de Adviento.

Otros nueve artículos pueden encuadrarse en el ámbito teológico, junto con algunos de los ya dichos que también cabrían

aquí. Dos artículos abordan un profundo análisis escriturístico, uno del Antiguo Testamento, del libro del Génesis, por D. José Antonio Castro Lodeiro, y otro del Nuevo, con las palabras de la Última Cena, por D. Alfonso Novo. La cuestión de la Patrística para la construcción de Europa la aborda D. Andrés Fernández Farto, y el tema también europeísta y político-eclesial lo aborda Mons. Jesús Fernández al analizar laicidad y laicismo. Directamente sobre Teología Fundamental y la fe reflexiona D. Guillermo Juan Morado, sobre la Gracia y justificación, D. Benito Méndez, y sobre la Misericordia, Mons. Luis Quinteiro. Al análisis de la Vida Religiosa actual dedican sus páginas fray Santiago Agrelo y fray José Rodríguez Carballo.

Finalmente un más heterogéneo grupo incluiría aquellos escritos eclesiales y pastorales de diversos ámbitos de reflexión y trabajo de la vida diocesana: los medios de comunicación, con D. Manuel Blanco y D. Javier Aguado, la liturgia y el domingo, por D. José María Fuciños, la pastoral juvenil, por D. Javier García, la psicología religiosa por D. Carlos Gómez, la espiritualidad de santa Teresa de Jesús por D. Ángel González, la pastoral penitenciaria por D. Juan González-Redondo, y la música religiosa, por D. Óscar Valado.

Lo más hermoso y valioso de esta obra posiblemente sea, en mi humilde opinión, la polifónica riqueza y profundidad reflexiva que es un eco de la riqueza inmensamente mayor de la vida eclesial de esta diócesis, bajo su batuta y báculo. Homenajearle a Usted hoy con este libro es, sin duda, "Sembrar en surcos de esperanza".

En nombre de todos. Muchas gracias.

Francisco J. Buide del Real,
Instituto Teológico Compostelano.

g) Intervención del Sr. Arzobispo al finalizar el Acto Académico

TESTIMONIO DE GRATITUD

Muchas gracias por todo lo que han dicho. Me acordaba de lo que el Maestro Mateo dijo al concluir la obra del Pórtico de la Gloria: “Lo que hay de bello y bueno le corresponde a Dios, lo que haya de malo a mí me corresponde”. Escribía san Buenaventura: “Donde desfallece el entendimiento, toma vuelos el afecto”. Decía Álvaro Cunqueiro que “los que recordamos, siempre volvemos a encontrarnos”. Y es que en la raíz de todo encuentro deseado entre personas queridas aflora enseguida el recuerdo y se aviva la raíz de la memoria afectuosa y agradecida. Y esto es lo que han procurado, queridos Sres. Cardenales, Obispos y diocesanos, transmitir en este día. La historia no sería posible sin el sustento de la memoria, que es el latido que la actualiza entre nosotros por encima de la siempre frágil caducidad del tiempo. Bien está recordar para no caer en el riesgo de ser solamente contemporáneos de nosotros mismos. Dejarnos atravesar por la memoria es garantizar de alguna manera la fidelidad al invisible espíritu de las realidades que nos han precedido. Vds. lo han hecho hoy con la memoria agradecida, evocando el itinerario recorrido en estos veinticinco años por mí en esta Iglesia particular compostelana.

Se ha dicho que la memoria constituye un anticipo profético de la inmortalidad. De hecho en la tierra somos actuales en el recuerdo de nuestros semejantes, no convirtiéndonos en cenizas del olvido. Y cuando el recuerdo se alza sobre el altar de nuestro espíritu alumbrado por la memoria del corazón, que es el amor, entonces esta memoria adquiere vigor de perennidad, que es anticipado anuncio de la inmortalidad a la que Dios nos llama.

No comamos el pan de la memoria si de verdad queremos seguir peregrinando. No dejemos que las sombras crezcan para que no “nos sintamos como gigantes repentinos llenos de incertidumbres”.

La gratitud para con Dios y con los demás es el sentimiento que ennoblecen nuestra vida y manifiesta la grandeza del alma. El poeta Virgilio, autor de las Bucólicas, escribió: “Mientras el río corra. Los montes hagan sombra y en el cielo haya estrellas, debe durar la memoria del beneficio recibido en el hombre agradecido”. Como los ríos corren, los montes hacen sombra y en el cielo hay estrellas, termino con esta actitud de agradecimiento. El símbolo que mejor refleja este sentimiento es la palabra “gracias”, “muchas gracias”.

Felicito cordialmente a quienes dirigidos por el Sr. Obispo Auxiliar, han preparado este acto, agradeciéndoles su generosa disponibilidad, y recordando aquella máxima específicamente cristiana: ex praeterito spes in futurum, es decir, la esperanza está en la historia y el hombre al mirarse en ella se abrirá al futuro, conforme a las magistrales palabras de san Agustín: “*También nosotros mismos seremos el Día séptimo, el Día más allá del tiempo*”. A quienes han tenido la bondad y la disponibilidad de acompañarme en este día de acción de gracias al Señor, mi sincero agradecimiento con mis mejores deseos, pidiendo con el patrocinio del apóstol Santiago y la intercesión de la Virgen María que el Señor les bendiga.

Ahora a seguir peregrinando mientras el Señor disponga.

2.- Carta Pastoral en la Cuaresma del 2018

Queridos diocesanos:

Vamos a iniciar el tiempo litúrgico de la Cuaresma, “signo sacramental de nuestra conversión, que anuncia y realiza la posibilidad de volver al Señor con todo el corazón y con toda la vida”, como nos dice el Papa en su Mensaje para la Cuaresma¹. De manera especial la Iglesia nos llama a volver a Dios porque tal vez hemos abandonado el amor primero y nos mantenemos en esa tibieza que Él detesta, necesitando el colirio de la espiritualidad para que nuestros ojos puedan verle. Nos da esperanza saber que “el Señor está de pie a la puerta y llama. Si alguien escucha su voz y abre entrará en su casa, cenará con él y él conmigo” (cf. Ap 3,14-22).

La Cuaresma como llamada

La Cuaresma es una llamada: el Señor pronuncia nuestro nombre porque nos conoce, nos ama y está pendiente de nosotros. Lo más íntimo en nosotros no es nuestra debilidad sino Dios, como decía san Agustín. Hemos de tener muy presente esta realidad en nuestro peregrinar cuaresmal para no encerrarnos en nuestro bucle egocéntrico ni vivir una vida de mínimos. Nuestra vida puede ser respuesta cuando nos hemos dejado preguntar por Dios. Así podremos ver las debilidades como oportunidades para que se muestre la fortaleza de Dios. El Papa nos advierte que hemos de liberarnos de los falsos profetas que nos inducen a pensar que un placer momentáneo es la felicidad o que nuestra afirmación humana es fiarnos de nuestra autosuficiencia o que puede haber fecundidad apostólica y espiritual al margen de la cruz. “No es

¹FRANCISCO, *Al crecer la maldad, se enfriará el amor en la mayoría* (Mt 23,12)

una sorpresa: desde siempre el demonio, que es mentiroso y padre de la mentira, presenta el mal como bien y lo falso como verdadero, para confundir el corazón del hombre”. Recordemos aquellas palabras del evangelista San Juan: “Queridos míos, no os fieis de cualquier espíritu, sino examinad si los espíritus vienen de Dios, pues muchos falsos profetas han salido al mundo… Ellos son del mundo; por eso hablan según el mundo y el mundo los escucha” (1Jn 4,1.5). Necesitamos hacer un chequeo a nuestro corazón para evitar todo aquello que apaga la caridad en él. El Papa hace referencia a la avidez por el dinero, al rechazo de Dios, a la violencia contra aquellos que consideramos una amenaza, a la negligencia en cuidar nuestra casa común: la tierra, el mar, los cielos, y a la mundanidad espiritual que “es buscar, en lugar de la gloria del Señor, la gloria humana y el bienestar personal” (EG 93).

Remedios para estos síntomas

Para remediar estos síntomas de la enfermedad que apaga la caridad la Iglesia, ayer como hoy, nos propone la oración, el ayuno y la limosna que nos ayudan a encontrarnos con nosotros mismos, con los demás y con Dios en el camino hacia la celebración del misterio pascual. La oración, según la reflexión del Papa, “hace que nuestro corazón descubra las mentiras secretas con los cuales nos engañamos a nosotros mismos, para buscar finalmente el consuelo en Dios”. El ayuno “debilita nuestra violencia, nos desarma, y constituye una importante ocasión para crecer”. La limosna que ha de ser un estilo de vida, “nos libera de la avidez y nos ayuda a descubrir que el otro es mi hermano: nunca lo que tengo es sólo mío”. Como escribió el apóstol San Juan: “Si alguno dice: ‘amo a Dios’, y aborrece a su hermano, es un mentiroso; pues quien no ama a su hermano, a quien ve, no puede amar a Dios a

quién no ve. Y hemos recibido de él este mandamiento: quién ama a Dios, ame también a su hermano” (1Jn 4,20-21). Se nos pide dar una respuesta desde la fe y desde el Evangelio a los niños que están perdiendo insípidamente su infancia, a los jóvenes que no encuentran sentido a su vida, a los adultos que vagan en la indiferencia, a las familias que están resquebrajándose, a los ancianos que gastan el atardecer de su vida sin motivos para la esperanza.

24 Horas para el Señor

En este camino cuaresmal no olvidemos la celebración de las 24 horas para el Señor, que tendrán lugar el viernes 9 y el sábado 10 de marzo. En la adoración eucarística encontramos también el clima propicio para celebrar el Sacramento de la Reconciliación cuya experiencia nos lleva a ser misericordiosos con los demás. Ruego que en la Catedral, en las parroquias y en las comunidades religiosas se programen momentos de adoración al Santísimo, lectura de la Palabra de Dios y celebraciones penitenciales en el contexto de 24 Horas para el Señor.

¡Feliz camino hacia la Pascua! Os saluda con afecto y bendice en el Señor.

+ Julián Barrio Barrio,
Arcebispo de Santiago de Compostela.

Texto en galego

Queridos diocesanos:

Imos iniciar o tempo litúrxico da Coresma, “signo sacramental da nosa conversión, que anuncia e realiza a posibilidade de volver ao Señor con todo o corazón e con toda a vida”, como nos di o Papa na súa Mensaxe para a Coresma¹. De maneira especial a Igrexa chámanos a volver a Deus porque talvez abandonamos o amor primeiro e mantémonos nesa morneza que El detesta, necesitando o colirio da espiritualidade para que os nosos ollos poidan velo. Dános esperanza saber que “o Señor está de pé á porta e chama. Se alguén escuta a súa voz e abre a porta, entrará cabo del e ceará con el e el comigo” (cf. Ap 3,14-22).

A Coresma como chamada

A Coresma é unha chamada: o Señor pronuncia o noso nome porque nos coñece, ámanos e está pendente de nós. O máis íntimo en nós non é a nosa debilidade senón Deus, como dicía santo Agustiño. Habemos de ter moi presente esta realidade no noso peregrinar coresmal para non encerrarnos no noso bucle egocéntrico nin vivir unha vida de mínimos. A nosa vida pode ser resposta cando nos deixamos preguntar por Deus. Así poderemos ver as debilidades como oportunidades para que se mostre a fortaleza de Deus. O Papa advírtenos que habemos de liberarnos dos falsos profetas que nos inducen a pensar que un pracer momentáneo é a felicidade ou que a nosa afirmación humana é fiarnos da nosa autosuficiencia ou que pode haber fecundidade apostólica e espiritual á marxe da cruz. “Non é unha sorpresa: desde sempre o demo, que é mentireiro e pai da mentira, presenta

¹ FRANCISCO, Ao crecer a maldade, enfriarse o amor na mayoría (Mt 23, 12).

o mal como ben e o falso como verdadeiro, para confundir o corazón do home”. Lembremos aquelas palabras do evanxelista San Xoán: “Meus amigos, non fiedes en calquera espírito, mais ben, poñede a proba os espíritos para ver se veñen de Deus. Porque entre nós saíron polo mundo moitos falsos profetas… Eles son dos do mundo; falan ao xeito do mundo e por isto escóitaos o mundo” (1Xn 4,1.5). Necesitamos facer un recoñecemento ao noso corazón para evitar todo aquilo que apaga a caridade nel. O Papa fai referencia á avidez polo diñeiro, ao rexexitamento de Deus, á violencia contra aqueles que consideramos unha ameaza, á neglixencia en coidar a nosa casa común: a terra, o mar, os ceos, e á mundanidade espiritual que “é buscar, en lugar da gloria do Señor, a gloria humana e o benestar persoal” (EG 93).

Remedios para estes síntomas

Para remediar estes síntomas da enfermidade que apaga a caridade a Igrexa, onte como hoxe, proponnos a oración, o xaxún e a esmola que nos axudan a atoparnos connosco mesmos, cos demais e con Deus no camiño cara á celebración do misterio pascual. A oración, segundo a reflexión do Papa, “fai que o noso corazón descubra as mentiras secretas cos cales nos enganamos a nós mesmos, para buscar finalmente o consolo en Deus”. O xaxún “debilita a nosa violencia, desármanos, e constitúe unha importante ocasión para crecer”. A esmola que ha de ser un estilo de vida, “libéranos da avidez e axúdanos a descubrir que o outro é o meu irmán: nunca o que teño é só meu”. Como escribiu o apóstolo San Xoán: “Se un di: ‘Eu amo a Deus’, pero odia a seu irmán, é un mentireiro. Porque quen non ama a seu irmán, a quen está vendo, non pode amar a Deus, a quen nunca viu: este é xustamente o mandamento, que temos recibido del: que quen ama a Deus, ame tamén ao seu irmán” (1Xn 4, 20-21). Pídesenos dar unha resposta desde a fe e desde o Evanxeo aos nenos que están a

perder insipidamente a súa infancia, aos mozos que non atopan sentido á súa vida, aos adultos que vagan na indiferenza, ás familias que están a se rachar, aos anciáns que gastan o atardecer da súa vida sen motivos para a esperanza.

24 Horas para o Señor

Neste camiño cores mal non esquezamos a celebración das 24 horas para o Señor, que terán lugar o venres 9 e o sábado 10 de marzo. Na adoración eucarística atopamos tamén o clima propicio para celebrar o Sacramento da Reconciliación cuxa experiencia nos leva a ser misericordiosos cos demais. Rogo que na Catedral, nas parroquias e nas comunidades relixiosas se programen momentos de adoración ao Santísimo, lectura da Palabra de Deus e celebracións penitenciais no contexto de 24 Horas para o Señor.

Feliz camiño cara á Pascua! Saúdavos con afecto e bendí no Señor.

+ Julián Barrio Barrio,
Arcebispo de Santiago de Compostela.

3.- Carta Pastoral en el Día del Enfermo 2018

“Mujer, ahí tienes a tu Hijo...”

Queridos diocesanos:

El Día del Enfermo siempre es para nuestra comunidad diocesana una llamada especial a las puertas de nuestro corazón. Es verdad que cualquiera jornada es ocasión providencial para estar cercanos a los enfermos pero en este Día se nos invita a hacer una reflexión especial que aliente nuestra alma en el cuidado de los enfermos. Dice el papa Francisco: “Nadie puede tocar la cruz de Jesús sin dejar en ella algo de sí mismo, y sin llevar algo de la cruz de Jesús a su propia vida”. Parafraseando podemos decir que nadie puede tocar a un enfermo sin dejar algo de sí mismo en él y sin llevar algo de él a su propia vida.

Quien más quien menos hemos tenido la experiencia de la enfermedad inherente a la fragilidad de nuestra condición humana. Sin duda en esta circunstancia nos damos cuenta de que necesitamos de los demás y de lo mucho que hemos de agradecer a las personas que nos acompañan. Esta percepción nos lleva a humanizar nuestra vida y nuestra convivencia.

El lema de la Jornada este año fija nuestra atención contemplando a Cristo en la Cruz, estando junto a él su Madre y el discípulo Juan. En su mensaje el Papa nos recuerda que “la Iglesia debe servir siempre a los enfermos y a los que cuidan de ellos con renovado vigor, en fidelidad al mandato del Señor”, refiriéndose a las palabras de Jesús en la cruz. En estas palabras el misterio de la cruz refleja una luz especial, a través de la cual Jesús “muestra su gloria y deja sus últimas voluntades de amor, que se convierten en las reglas constitutivas de la comunidad cristiana y de la vida de todo discípulo”.

En otra ocasión ya os he comentado que el sufrimiento, el dolor, la enfermedad no deben paralizarnos a la hora de dar razón de nuestra esperanza. Así lo comprobamos en María que asume su preocupación por la Iglesia en el momento crítico del sufrimiento junto a la cruz de su Hijo aceptando el compromiso de cuidar a los hijos que están representados en Juan. El Papa subraya en su mensaje que “la caridad de los cristianos se ha de dirigir a todos los necesitados, simplemente porque son personas, hijos de Dios”. ¡Cuántas iniciativas de la Iglesia en favor de los enfermos a lo largo de toda su historia! “La imagen de la Iglesia como un ‘hospital de campaña’, que acoge a todos los heridos por la vida, es una realidad muy concreta, porque en algunas partes del mundo, sólo los hospitales de los misioneros y las diócesis brindan la atención necesaria a la población”.

En el Calvario a María le duele el dolor de su Hijo, le duele nuestro dolor, el sufrimiento espiritual y físico de todos. Allí se significó que cuanto más íntimamente se participa en la pasión y muerte de Cristo, más plenamente se tiene parte también en su glorificación. Por eso, ante el sufrimiento, la enfermedad, el dolor o la muerte, el discípulo de Cristo no ha de desesperarse. El sufrimiento no tiene la última palabra.

En este mundo se nos invita a vivir desde la humildad de Cristo que vino “a dar su vida en rescate por muchos” (Mt 20,28), preocupándose de los necesitados y no siendo meros espectadores de personas víctimas de cualquier tipo de sufrimiento. “Abramos nuestros ojos para mirar las miserias del mundo, las heridas de tantos hermanos y hermanas privados de la dignidad, y sintámonos provocados a escuchar su grito de auxilio”¹. El cuidado de la salud no debe mediatisarse por lo que el Papa llama el riesgo del ‘empresarialismo’, “que en todo el mundo intenta que la atención médica caiga en el ámbito del

¹ FRANCISCO, *Misericordiae vultus*, 15.

mercado y termine descartando a los pobres”.

También en nuestra Diócesis “la pastoral de la salud sigue siendo, y siempre será, una misión necesaria y esencial que hay que vivir con renovado ímpetu tanto en las comunidades parroquiales como en los centros de atención más excelentes”. Quiero agradecer los desvelos y cuidados de las familias que con tanto cariño y cercanía atienden a los enfermos como María sosteniendo el sufrimiento de su Hijo. ¡Cuánta generosidad, dedicación y disponibilidad por parte de la familia en el cuidado de los niños, jóvenes y mayores enfermos en circunstancias a veces difíciles! He sido testigo de esta experiencia en los hospitales, en las residencias y en las casas particulares. La familia acompaña a los enfermos, pero necesita ser también acompañada. La Iglesia sale a su encuentro.

Queridos enfermos y enfermas, os tengo muy presentes en mi oración con la intercesión de la Virgen María, salud de los enfermos. Os saluda con todo afecto y bendice en el Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arzobispo de Santiago de Compostela.

Texto en galego

“Muller, velaí o teu Fillo...”

Queridos diocesanos:

O Día do Enfermo sempre é para a nosa comunidade diocesana unha chamada especial ás portas do noso corazón. É verdade que calquera xornada é ocasión providencial para estar próximos ao enfermos pero neste Día convídaseños a facer unha reflexión especial que alente a nosa alma no coidado dos enfermos. Di o papa Francisco: “Ninguén pode tocar a cruz de Xesús sen deixar nela algo de si mesmo, e sen levar algo da cruz de Xesús á súa propia vida”. Parafraseando podemos dicir que ninguén pode tocar a un enfermo sen deixar algo de si mesmo nel e sen levar algo del á súa propia vida.

Quen máis quen menos tivemos a experiencia da enfermidade inherente á fraxilidade da nosa condición humana. Sen dúbida nesta circunstancia dámonos conta de que necesitamos dos demais e do moito que habemos de agradecer ás persoas que nos acompañan. Esta percepción lévanos a humanizar a nosa vida e a nosa convivencia.

O lema da Xornada este ano fixa a nosa atención contemplando a Cristo na Cruz, estando xunto a el a súa Nai e o discípulo Xoán. Na súa mensaxe o Papa lembranos que “a Igrexa debe servir sempre aos enfermos e aos que coidan deles con renovado vigor, en fidelidade ao mandato do Señor”, referíndose ás palabras de Xesús na cruz. Nestas palabras o misterio da cruz reflicte unha luz especial, a través da cal Xesús “mostra a súa gloria e deixa as súas últimas vontades de amor, que se converten nas regras constitutivas da comunidade cristiá e da vida de todo discípulo”.

Noutra ocasión xa vos comentei que o sufrimento, a dor, a enfermidade non deben paralizarnos á hora de dar razón da nosa esperanza. Así o comprobamos en María que asume a súa preocupación pola Igrexa no momento crítico do sufrimento xunto á cruz do seu Fillo aceptando o compromiso de coidar aos fillos que están representados en Xoán. O Papa subliña na súa mensaxe que “a caridade dos cristiáns hase de dirixir a todos os necesitados, simplemente porque son persoas, fillos de Deus”. Cantas iniciativas da Igrexa en favor dos enfermos á longo de toda a súa historia! “A imaxe da Igrexa como un ‘hospital de campaña’, que acolle a todos os feridos pola vida, é unha realidade moi concreta, porque nalgúns partes do mundo, só os hospitais dos misioneiros e as dioceses brindan a atención necesaria á poboación”.

No Calvario a María dóelle a dor do seu Fillo, dóelle a nosa dor, o sufrimento espiritual e físico de todos. Significouse alí que canto máis intimamente se participa na paixón e morte de Cristo, máis plenamente tense parte tamén na súa glorificación. Por iso, ante o sufrimento, a enfermidade, a dor ou a morte, o discípulo de Cristo non ha de desesperarse. O sufrimento non ten a última palabra.

Neste mundo convídasenos a vivir desde a humildade de Cristo que veu “entregar a súa vida en rescate por moitos” (Mt 20,28), preocupándose dos necesitados e non sendo meros espectadores de persoas vítimas de calquera tipo de sufrimento. “Abramos os nosos ollos para mirar as miserias do mundo, as feridas de tantos irmáns e irmás privados da dignidade, e sintámonos provocados a escouitar o seu berro de auxilio”¹. O coidado da saúde non debe mediatizarse polo que o Papa chama o risco do ‘empresarialismo’, “que en todo o mundo intenta que a atención médica caia no ámbito do mercado e termine descartando aos pobres”.

¹ FRANCISCO, *Misericordia vultus*, 15.

Tamén na nosa Diocese “a pastoral da saúde segue a ser, e sempre será, unha misión necesaria e esencial que hai que vivir con renovado ímpeto tanto nas comunidades parroquiais como nos centros de atención más excelentes”. Quero agradecer os desvelos e coidados das familias que con tanto agarimo e proximidade atenden aos enfermos como María sostendo o sufrimento do seu Fillo. Canta xenerosidade, dedicación e dispoñibilidade por parte da familia no coidado dos nenos, novos e maiores enfermos en circunstancias ás veces difíciles! Fun testemuña desta experiencia nos hospitais, nas residencias e nas casas particulares. A familia acompaña aos enfermos, pero necesita ser tamén acompañada. A Igrexa sae ao seu encontro.

Queridos enfermos e enfermas, téñovos moi presentes na miña oración coa intercesión da Virxe María, saúde dos enfermos. Saúdavos con todo afecto e bendí no Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arcebispo de Santiago de Compostela.

4.- Carta Pastoral en la Campaña de “Manos Unidas”. Febrero 2018

“Comparte lo que importa”

Queridos diocesanos:

Ha sido noticia alarmante el aumento de personas que están pasando hambre en el mundo. Son 815 millones. Un 11% de la población mundial. Sudán, Nigeria, Somalia, Yemen... son entre otros los países que describen la geografía del hambre. Hay más de 2200 millones de personas atrapadas en las redes de la pobreza. 844 millones de personas no tienen acceso al agua potable. Estos son algunos de los aspectos que nos estremecen. Detrás de estos números están las personas. El hambre parece ese horizonte que se aleja cada vez más. Si buscamos causas entre otras podemos referirnos al déficit de solidaridad, al cambio climático, a los conflictos armados, etc.

Conversión y solidaridad

Este año la campaña de Manos Unidas nos interpela con el lema: **“Comparte lo que importa”**. Es esta una forma de plantar cara al hambre. Proteger la dignidad de la persona conlleva llamarla a participar de la mesa del bien común. Escribió san Juan Pablo II: “Este amor preferencial, con las decisiones que inspira, no puede dejar de abarcar a las inmensas muchedumbres de hambrientos, mendigos, sin techo, sin cuidados médicos, y sobre todo, sin esperanza de un futuro mejor: no se puede olvidar la existencia de esta realidad” (*Ecclesia in Africa*, 34).

Es una llamada acuciante a asumir nuestra responsabilidad ante la realidad descrita que se traduce en solidaridad que encuentra en

“el nosotros” realización concreta. Compartir bienes y propuestas de cambios nos lleva a humanizar la vida de millones de personas que están malviviendo en unas condiciones de vida inaceptables. La conversión, el servicio, la solidaridad, el sentido de la trascendencia son los pilares para este puente que tenemos que atravesar hasta llegar a esas personas. Sobre estos valores habrá de fundamentarse y revitalizarse nuestro compromiso de caminar con la conciencia de que el hombre es realidad sagrada e inviolable y no se puede herir ni matar, despreciar, dejar morir; y de que el prójimo es aquel de quien cada uno es responsable, no pudiendo construir lo propio sin velar por el prójimo.

Compartir lo que importa

“Compartir lo que importa” es poner en común nuestra vida, nuestras posibilidades y nuestro compromiso por un mundo mejor que posibilite vivir en condiciones dignas. Esto exige planificar los alimentos no para la especulación y beneficio económico sino pensando en el consumo humano; buscar un sistema de producción medioambiental sostenible y no desperdiciar los alimentos por un afán puramente consumista. “El desarrollo no se reduce al simple crecimiento económico. Para ser auténtico debe ser integral, es decir, promover a todos los hombres y a todo hombre, hacerle capaz de ser por sí mismo agente responsable de su mejora material, de su progreso moral y de su desarrollo espiritual” (*Populorum progressio*, 14.34). El papa Francisco nos recuerda frecuentemente que quiere una iglesia pobre para los pobres. En ella “estamos llamados a descubrir a Cristo en ellos, a prestarles nuestra voz en sus causas, pero también a ser sus amigos, a escucharlos, a interpretarlos y a recoger la misteriosa sabiduría que Dios quiere comunicarnos a través de ellos” (*Evangelii gaudium*, 198).

Nuestros modos de vida

Esta Jornada es una oportunidad para cuestionar nuestros modos de vida, favoreciendo la cultura del encuentro y de la solidaridad y erradicando los lujos y los despilfarros. No podemos evadirnos ni buscar pretextos para no compartir. Se nos urge a trabajar por un bien común que lo será cuando todos colaboren en él y todos puedan participar en él. “Hoy, creyentes y no creyentes estamos de acuerdo en que la tierra es esencialmente una herencia común cuyos frutos deben beneficiar a todos. Para los creyentes, esto se convierte en una cuestión de fidelidad al Creador, porque Dios creó el mundo para todos. Por consiguiente, todo planteamiento ecológico debe incorporar una perspectiva social que tenga en cuenta los derechos fundamentales de los más postergados”¹. Las instituciones económicas han de asegurar el acceso a la comida de manera regular y adecuada, y de afrontar las exigencias relacionadas con las necesidades primarias y con las emergencias de crisis alimentarias reales, provocadas por causas naturales o por la negligencia humana.

Estamos llamados a ser custodios especialmente de los más pobres y débiles. El punto central siempre es el mismo: entender los valores fundamentales de la persona humana, la convivencia, el respeto de su dignidad y el derecho a la nutrición como parte integrante del derecho a la vida de cada ser humano. Todos los derechos humanos son universales, indivisibles e interdependientes, estando relacionados entre sí. ¡Hagamos la opción por los pobres!

Os saluda con afecto y bendice en el Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arzobispo de Santiago de Compostela.

¹ *Laudato Si*, 93.

Texto en galego

“Comparte o que importa”

Queridos diocesanos:

Foi noticia alarmante o aumento de persoas que están a pasar fame no mundo. Son 815 millóns. Un 11% da poboación mundial. Sudán, Nixeria, Somalia, Iemen... son entre outros os países que describen a xeografía da fame. Hai máis de 2200 millóns de persoas atrapadas nas redes da pobreza. 844 millóns de persoas non teñen acceso á auga potable. Estes son algúns dos aspectos que nos estremecen. Detrás destes números están as persoas. A fame parece ese horizonte que se afasta cada vez máis. Se buscamos causas entre outras podemos referirnos ao déficit de solidariedade, ao cambio climático, aos conflitos armados, etc.

Conversión e solidariedade

Este ano a campaña de Mans Unidas interpélanos co lema: “Comparte o que importa”. É esta unha forma de plantar cara á fame. Protexer a dignidade da persoa leva chamala a participar da mesa do ben común. Escribía san Xoán Paulo II: “Este amor preferente, coas decisións que inspira, non pode deixar de abarcar aos inmensos xentíos de famentos, esmoleiros, sen teito, sen coidados médicos, e sobre todo, sen esperanza dun futuro mellor: non se pode esquecer a existencia desta realidade” (*Ecclesia in Africa*, 34).

É unha chamada perentoria a asumir a nosa responsabilidade ante a realidade descrita que se traduce en solidariedade que atopa en “o nosoutros” realización concreta. Compartir bens e propostas

de cambios lévanos a humanizar a vida de millóns de persoas que están malvivindo nunhas condicións de vida inaceptables. A conversión, o servizo, a solidariedade, o sentido da transcendencia son os alicerces para esta ponte que temos que atravesar ata chegar a esas persoas. Sobre estes valores haberá de fundamentarse e revitalizarse o noso compromiso de camiñar coa conciencia de que o home é realidade sacra e inviolable e non se pode ferir nin matar, desprezar, deixar morrer; e de que o próximo é aquel de quen cada un é responsable, non podendo construír o propio sen velar polo próximo.

Compartir o que importa

“Compartir o que importa” é poñer en común nosa vida, as nosas posibilidades e o noso compromiso por un mundo mellor que posibilite vivir en condicións dignas. Isto esixe planificar os alimentos non para a especulación e beneficio económico senón pensando no consumo humano; buscar un sistema de produción ambiental sustentable e non desperdiciar os alimentos por un afán puramente consumista. “O desenvolvemento non se reduce ao simple crecemento económico. Para ser auténtico debe ser integral, é dicir, promover a todos os homes e a todo home, facerlle capaz de ser en por si axente responsable da súa mellora material, do seu progreso moral e do seu desenvolvemento espiritual” (*Populorum progressio*, 14.34). O papa Francisco lémbranos frecuentemente que quere unha igrexa pobre para os pobres. Nela “estamos chamados a descubrir a Cristo neles, a prestarles a nosa voz nas súas causas, pero tamén a ser os seus amigos, a escocitalos, a interpretalos e a recoller a misteriosa sabedoría que Deus quere comunicarnos a través de eles” (*Evangelii gaudium*, 198).

Os nosos modos de vida

Esta Xornada é unha oportunidade para cuestionar os nosos modos de vida, favorecendo a cultura do encontro e da solidariedade e erradicando os luxos e os despilfarros. Non podemos evadirnos nin buscar pretextos para non compartir. Úrxesenos a traballar por un ben común que o será cando todos colaboren nel e todos poidan participan nel. “Hoxe, crentes e non crentes estamos de acordo en que a terra é esencialmente unha herdanza común cuxos froitos deben beneficiar a todos. Para os crentes, isto se converte nunha cuestión de fidelidade ao Creador, porque Deus creou o mundo para todos. Por conseguinte, toda formulación ecolóxica debe incorporar unha perspectiva social que teña en conta os dereitos fundamentais dos máis postergados”¹¹. As institucións económicas han de asegurar o acceso á comida de maneira regular e adecuada, e de afrontar as esixencias relacionadas coas necesidades primarias e coas emerxencias de crises alimentarias reais, provocadas por causas naturais ou pola neglixencia humana.

Estamos chamados a ser custodios especialmente dos más pobres e débiles. O punto central sempre é o mesmo: entender os valores fundamentais da persoa humana, a convivencia, o respecto da súa dignidade e o derecho á nutrición como parte integrante do derecho á vida de cada ser humano. Todos os dereitos humanos son universais, indivisibles e interdependentes, estando relacionados entre si. Fagamos a opción polos pobres!

Saúdavos con afecto e bendí no Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arcebispo de Santiago de Compostela.

¹¹ *Laudato Si*, 93.

5.- Carta Pastoral en el Día del Seminario. Marzo 2018

Apóstoles para los jóvenes

Queridos diocesanos:

El Día del Seminario nos motiva a mirar a nuestros seminarios, mayor y menor, instituciones diocesanas cuya finalidad es acompañar y preparar a los jóvenes que han sentido la llamada del Señor para el ministerio sacerdotal. No pueden ser algo ajeno al dinamismo vital de la Diócesis y todos los diocesanos hemos de sentirnos implicados en esta realidad.

Iglesia apostólica

Este año el lema de la Jornada propuesto a nuestra reflexión es: “**Apóstoles para los jóvenes**”. Vivimos y creemos en la Iglesia fundada en los Apóstoles, testigos oculares de Cristo, asumiendo el estilo de vida de la Iglesia apostólica significado por la escucha de la Palabra, los sacramentos, la comunión, la misión... En la Iglesia Papa y Obispos son de forma específica sucesores de los apóstoles, y por tanto última instancia para el discernimiento de la apostolicidad y consiguientemente de la autenticidad eclesial. Así “los presbíteros junto con los obispos participan del único y mismo sacerdocio y ministerio de Cristo, de manera que la unidad misma de consagración y misión exige su comunión jerárquica con el orden episcopal... Los obispos los tienen como colaboradores y consejeros necesarios en el ministerio y función de enseñar, santificar y apacentar al Pueblo de Dios” (PO 7).

Sacerdotes para los jóvenes

En este sentido los sacerdotes son considerados como “apóstoles para los jóvenes”. Bien está recordar que el apóstol es

antes discípulo, condición esta que jamás debe perder. Entrar a formar parte del discipulado lo determina no el voluntarismo humano sino el llamamiento de Cristo. “Jesús subió al monte, llamó a los que quiso y se fueron con él” (Mc 3,13). Y estos son llamados desde las diferentes circunstancias en que se encuentran. Es curioso porque en el momento de la llamada no dicen una palabra. Simplemente siguen al Señor, “sorprendidos y con temor” (Mc 10,24.26.32). El carácter permanente del discípulo es el seguimiento: ir detrás de Jesús, ir con él, seguirle. Aquí encuentran eco aquellas palabras de Jesús: “Si alguno quiere venir en pos de mí, que se niegue a sí mismo, tome su cruz y me siga” (Mc 8,34). No se puede olvidar que confesar a Cristo es arriesgar la vida y que su seguimiento conlleva sufrimiento y glorificación: “El que quiera servirme, que me siga, y donde esté yo, allí estará mi servidor; a quien me sirva, el Padre lo honrará” (Jn 12,26).

Esta enseñanza de Jesús exige a los apóstoles conformar su vida con él, perdonando como él perdonó, mostrándose sinceros y humildes, no buscando la propia gloria o el propio interés, despojándose de sí mismos como él “que se despojó de sí mismo, tomando la condición de esclavo, hecho semejante a los hombres. Y así, reconocido como hombre por su presencia, se humilló a sí mismo, hecho obediente hasta la muerte, y una muerte de cruz” (Flp 2,7-8). El apóstol ha de administrar bien lo que ha recibido, siendo virtud esencial la fidelidad. La mundanidad y la infidelidad dificultan la transmisión del mensaje de la fe. En la humildad percibimos que llevamos este tesoro en vasijas de barro “para que se vea que una fuerza tan extraordinaria es de Dios y no proviene de nosotros” (2Cor 4,7). Los apóstoles están en el mundo pero no son del mundo (cf. Rom 1,1ss). Esto lo refleja san Pablo cuando escribe: “Atribulados en todo, pero no aplastados: apurados, más no desesperados; perseguidos, pero no abandonados; derribados, más no aniquilados, llevando siempre y en todas partes en el

cuerpo la muerte de Jesús, para que también la vida de Jesús se manifieste en nuestro cuerpo” (2Cor 4,8-10).

El apóstol para los jóvenes

Normalmente les preguntamos a los jóvenes pero es necesario dejarnos preguntar por ellos a la hora de acompañarles y cuidarles mediante la Palabra de Dios y la celebración de los sacramentos. Escucharles y conocer sus aspiraciones e inquietudes es imprescindible para servirles. No son pocos los prejuicios que tienen hacia la Iglesia aunque manifiestan que la desean fiel a Cristo y al evangelio y quieren pastores que den a conocer a Dios cercano, que dejen ver el rostro materno y misericordioso de la Iglesia y que sean comprensivos y alegres. Permitidme que rompa una lanza en favor de las vocaciones jóvenes al sacerdocio. No desanimemos a éstos cuando el Señor los llama. Caminar junto a Jesús es la mejor escuela de vida. ¡Cuántas vocaciones han quedado en nada porque no tuvimos la valentía de acompañarlas en su momento!

Exhortación final

Queridos diocesanos, queridos jóvenes, tampoco vosotros tengáis miedo de acercaros a vuestros sacerdotes. Os animo a pedir por las vocaciones al ministerio sacerdotal y a ayudar económicamente a nuestros Seminarios Mayor y Menor, colaborando también de este modo a la mejor formación humana, intelectual, espiritual, comunitaria y pastoral de nuestros seminaristas, a quienes ponemos bajo el patrocinio del Apóstol Santiago, de San José y de María, Reina de los Apóstoles.

Os saluda con todo afecto y bendice en el Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arzobispo de Santiago de Compostela.

Texto en galego

Apóstolos para os mozos

Queridos diocesanos:

O Día do Seminario motívanos a mirar aos nosos seminarios, maior e menor, institucións diocesanas cuxa finalidade é acompañar e preparar aos mozos que sentiron a chamada do Señor para o ministerio sacerdotal. Non poden ser algo alleo ao dinamismo vital da Diocese e todos os diocesanos habemos de sentirnos implicados nesta realidade.

Igrexa apostólica

Este ano o lema da Xornada proposto á nosa reflexión é: “Apóstolos para os mozos”. Vivimos e cremos na Igrexa fundada nos Apóstolos, testemuñas oculares de Cristo, asumindo o estilo de vida da Igrexa apostólica significado pola escoita da Palabra, os sacramentos, a comuñón, a misión... Na Igrexa Papa e Bispos son de forma específica sucesores dos apóstolos, e por tanto última instancia para o discernimento da apostolicidade e conseguintemente da autenticidade eclesial. Así “os presbíteros xunto cos bispos participan do único e mesmo sacerdocio e ministerio de Cristo, de maneira que a unidade mesma de consagración e misión esixe a súa comuñón xerárquica coa orde episcopal... Os bispos téñenos como colaboradores e conselleiros necesarios no ministerio e función de ensinar, santificar e apacentar ao Pobo de Deus” (PO 7).

Sacerdotes para os mozos

Neste sentido os sacerdotes son considerados como “apóstolos para os mozos”. Ben está lembrar que o apóstolo é antes discípulo, condición esta que xamais debe perder. Entrar a formar parte do

discipulado determinao non o voluntarismo humano senón o chamamento de Cristo. “Xesús subindo ao monte, chamou aos que quixo e xuntáronse con el” (Mc 3,13). E estes son chamados desde as diferentes circunstancias en que se atopan. É curioso porque no momento da chamada non din unha palabra. Simplemente seguen ao Señor, “sorprendidos e asombrados” (Mc 10,24.26.32). O carácter permanente do discípulo é o seguimento: ir detrás de Xesús, ir con el, seguirlle. Aquí atopan eco aquellas palabras de Xesús: “Se alguén quere vir conmigo, que renuncie a si mesmo, cargue coa súa cruz e que me siga” (Mc 8,34). Non se pode esquecer que confesar a Cristo é arriscar a vida e que o seu seguimento leva sufrimento e glorificación: “Se alguén quere servirme, que me siga; e alí onde estou eu, estará tamén o meu servidor: Se alguén me serve, hao honrar o Pai” (Xn 12,26).

Esta ensinanza de Xesús esixe aos apóstolos conformar a súa vida con el, perdoando como el perdoou, mostrándose sinceros e humildes, non buscando a propia gloria ou o propio interese, desposuíndose de si mesmos como el “que se espiu do seu rango, asumi a condición de escravo; fixose un home normal e presentouse coma tal abaxouse a si mesmo, facéndose obediente ata a morte, e a morte na cruz!” (Flp 2,7-8). O apóstolo ha de administrar ben o que recibiu, sendo virtude esencial a fidelidade. A mundanidade e a infidelidade dificultan a transmisión da mensaxe da fe. Na humildade percibimos que levamos este tesouro en vasos de barro “e así esa forza tan extraordinaria aparece coma forza de Deus, e non nosa” (2 Cor 4,7). Os apóstolos están no mundo pero non son do mundo (cf. Rom 1,1ss). Isto reflícteo san Paulo cando escribe: “Aprétannos por todas partes, mais non nos esmagan; andamos en apuros más non desesperados; andamos perseguidos, pero non abandonados; derrúbannos pero non nos rematan. Por todas partes levamos no noso corpo a morte de Xesús, para que a vida de Xesús se manifieste tamén no noso corpo” (2Cor 4,8-10).

O apóstolo para os mozos

Normalmente preguntámoslles aos mozos pero é necesario deixarnos preguntar por eles á hora de acompañalos e coidalos mediante a Palabra de Deus e a celebración dos sacramentos. Escoitalos e coñecer as súas aspiracións e inquietudes é imprescindible para servirlles. Non son poucos os prexuízos que teñen cara á Igrexa áinda que manifestan que a desexan fiel a Cristo e ao evanxeo e queren pastores que dean a coñecer a Deus próximo, que deixen ver o rostro materno e misericordioso da Igrexa e que sexan comprensivos e alegres. Permitídeme que rompa unha lanza en favor das vocacións novas ao sacerdocio. Non desanimemos a estes cando o Señor os chama. Camiñar xunto a Xesús é a mellor escola de vida. Cantas vocacións quedaron en nada porque non tivemos a valentía de acompañalas no seu momento!

Exhortación final

Queridos diocesanos, queridos mozos, tampouco vós teñades medo de vos achegar aos vosos sacerdotes. Anímovos a pedir polas vocacións ao ministerio sacerdotal e a axudar economicamente aos nosos Seminarios Maior e Menor, colaborando tamén deste xeito á mellor formación humana, intelectual, espiritual, comunitaria e pastoral dos nosos seminaristas, a quen poño baixo o patrocinio do Apóstolo Santiago, de San Xosé e de María, Raíña dos Apóstolos.

Saúdavos con todo afecto e bendí no Señor,

+ Julián Barrio Barrio,
Arcebispo de Santiago de Compostela.

VICARÍA GENERAL

1.- DISPOSICIÓNS PARA O ANO 2018 SUMARIO

1. PARTE SACRAMENTAL

1.1. SACRAMENTOS DA INCIACIÓN CRISTIÁ

1.1.1. BAUTISMO

1.1.1.a. Sacramento do Bautismo de persoas menores de 7 anos

1.1.1.b. Sacramento do Bautismo de persoas maiores de 7 anos

1.1.1.c. Orientacións para a atención pastoral dos católicos orientais en España

1.1.2. CONFIRMACIÓN

1.1.3. PRIMEIRA COMUÑÓN

1.2. SACRAMENTO DA PENITENCIA

1.3. SACRAMENTO DA EUCARISTÍA

1.4. CELEBRACIÓNSEN CAPELAS E/OU PAZOS

1.5. CELEBRACIÓNSEN IGREXAS CONVENTUAIS E/OU RELIXIOSAS

1.6. SACRAMENTO DO MATRIMONIO

1.7. CELEBRACIÓNSEN CULTUAIS E LITÚRXICAS

1.8. ABANDONO DA IGREXA CATÓLICA

2. PARTE ADMINISTRATIVA

2.1. Visita Arciprestal

2.2. Atención a parroquias vacantes

- 2.3. Presentación de contas parroquiais
- 2.4. Libretas bancarias co CIF do Arcebispado
- 2.5. Depósitos de Parroquias
- 2.6. Concesións de axudas e subvencións
- 2.7. Arquivos parroquiais
- 2.8. Expedición de certificacións, informes, etc.
- 2.9. Instituto de Sustentación do Clero
- 2.10. Xubilación de sacerdotes

3. INTERVENCIÓN EN CEMITERIOS PARROQUIAIS

- 3.1. Lexislación canónica
- 3.2. Lexislación civil
- 3.3. Conceptos
- 3.4. Problemática recente nalgúnhas ampliacións

4. ANOTACIÓN DOS ENTERRAMENTOS NOS LIBROS SACRAMENTAIS

5. CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO CULTURAL DA IGREXA

6. OUTRAS DISPOSICIÓN ANTERIORES

As seguintes disposicións teñen coma finalidade axudar á realización das funcións pastorais e a que os nosos servizos ministeriais sexan prestados en sintonía coas normativas canónicas e litúrxicas; estas disposicións queren ser un elenco que nos axuden durante este ano de 2018 a cumplir con máis fidelidade a nosa misión de pastores para evitar así as rutinas que se puideran ir introducindo co paso do tempo.

1. PARTE SACRAMENTAL

1.1. SACRAMENTOS DA INICIACIÓN CRISTIÁ.

O Directorio dos Sacramentos de Iniciación Cristiá, promulgado na nosa diocese o ano 1997, determina con amplitude os principios doutrinais e as disposicións normativas que se deberán ter en conta nas celebracións e nas etapas preparatorias. Aquí explicitanxe soamente algúns aspectos de máis inmediata aplicación.

1.1.1.- SACRAMENTO DO BAUTISMO

1.1.1. a) Sacramento do Bautismo de persoas menores de sete anos.

Preparación. A celebración do sacramento deberá estar precedida dunha preparación dos pais, que tamén se debería ampliar ós padriños. Para iso poden ser útiles: visitas domiciliarias, encontros na igrexa, reunións familiares, entregas de folletos, libros, catecismos, etc. O Ritual do Bautismo de nenos ofrece material para explica-lo “ministerio e as funcións dos pais no bautismo dos fillos”.

Padriños. “Para que a grazá bautismal poida desenvolverse é importante a axuda dos pais. Ese é tamén o papel do padriño ou da madriña, que deben ser crentes sólidos, capaces e prestos a axudar ao bautizado, neno ou adulto, no seu camiño da vida cristiá. A súa tarefa é unha verdadeira función eclesial (*officium*). Toda a comunidade eclesial participa da responsabilidade de desenvolver e gardar a grazá recibida no bautismo” (Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1255). Seguidamente fanse unhas consideracións:

a) Vertente pastoral.- Está ben contemplada nos números 17, 18 e 20 das Orientacións Doutrinais e Pastorais do Ritual do

Bautismo de Nenos¹. “o padriño intervén na celebración do Bautismo para profesar, xunto cos pais, a fe da Igrexa na que é bautizado o neno (número 17); “por tanto, é conveniente que o padriño elixido pola familia reúna a xuízo dos pastores, as calidades requiridas para que poida realizar os ritos que lle corresponden” (número 18); “os pais han de tomar en serio a elección de bos padriños para os seus fillos, a fin de que o padriñado non se converta nunha institución de puro trámite e formalismo. Non deben deixarse guiar unicamente por razóns de parentesco, amizade ou prestixio social, senón por un desexo sincero de asegurar ós seus fillos uns padriños que, pola súa idade, proximidade, formación e vida cristiás, sexan capaces de influír, no seu día, de xeito eficaz na educación cristiá daqueles” (número 20).

b) Vertente Canónica.- Está normada no canon 874.1: 1º) Que foxe elixido por quen vai a bautizarse ou polos pais do neno ou por quen ocupe o seu lugar, ou faltando estes, polo párroco ou ministro; e que teña capacidade para esta misión e intención de desempeñala; 2º) cumprise 16 anos, agás que o Bispo diocesano estableza outra idade, ou que, por causa xusta o párroco ou o ministro consideren admisible unha excepción; 3º) sexa católico, estea confirmado, teña recibido xa o santísimo Sacramento da Eucaristía, e leve, ó mesmo tempo, unha vida congruente coa fe e coa misión que vai desempeñar; 4º) non estea afectado por unha pena canónica, lexitimamente imposta ou declarada; 5º) non sexa o pai ou a nai do bautizado. Este mesmo canon no apartado 2 dispón: “o bautizado que pertence a unha comunidade eclesial non católica só pode ser admitido xunto cun padriño católico, e exclusivamente en calidade de testemuño do bautismo”.

¹ Véxase o “Ritual del Bautismo de Niños”, Orientaciones Doctrinales y Pastorales, Coeditores Litúrgicos, 1970.

Sen embargo, un cristián oriental ortodoxo pode ser padriño, xunto a outro católico, tal como consta no n.º 98b do *Directorio para a Aplicación dos Principios e Normas sobre Ecumenismo*, do Pontificio Consello para a Promoción da Unidade dos Cristiáns, marzo de 1993: “Por razón da estreita comuñón existente entre a Igrexa católica e as Igrexas orientais ortodoxas, está permitido que por unha razón xusta se admita a un fiel oriental coma padriño ao mesmo tempo que un padriño católico (ou madriña católica) para o bautismo dun neno ou adulto católico, a condición de que se provea de xeito suficiente á educación do bautizado e que sexa recoñecida a idoneidade do padriño.”

c) Aplicacións desde a doutrina para a congruencia coa fe: levar unha vida congruente coa fe significa estar vivindo, publicamente e privadamente, en conformidade coa Doutrina e Moral da Igrexa Católica; é vivir tódalas dimensíons existenciais en conformidade coa fe. A este respecto o Prof. José San José Prisco comenta: “Polo que non deberán ser admitidos (coma padriño/madriña) os pecadores notorios e aquelas persoas que provocaron escándalo público pola súa vida ou conduta moral...; parécenos suficiente lembrar o principio xeral de que se trata dun ministerio que esixe a plenitude do testemuño cristián e que as decisións sobre este punto en concreto se deixan para a lexislación particular”, (cfr. El padrino del Bautismo y su recuperación jurídico Pastoral, en Revista Española de Derecho Canónico 61 (2004) 51). As esixencias canónicas e a situación de coherencia de vida afecta a padriño e madriña, non sendo suficiente que as teña só un².

Trátase de recupera-la figura do padriñado para que deixe de ser mera convención social e recobre o sentido relixioso e cristián. É necesario que ó longo do ano o párroco recorde nas exhortacións ós fieis estas condicións que pide a Igrexa e que llelas faga presentes ós pais cando soliciten o bautismo para un fillo.

d) Verificación da incongruencia de vida nalgúns casos.- Cando haxa un rumor público de que a persoa proposta para padriño/madriña está levando “unha vida que non é congruente coa fe (católica) e coa misión que vai asumir” (c. 876.1º-3º) procede que o sacerdote actúe coa conveniente delicadeza no diálogo con esa persoa. Á persoa afectada corresponde probar de xeito adecuado a inexactitude deses comentarios. Se persiste a dúbida, o Sr. Cura remitirá a cuestión ao Sr. Vicario Territorial respectivo ou ao Sr. Vicario Xeral, por se deciden solicitar outras probas antes de tomar a resolución.

Nota.- Véxase BOA de novembro de 2017, pp. 743-745.

OBSERVACIÓNS:

1ª) Aportar documentación.- De cara a previr situacíons anómala, cómpre que o sacerdote, cando non teña coñecemento directo dos propostos para padriño ou madriña, recabe a presentación das pertinentes certificacións bautismais na Igrexa Católica e asemade solicite testemuño da súa vivencia relixiosa. Procure facer estas peticíons coa debida antelación á celebración do bautismo³.

² Véxanse tamén os Boletíns Oficiais do Arcebispado que a continuación se relacionan, onde se expón de xeito detallado este apartado: novembro 2006, pp. 636-637; xaneiro 2007, pp. 30-32; febreiro 2007, pp. 150-153 e 157-158; xaneiro 2008, pp .38-39; febreiro 2008, pp. 166-167; xaneiro 2009, pp. 88-89; febreiro 2009, pp. 202-203; xaneiro 2010, pp.45-46; febreiro 2010, pp. 181-182; xaneiro 2011, p. 42; febreiro 2011, p. 163; xaneiro 2012, pp. 40-41; febreiro 2012, p. 154; xaneiro 2013, p. 42; febreiro 2013, p. 150.

³ Cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 2001, pp. 596-597; ídem, novembro 2002, p. 685; ídem, novembro 2003, p. 551; ídem novembro 2005, pp.627-629; ídem novembro 2006, pp. 640-644; ídem novembro 2007, pp. 779-780; ídem novembro 2008, pp.671-676; ídem novembro 2009, pp. 778-779; novembro 2010, pp. 726-727; novembro 2011, pp. 613-614; novembro 2012, pp. 656-657; novembro 2013, pp. 436-437; novembro 2014, pp. 584-621.

2^{a)} Evitar situacíons equívocas.- Parece ser que nalgunha ocasión, coa finalidade de compracer peticións das familias, algún sacerdote transixe que “*unha persoa que non reúne as condicións requiridas polas disposicións da Igrexa para ser padriño ou madriña, se coloque á beira dos pais e do neófito semellando ser padriño ou madriña*”. Non cabe dúbida que a veracidade do acto sacramental e a necesidade de afastar situacíons equívocas para os fieis participantes na celebración, esixen que esa forma de actuar sexa rexedita con total claridade, xa que esta solución atópase fóra das previsións que contempla o c. 874.2.

3^{a)} Número de padriños/madriñas.- O c. 873 do Código de Dereito Canónico é taxativo e claro neste punto: “Téñase un só padriño ou unha soa madriña, ou un e unha”. Por conseguinte cómpre respectar esta norma e o ministro do sacramento debe rexeritar con claridade aquelas peticións que se lle podan presentar para que admita varios padriños/madriñas. É esta un costume que provén do norte de Europa e de Confesíons xurdidas da Reforma do século XVI, pero que non ten consistencia no Dereito Canónico. Para evitar confusíons respéctese o normado na observación anterior con relación á colocación do padriño/madriña durante a ceremonia, evitando situacíons dubidosas. Tamén recordar que os “padriños” nas vodas non teñen un oficio canónico, senón que son reflexo sociolóxico y e non lles afecta a normativa codicial.

Calendario. Cada parroquia establecerá, conforme ás súas características, un calendario de celebracións, do que debe informar ós fieis, sinalando os días e as horas dos bautismos. Se algunha familia pide outra data ou outra hora distintas das previstas, estúdense con obxectividade e comprensión as razóns aducidas.

Situacións especiais da fe ou vida dos pais. As situacións especiais que aquí se contemplan refírense a aqueles casos nos que os que piden o bautismo para os fillos son pais pouco crentes ou practicantes só ocasionais, ou persoas que viven nunha situación canónica irregular, ou que incluso se manifestan ou declaran non crentes.

Para proceder á celebración do bautismo no contexto destas situacións especiais, a Igrexa debe ter “esperanza fundada de que o neno vai ser educado na relixión católica; se falta por completo esa esperanza, debe diferirse o bautismo, conforme ás disposicións do derecho particular, facéndollelles sabe-la razón ós pais” (c. 868, 1-2º). No diálogo cos pais convén deixar claro que a negativa non é unha sanción nin unha coacción, senón unha invitación a reflectir sobre a incoherencia entre as actitudes ou vida persoal deles e a petición do bautismo para o fillo.

Os nenos son bautizados na fe da Igrexa. Non cabe, logo, negalo bautismo cando existe unha promesa seria dun membro da familia, máxime se ten a conformidade dos pais, ou cando unha persoa cualificada da comunidade asume ese compromiso (cfr. Congregación para a Doutrina da Fe, Instrucción para o Bautismo dos nenos, de 30 de outubro de 1.980 (cfr. BOA de Santiago de Compostela, xaneiro 1.981, pp. 30-42).

Se acaso algún deles ou os dous, non poden, por fidelidade á propia conciencia, fazer profesión de fe, chegado ese momento na celebración, deben gardar silencio. Neste caso, só se lle pide que cando presente o fillo para ser bautizado, prometa seriamente que non se opoñerá a que o fillo sexa educado na fe católica. Sería conveniente que no arquivo parroquial quede proba documental desta promesa asinada polos pais.

En resumo: a acollida cordial e o diálogo sereno son presupostos esenciais neste punto. O sacerdote tratará de evitar dous extremos igualmente malos: o dunha permisividade que pasa por todo, e o dunha intransixencia total que se contradí cunha actitude de acollida evanxélica. Se o párroco prevé que o caso é complexo, cómpre que considere esa situación co respectivo Vicario Episcopal (cfr. *Directorio Diocesano*, nº 6).

Asesto bautismal. **a) Situacións irregulares.** Nos casos en que non consta suficientemente o matrimonio canónico dos pais entre si, para que exista a adecuada concordancia entre o asento parroquial e o Rexistro Civil, cómpre que o párroco solicite dos pais que aporten **certificación literal** de nacemento do neno/a expedida polo Rexistro Civil, antes de face-lo asento no libro de bautizados.

b) Adopción. Para aplicar correctamente o canon 877,3 e o Artigo 9 do Primeiro Decreto Xeral da Conferencia Episcopal Española (cfr. BOCEE 1, 1984, 95-113) no referente tanto ó asento dos nenos que no momento de seren adoptados non estaban bautizados, como á modificación do asento bautismal se xa estaban bautizados cando se produciu a adopción, os sacerdotes enviarán á Vicaría Xeral a documentación civil da adopción acompañada dun escrito explicativo desa situación, e ateranse á resolución que dite a Vicaría Xeral. Débese lembrar que os datos da adopción son confidenciais e o acceso ós mesmos debe estar xustificado por quen teña un interese lexítimo, circunstancia que require o permiso escrito do Ordinario do lugar.

c) Inscricións de Bautismos “sen datos de familia”.- Xorden con algunha frecuencia casos de peticións de Bautismo para nenos que foron recibidos por unha familia “en réxime de acollemento familiar”, isto é, sen que haxa unha sentencia firme de adopción.

Nestes casos, si o solicita a familia “acolladora” abrirase un expediente en Vicaría Xeral para considerar as diversas posibilidades. O asentamento do Bautismo farase sen reseñar os apelidos da familia “acolladora”, porque áinda non hai sentencia firme de adopción. Celebrado o bautismo, inscribirase no libro correspondente o nome, data de nacemento, lugar de nacemento, data de Bautismo, ministro e padriños da celebración. En nota marxinal farase constar “que este neno/a atópase en réxime de acollemento familiar”. Logo, cando haxa a adopción plena, será tramitado no Arcebispado o correspondente expediente de cara a “completa-los datos da inscrición bautismal”. Estas advertencias, cómpre darllas a coñecer á familia acolladora.

d) Verificación da data de nacemento.- Coa finalidade de evitar errores de transcripción, procede que, cando os pais soliciten o día do bautismo, o sacerdote que os atenda recabe dos mesmos fotocopia do Libro de Familia ou mellor o certificado literal de nacemento. Deste xeito conservarase a debida harmonía de datos no Rexistro Secular e no Eclesiástico, o que redundará nunha maior seguridade xurídica.

1.1.1. b) Sacramento do Bautismo de persoas maiores de sete anos.

O Boletín Oficial del Arcebispado correspondente ó mes de febreiro do ano 2003, pp. 130-152 (texto en castelán e en galego), recolle as disposicións que conteñen as **“ORIENTACIÓNES PARA A INICIACIÓN CRISTIÁ DE PERSOAS MAIORES DE SETE ANOS NON BAUTIZADAS”**. Estas disposicións contemplan as seguintes situacións: a) Persoas maiores de 18 anos; b) Adolescentes e mozos de 13 a 18 anos; c) Nenos/as entre 7 e 13 anos. Cómpre coñecelo e aplícalo, debendo ser materia de reflexión nos arciprestados.

A LXXXIII Asemblea Plenaria da Conferencia Episcopal Española aprobou o día 26 de novembro de 2004 as “ORIENTACIONES PASTORALES PARA LA INICIACIÓN CRISTIANA DE NIÑOS NO BAUTIZADOS EN SU INFANCIA”. Importante documento que é necesario coñecer de cara a unha correcta aplicación e configuración do catecumenado de nenos non bautizados que sobrepasan os sete anos.

1.1.1.c) Orientacións para a atención pastoral dos católicos orientais en España.

A LXXXI Asemblea Plenaria da Conferencia Episcopal Española na súa reunión celebrada nos días 17-21 de Novembro de 2003 aprobou unhas “ORIENTACIÓN” de cara a presta-la pertinente atención relixiosa-pastoral ós católicos orientais residentes en España e que teñen dificultades para acceder ós sacerdotes do seu propio rito. Estas disposicións regulamentan a celebración dos sacramentos e, asemade, outras actividades. Dada a mobilidade da xente nos nosos tempos, cómpre que estas “ORIENTACIÓN” sexan debidamente estudiadas polos sacerdotes na súas reunións mensuais de cara a facer unha correcta e respectuosa aplicación das mesmas. **O texto atópase publicado no Boletín Oficial deste Arcebispado correspondente ó mes de Decembro do ano 2003, pp. 587-597.**

Nota importante. - Bautismo de nenos/ás provenientes do estranxeiro e/ou doutras partes de España. Deberanse cumplir os seguintes requisitos:

1.- Solicitud asinada polo pai e a nai: nomes e apelidos; número de DNI ou Pasaporte; lugar de nacemento; parroquia de residencia e nome do Sr. Cura Párroco; obxecto da petición e razóns que presentan para que o bautismo se celebre na parroquia sinalada.

2.- Estado civil: Se están casados: certificación literal do matrimonio, tanto civil coma da Igrexa (caso de haber matrimonio canónico). Se non están casados, achegar Certificado de Vida e Estado (ou similar, se proceden do estranxeiro).

3.- Preparación catequética dos pais: Será impartida na parroquia do seu domicilio e constará mediante unha acreditación do Sr. Cura Párroco desta.

4.- Autorización: o Sr. Cura Párroco do domicilio dos pais dará a autorización para que o bautismo se celebre na parroquia proposta polos pais do neno/a pertencente á Diocese de Santiago de Compostela.

5.- Padriños: Declaración e proba documental de que os padriños reúnen as condicións que esixe a Igrexa Católica no apartado 1 do c. 874 do Código de Dereito Canónico.

6.- Compromiso: os pais formularán por escrito (ou a parte católica) o compromiso de preocuparse pola formación relixiosa e catequética do neno/a e que non poñerán impedimento para que o fillo/a reciba a catequese cos demais nenos e adolescentes da parroquia.

7.- Párroco ou sacerdote encargado da parroquia na cal se desexa celebrar o bautismo: este sacerdote non comprometerá nin autorizará a celebración dese bautismo mentres non teña a autorización da Vicaría Xeral.

8.- Documentación a Vicaría Xeral.- Toda a documentación salientada nos apartados anteriores estará na Vicaría Xeral do Arcebispado de Santiago de Compostela, polo menos, tres meses antes da data desexada para o bautismo, a cal non será firme ata tanto a documentación non sexa aprobada polo Sr. Vicario Xeral. Así mesmo, a documentación proveniente tanto do estranxeiro coma doutras partes de España virá legalizada pola Autoridade competente.

1.1.2 SACRAMENTO DA CONFIRMACIÓN

Idade. O costume da Igrexa de Rito Latino, dende hai séculos, indica “a idade do uso de razón”, como punto de referencia para recibir a confirmación. Non obstante, en perigo de morte, débese confirmar os nenos mesmo se non alcanzaron áinda a idade do uso de razón (Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1307).

O c. 891 do vixente Código de Dereito Canónico norma que o Sacramento da Confirmación se debe administrar ós fieis **ó redor da idade da discreción**, a non ser que a Conferencia Episcopal determine outra idade ou aparezan circunstancias de perigo de morte ou outra causa grave.

No desenvolvemento deste c. 891, a Conferencia Episcopal Española establece como idade para recibi-lo Sacramento da Confirmación a situada ó redor dos **14 anos** (cfr. BOCEE 1, 1984, 95-113).

O Directorio dos Sacramentos da Iniciación Cristiá da nosa diocese no n.º 3.7, na parte dedicada ao sacramento da confirmación, exprésase así: “non obstante, valorando a realidade e práctica habitual da nosa diocese,” este Directorio propón como momento idóneo para recibir este sacramento entorno aos dezaseis anos, co fin de que o mozo teña oportunidade de adquirir un nivel máis alto de decisión persoal”.

Preparación. O *Directorio Diocesano* distingue diversos supostos en función dos que procede arbitra-la catequese dos confirmados. Esta catequese debe levar a un meirande crecemento da fe, a unha certa experiencia de oración persoal e comunitaria, a unha vivencia máis intensa da Penitencia e da Eucaristía, sobre todo pola participación na Misa dominical, e a unha axeitada formación da conciencia moral e do compromiso

social. Para que esta preparación sexa más profunda, convén que se imparta ó longo de dous cursos. E, salvo situacíons de persoas maiores que foron quedando “descolgadas” de celebracións anteriores, debe evitarse a preparación en forma de “cursiños acelerados”. Considérese, non obstante, como preparación normal, a descrita polo Directorio Diocesano (cfr. *Directorio Diocesano*, nº 3.6).

Ténase especial coidado en integra-los mozos confirmados en grupos xuvenís para proseguí-lo seu crecemento na fe e incorporalos a diversas tarefas pastorais e apostólicas.

Lugar. O lugar propio da celebración deste sacramento é a igrexa parroquial na que o confirmando recibiu a preparación. Se esta preparación se quere levar a cabo en algúñ Colexio da Igrexa Católica ou de tipo confesional e desexen celebra-lo sacramento nas dependencias do mesmo, deberán solicita-la oportuna autorización ó respectivo Vicario Territorial, especificando o modo e o tempo da celebración así como a conexión coa parroquia do confirmando. Esta autorización debe ser solicitada antes de comeza-la preparación e no desenrollo da mesma serán tidos en conta os criterios subliñados no *Directorio Diocesano da Iniciación Cristiá* e mailas indicacións provenientes da parroquia.

Padriños. Os padriños dos confirmandos deberán reuni-las mesmas cualidades relixioso-morais que se esixen para seren padriños no bautismo. É conveniente que os párrocos traten de coñecer coa debida antelación os “padriños propostos” para evitar sorpresas desagradables de última hora. Procedería ir institucionalizando unha preparación catequética para pais e padriños dos confirmandos, así como a información ós confirmandos xa no empezo da preparación con total claridade acerca das condicións ou requisitos do vixente Ordenamento Canónico para ser padriños neste sacramento. Ler con atención a observación 3ª nos padriños do Bautismo.

De cara a previr situacóns anómala s, cómpre que o sacerdote, cando non teña coñecemento directo dos propostos para padriño ou madriña, recabe a presentación das pertinentes certificacións bautismais na Igrexa Católica. Procure facer esta petición coa debida antelación á celebración da confirmación⁴. O canon 876, cando no se constata o asento, norma o procedemento para probar a recepción do mesmo. Nesta situación acudir a Vicaría Xeral e facer o pertinente expediente declarativo. Non son suficientes avais os testemuños dalgúns sacerdotes manifestando “que el ten a certeza moral do feito da Confirmación”.

Ministro. Cómpre recordar que na Igrexa Católica de **rito latino** só o Bispo é ministro ordinario do sacramento da confirmación (c. 882 do vixente CIC); para que poida administrar este sacramento **un presbítero** necesita ter unha facultade especial que é concedida ou polo propio **dereito** ou ben pola **autoridade competente**. No **primeiro** caso, o derecho contempla estas tres posibilidades: a) **presbítero equiparado ó Bispo diocesano**, a tenor do c. 381 cos seus concordantes; b) presbítero que por razón do seu cargo ou **por mandato do Bispo** administra o sacramento do Bautismo a un que sobrepasou a idade da infancia ou é admitido á plena comuñón da Igrexa Católica cando foi bautizado noutra Igrexa ou Confesión cristiá; c) atoparse un **fregués ou un fiel en perigo de morte**. No **segundo** caso, concede esta facultade a autoridade competente a algúns o algúns presbíteros (p.e., na nosa diocese teñen esta facultade os Vicarios Episcopais perante o tempo que desempeñen este oficio canónico). Fóra das situacóns anteriores o presbítero, aínda que sexa o párroco, non pode administra-la confirmación (cfr. tratamento deste apartado exposto mais longamente no BOA de Santiago de Compostela, decembro 2000, pp. 642-643).

⁴ Id.

Suplencia de preparación doutrinal. Aqueles confirmandos que non cursaron Formación Relixiosa Católica nos seus estudos deberán suplir esa carencia de formación doutrinal cunha preparación máis intensa e prolongada no tempo antes de seren admitidos á recepción do Sacramento da Confirmación.

Documentación. Procuren os párrocos recadar documentación suficiente do bautismo daqueles que non foron bautizados na propia parroquia e non admitan fregueses doutras parroquias, a non ser que fosen presentados polos párrocos respectivos e teñan recibido a preparación axeitada (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 1996, p. 682; ídem, decembro 1997, p. 596).

1.1.3. PRIMEIRA COMUÑÓN

A catequese de preparación para a Primeira Eucaristía é unha etapa importante na educación na fe do neno. Por iso non debe ser contemplada como un momento illado na vida, senón que debe ser inserida no proceso continuo de maduración da fe.

Idade. Respectando o normado nos cc. 913, 1 e 914 do vixente Código, o noso *Directorio Diocesano* recomenda celebra-la primeira Eucaristía **ó redor dos 8-9 anos.** (cfr. *Directorio Diocesano* nº 3.2. e). A celebración da Primeira Comuñón a idade temperán terá moi en consideración a vivencia da fe por parte dos pais.

Non é razón suficiente para adiantar ou retrasa-la participación nos Sacramentos o desexo familiar de que o reciban ó mesmo tempo varios irmáns. Cando se dea esta circunstancia é preferible que o irmán maior espere polo máis pequeno, se isto se pode facer sen grave prexuízo para a familia, pois cada neno convén que acceda á Primeira Eucaristía no momento máis oportuno do proceso de maduración da propia fe.

Preparación. A preparación catequética previa debe durar ordinariamente ao menos, dous cursos, con preferencia a que fosen tres. Durante ela háselle de facilitar ó neno unha meirande conciencia de inserción na parroquia e a necesaria continuidade da catequese no proceso global do crecemento cristián. Esta etapa da preparación é unha boa ocasión para lembrarlles ós pais a súa misión e a súa responsabilidade como educadores primeiros da fe dos fillos e para animalos a que eles mesmos sexan os catequistas, sempre que teñan a preparación axeitada. Con relación á duración e ós contidos véxase *Directorio Diocesano...* nº 3.2.

- O párroco determinará a idade do comezo da preparación catequética e deixará constancia desto na propia ficha de inscrición.

Lugar da celebración. O lugar propio da celebración, así coma da preparación, é a parroquia na que vive o neno e seguirá, mentres resida nela, celebrando a fe de xeito habitual. Os colexios confesionais e os da Igrexa Católica han de animar ós seus alumnos e ós pais a que participen nas súas respectivas parroquias na catequese da infancia e na celebración dos primeiros sacramentos.

Admisión á Primeira Comuñón de nenos/as provenientes doutras parroquias.- Se por circunstancias especiais os pais queren que o seu fillo celebre a primeira comuñón **noutra parroquia**, é necesario que se cumpran os seguintes requisitos:

- a) Antes de acepta-la petición desa familia, o sacerdote da parroquia elixida debe poñer de modo inmediato ese feito en coñecemento do párroco da freguesía na que ese neno/a está asistindo á catequese, recabando o pertinente informe acerca da preparación e madurez humana e relixiosa do neno/a, coa constancia de que foi bautizado na Igrexa Católica.

b) O sacerdote da parroquia elixida, ademais de aplicar a ese neno/a os criterios programáticos que el ten nesa parroquia, debe respectar estritamente os cursos catequéticos sinalados na parroquia de orixe e os criterios comúns vixentes nela. O incumprimento deste punto conleva unha indebida intromisión nas actuacións pastorais do sacerdote elixido na parroquia do domicilio dese neno/a, e pode chegar a crear enfrontamentos con algúns fregueses.

c) O sacerdote da parroquia elixida debe manifestar xa no primeiro momento con toda claridade e precisión os puntos anteriores cando a familia solicitante lle pida a celebración da primeira comuñón, e non facelo nas vésperas da ceremonia ocasionando entón a esas persoas serios prexuízos.

Situacións especiais. A carencia de actitudes claras e moitas veces pouco coherentes nalgúns bautizados que piden a Primeira Comuñón para os fillos, fai difícil discernir entre o que é fe persoal e o que é costume social. Nestas circunstancias, o sacerdote acollerá sempre a persoa que pide o sacramento, procurará escoitala con espírito aberto e estará máis disposto a completa-lo que falta que a esixi-lo sen ofrecer axuda. Nos casos más difíciles debe contrasta-lo seu proceder cos outros sacerdotes do arciprestado e co Vicario Episcopal respectivo.

Fillos de emigrantes. Os pais emigrados, coincidindo co período de vacacións na súa parroquia, adoitan pedir ó párroco da freguesía de orixe que os fillos poidan fazer alí a Primeira Comuñón. No diálogo que se establece convén que este párroco recomende a esos fregueses que os nenos fagan a Primeira Comuñón cos seus compañeiros de clase e de catequese na parroquia onde residen habitualmente. Os cregos poden acceder á petición, sempre que lles conste por escrito que recibiron a axeitada preparación na parroquia de residencia e tomen parte na

preparación inmediata que se organice na parroquia vacacional. Téñase presente que tanto estas normas coma outras deben ser interpretadas e aplicadas respectando sempre os dereitos que a lexislación xeral da Igrexa lles recoñece, neste caso segundo o c. 913,1. As programacións parroquiais deben estar enmarcadas dentro das normas do derecho común e do derecho diocesano, e deben ser comunicadas ós fieis coa debida antelación.

Comuñón de nenos discapacitados. Débese coidar con especial sensibilidade o achegamento ós nenos afectados destas minusvalías, prestándolle con delicadeza a catequese axeitada ás súas posibilidades, e tendo en conta que o Sacramento é un don de Deus expresivo tamén do amor da Igrexa a estes fillos seus.

Documentación. Ó mesmo tempo que se inscribe o neno na catequese, procede pedirlle ós pais a partida de bautismo ou documento suficientemente válido. A actual mobilidade da poboación, a aparición de familias descoñecidas na parroquia e o feito de que van quedando moitos nenos sen bautizar, fai necesario toma-las debidas precaucións.

1.2 SACRAMENTO DA PENITENCIA

“Os que se achegan ó sacramento da Penitencia obteñen da misericordia de Deus o perdón da ofensa a El feita e a reconciliación coa Igrexa, a que feriron pecando, e que colabora á súa conversión coa caridade, co exemplo e as oracións” (LG 11, e Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1423).

a. **Celebración ordinaria da Penitencia.** De conformidade co c. 960 e a praxe da Igrexa, “*a confesión individual e íntegra e a absolución constitúen o único modo ordinario polo que un fiel consciente de que está en pecado grave se reconcilia con Deus e coa Igrexa. Só a imposibilidade física ou moral exclúe esa confesión. Neste caso a reconciliación pódese obter tamén por outros medios*”.

É obriga dos pastores, en relación cos fieis que teñen encomendados, óílos en confesión, por si ou por outros, sinalando para iso días e horas que resulten asequibles para os fieis, dándose prioridade na celebración, sempre que sexa posible, á fórmula B do Ritual do Sacramento da Penitencia.

O tempo de Coresma é o máis axeitado para celebra-lo sacramento da Penitencia. Convén, por tanto, ofrecerelles ós fieis medios más abundantes para participaren no Sacramento da Reconciliación. A forma tradicional dos chamados “Preceptos pascuais”, adaptada á fórmula B do ritual, é dicir, mediante Celebracións Penitenciais comunitarias con confesión e absolución individual, segue sendo un medio sumamente válido para ofrecerelles ós fieis esta participación no Sacramento. Para iso organíicense os sacerdotes das distintas zonas e arciprestados, de xeito que estas celebracións poidan contar co número suficiente de cregos. Da mesma forma deben aproveitar outros tempos litúrxicos tales como o Advento e celebracións especiais da Parroquia.

Lugar da celebración. “O lugar propio para oír confesiós é unha Igrexa ou oratorio” (c. 964.1). Desta forma a reconciliación con Deus e coa Igrexa celébrase no lugar no que se reúne a comunidade cristiá no nome da súa fe para acoller na celebración litúrxica o encontro co Señor misericordioso.

O art. 7 do Segundo Decreto Xeral da CEE recórdanos: “De conformidade co establecido no c. 964.2, nas igrexas e oratorios existirá sempre en lugar patente o confessionario tradicional, que poidan utilizar libremente os fieis que así o desexen. Existirá, ademais, na medida en que, por razóns de espacio, se poida facer así, a sede alternativa prevista no canon, para tódolos fieis que expresamente a pidan e que ha de estar reservada en exclusiva para este ministerio. En canto á forma concreta, deberanse ter en conta as condicións de cada lugar e as directrices diocesanas sobre arte

sacra e liturxia, garantindo, en todo caso, tanto a facilidade e a reserva do diálogo entre o penitente e o confesor coma o carácter relixioso e sacramental do acto” (cfr. BOCEE 2, 1985, p. 62).

Procurarán os párrocos e reitores de igrexas ter debidamente limpia e conservada a sede penitencial, de xeito que o fiel poida percibir así a manifestación do signo que nos invita ó encontro con Cristo no sacramento do perdón.

b. **A absolución xeral.** A absolución xeral non se pode dar a varios penitentes á vez sen previa confesión individual (c. 961), a non ser que ameace un perigo de morte ou haxa unha necesidade grave, correspondéndolle ó Bispo diocesano xulgar se esas condicións de necesidade grave se dan (c. 961.2). A Conferencia Episcopal Española sinalou que “no conxunto do seu territorio non existen casos xerais e previsibles nos que se dean os elementos que constitúen a situación de necesidade grave na que se poida facer uso da absolución xeral” (cfr. BOCEE 6, 1989, p. 59). No caso de que se dese algunha das circunstancias que requirran a Absolución sacramental colectiva, débese ter en conta que entre as cautelas requiridas hai que lembrar particularmente o seguinte:

1) A imposibilidade de recibirla absolución sacramental válida por parte dos que, tendo pecado gravemente, non están dispostos a reparar os danos causados ou a cambiar de vida.

2) Tamén cómpre recordar a esixencia que norma o c. 962 para que un fiel reciba VALIDAMENTE a absolución sacramental dada a varios fieis á vez: “**requírese non só que estea debidamente disposto, senón que se propoña á vez facer no seu debido tempo confesión individual de tódolos pecados graves que nas presentes circunstancias non puido confesar dese modo**”. Recordemos: isto é para validez da absolución sacramental dos pecados graves, que logo complementa un pouco máis o c. 963 no referente ó tempo, normando, así mesmo, que non se poderá participar noutra absolución sacramental xeral se non se acercou

ese fiel á confesión individual, “semper que non se interpoña causa xusta” (c. 963 in fine), polo que, o propósito da confesión individual ó seu debido tempo é necesario para a validez desa absolución. Neste mesmo senso pronunciouse o Consello Pontificio para a Interpretación dos Textos Lexislativos o ano 1996: como requisito para a validez desa absolución xeral “requírese, ademais das disposicións necesarias para a confesión no modo ordinario, o propósito de confesar de maneira individual tódolos pecados graves que non se puideron confesar a causa do estado de grave necesidade” (cf. *Ius Ecclesiae* 9 (1997), pp. 818-821, nº 5). Non cabe dúbida que o confesor que dirixe unha absolución xeral ten a obriga grave de informar adecuadamente ós fieis dos requisitos que contempla a vixente lexislación canónica, sobre todo nos aspectos que se refiren á validez das confesións posteriores.

3) Firme o propósito requirido no c. 962.1 e tendo o fiel as debidas disposicións, o pecado grave perdoado nunha absolución xeral queda perdoado de forma directa e total, pero subsisten graves obrigacións que o fiel debe satisfacer posteriormente: cumpli-la penitencia imposta e manifestar nunha confesión íntegra os pecados que non foi posible manifestar na confesión xeral, e isto, antes de recibir outra absolución xeral (cf. J. Manzanares, “comentario ó c. 962, en CIC Salamanca”).

O cumprimento desta norma grava seriamente a conciencia do sacerdote, xa que se trata dun dos seus ministerios fundamentais, pois este terceiro rito de reconciliación non se pode contemplar coma unha alternativa á vía ordinaria. A confesión individual e íntegra non só é un deber “senón tamén un dereito inviolable e inalienable, ademais dunha necesidade da alma” (cfr. Reconciliación e Penitencia, nº 33). “Nada podería perdoar a Igrexa sen Cristo: nada quere perdoar Cristo sen a Igrexa. Nada pode perdoar a Igrexa, senón ó que se arrepinte, ou sexa, ó que foi

tocado por Cristo. Nada quere manter perdoado Cristo ó que despreza a Igrexa” (cfr. Beato Isaac, abade do mosteiro de Stella, Sermón 11, Segunda Lectura do Oficio de Lectura do Venres da Semana XXIII do Tempo Ordinario)

ADVERTENCIAS IMPORTANTES:

Primeira.- O Boletín Oficial do Arcebispado de Santiago de Compostela correspondente ao mes de maio do ano 2002, pp. 413-420, publica a “**Carta Apostólica do Papa Xoán Paulo II en forma de “Motu Proprio” MISERICORDIA DEI sobre algúns aspectos da celebración do Sacramento da Penitencia**”. Estamos, pois, ante unha interpretación auténtica feita polo propio Lexislador no que se refire á concretización do canon 961 polo que respecta á absolución xeral.

Segunda.- “**Xulgar se as condicións requiridas se dan segundo o c. 961.1,2º non corresponde ao confesor, senón ao Bispo diocesano**” (cf.c. 961.2 e MISERICORDIA DEI, nº 5). Avaliadas as circunstancias existentes na nosa diocese e tendo en conta a súa organización pastoral e a posibilidade dos fieis de acercarse ó sacramento da Penitencia mediante a confesión individual, o Señor Arcebispo declarou que non existen casos nos que se dean os elementos que constitúen a “situación de necesidade grave”, a tenor do normado no nº 4 do documento MISERICORDIA DEI. Polo que na nosa diocese non se pode facer uso da absolución xeral ou colectiva.

Terceira.- Asemade, tamén “**se reproba calquera uso que restrinxá a confesión a unha acusación xenérica ou limitada só a un ou máis pecados considerados máis significativos. Por outra banda, tendo en conta a vocación de tódolos fieis á santidade, recoméndaselles confesar tamén os pecados veniais**” (cf. MISERICORIDA DEI, nº 3).

1.3 SACRAMENTO DA EUCARISTÍA

a) **Misa pro populo.** A teor do c. 534, o párroco está obrigado a aplicar a Misa polo pobo que ten encomendado tódolos domingos e festas de precepto. Por esta celebración non debe percibir estipendio ningún. Cando un mesmo sacerdote rexenta varias parroquias cumple esta obriga ofrecendo unha soa misa por tódalas parroquias encomendadas, e pode percibir estipendio pola segunda Misa que celebre (cfr. Comunicacións 15, 1983, pp. 200-201).

Esta norma vale tamén cando varios sacerdotes rexen solidariamente varias parroquias: de conformidade co c. 543 un só aplica a intención por tódalas parroquias, e os sacerdotes do equipo concretarán co moderador a orde segundo a cal irán eles aplicando pro populo. Neste apartado debemos lembrar que xa hai tempo cesou na nosa diocese a dispensa que reducía a aplicación da Misa pro populo a un só día ao mes.

b) **Número de misas ao día.** O c. 905.1 dispón que non é lícito a un crego celebrar máis dunha misa ao día. Desta norma exceptúanse: o día de Nadal e a Conmemoración dos Fieis Defuntos, nos que se poden celebrar tres Misas, e o Domingo de Resurrección, se celebrou ou concelebrou a Vixilia Pascual, tamén cando se concelebra co Bispo diocesano, ou na Misa conventual, ou en reunións sacerdotais.

É absolutamente reprobable a celebración de “mistas encadeadas”, é dicir, as celebradas polo mesmo sacerdote sen saír do altar, enlazando unha misa coa seguinte. A dignidade do sacrificio eucarístico e a debida consideración que se lles debe ós fieis prohiben esta corruptela.

Recórdasellos tamén aos párrocos a improcedencia de ter Misas cantadas os domingos e festivos, con cambio do horario habitual, para compracer peticións dalgunha familia particular.

O Ordinario pode conceder, que, con causa xusta, un sacerdote celebre dúas veces no día, e incluso, cando o esixe unha necesidade pastoral, tres veces os domingos e festas de precepto (c. 905.2). A mera petición ou encargo particular dunha Misa, non é, en ningún caso, razón suficiente para a binación. Non está permitida a celebración de catro Misas a non ser co permiso especial da Santa Sé, aínda que se celebre en domingos ou festivos. “Enténdese que contan coa autorización do Prelado para binar nos días feriados e para celebrar tres Misas os domingos e festivos de precepto, tódolos sacerdotes con cura de almas que rexentan unha parroquia cun considerable número de fieis ou dúas ou máis parroquias, así mesmo, tódolos sacerdotes con cura de almas cando teñan de celebrar a Misa das vodas, exequias e aniversarios. En tódolos demais casos e sempre que se trate dunha cuarta Misa os días de precepto, ha de solicitarse expresamente o oportuno permiso do Ordinario” (cfr. Decreto sobre a actualización dos Aranceis e Normas Litúrxicas, en BOA de Santiago de Compostela, 1980, p.48).

Ante a escaseza de sacerdotes, urxe unha organización máis racional do número e dos horarios das Misas nas parroquias e noutras lugares de culto, principalmente nas ciudades e nas parroquias grandes con abundancia de clero, así coma unha meirande disponibilidade dos sacerdotes que non teñen ministerio parroquial ou outro compromiso semellante. Neste punto resulta de suma utilidade ler de novo os apartados b), c), d) da Disposición Transitoria das “Normas para a provisión do oficio parroquial” na nosa diocese (cfr. BOA de Santiago de Compostela, 1993, pp. 248-249). Convén regular aquelas Misas que non están xustificadas por un verdadeiro motivo pastoral ou que figuran como simple elemento integrante ou decorativo dalgunhas festas, máxime se as piden para seren celebradas fóra de lugar sagrado.

c) **Acumulación de intencions na concelebración da Misa exequial ou outra semellante.** Igualmente non é admisible o costume, que parece introducirse nalgúns parroquias da diocese, consistente en que con ocasión dun funeral ou doutros actos concelebran co párroco algúns dos sacerdotes asistentes para facer presentes outras intencions usuais alí, tales como “Misa de ánima”, “Misa de entrada” ou de “chegada”, “Misa de confraría”, etc. Este modo de actuar preséntase como unha forma puramente pragmática, carente de fundamentación teolóxica e pastoral, con independencia de que por esa segunda Misa concelebrada non se podería percibir estipendio ningún (c. 951.2). “Entre a Misa e o sacrificio redentor de Cristo existe unha identidade non só específica senón numérica, o que supón que non hai moitos sacrificios senón moitas presenzas do mesmo sacrificio” (cfr. J.A. Abad Ibáñez y M. Garrido Boraño, *Iniciación a la Liturgia de la Iglesia*, p. 413).

d) **Celebracións dominicais e festivas en ausencia do Presbítero.** A Congregación para o Culto Divino publicou o 2 de xuño de 1988 un “Directorio para as celebracións dominicais en ausencia de presbítero”, que foi reeditado no 2007. A carencia de sacerdotes, sobre todo no mundo rural, motivará que se vaia implantando esta modalidade pastoral, que ten por finalidade facer un esforzo para que o domingo siga conservando o seu carácter sagrado e relixioso como Memorial do Señor Resucitado. Naquelhas zonas onde sexa necesario establecer estas Celebracións, o sacerdote responsable acudirá ó Bispo diocesano para recibi-las oportunas instrucións. Os párrocos non teñen facultades para establecer pola súa conta estas Celebracións. “Para anima-las mencionadas celebracións o fiel non ordenado deberá ter un mandato especial do Bispo, quen determinará as oportunas indicacións acerca da duración, lugar, as condicións e o presbítero

responsable” (cfr. Instrucción sobre algunas cuestiós encol da colaboración dos fieis laicos no sagrado ministerio dos sacerdotes, Art. 7). Tamén lembrar aquí que Mons. Jesús Fernández González, Bispo Auxiliar de Santiago de Compostela, publicou un interesante estudo sobre *Vivir de la Eucaristía. Las celebraciones dominicales en ausencia de presbítero*. Está editado no ano 2012 en PPC.

e) **Misas colectivas ou plurintencionais.** No BOA de Santiago de Compostela correspondente ó mes de abril do ano 1991, pp. 160-164, inclúese o Decreto promulgado pola Congregación para o Clero o 22 de Febreiro de 1991 sobre as denominadas “MISAS COLECTIVAS”.

De conformidade con este Decreto dispone:

1) Estas Misas colectivas soamente se poden celebrar dous días cada semana na mesma igrexa, indicando publicamente o lugar e a hora da celebración.

2) Os fieis deben estar previamente advertidos desta acumulación de intencions e de estipendios, e manifestaren eles mesmos a súa conformidade.

3) O sacerdote que celebre a Misa aplicánda a simultaneamente por diversas intencions e teña recibido unha ofrenda dos fieis por cada unha delas, soamente deberá percibir como estipendio a cantidade sinalada na diocese para as chamadas Misas manuais, que na actualidade son 10 €. **A cantidade restante será remitida á Curia Diocesana, que a distribuirá da seguinte forma: o 50% para ingresar na Colecturía Diocesana e o outro 50% para os fins específicos do Instituto de Sustentación dos Clérigos (ISC).** A aplicación deses estipendios a outras finalidades necesita a autorización do Sr. Arcebispo.

4) A tenor do art. 5 do citado Decreto, aqueles sacerdotes que reciben gran número de ofrendas para intencións particulares e que non as poden cumplir persoalmente dentro do ano, en lugar de rexeitalas (e podemos dicir tamén, en vez de forza-la acumulación de intencións), frustrando así a pía vontade dos oferentes e apartándoos do seu bo propósito, débenllelas pasar a outros sacerdotes. Isto requirirá a oportuna advertencia do crego e a libre aceptación dos fieis.

5) “Aos Bispos diocesanos, principalmente, incumbe o deber de dar a coñecer con prontitude e claridade estas normas ós cregos tanto do clero secular coma do relixioso, pois son obligatorias para todos e deben preocuparse de que sexan observadas” (Art. 6).

Finalmente, a debida coordinación pastoral da zona reclama que a celebración destas Misas colectivas non se implante sen estudar seriamente a cuestión cos párocos e reitores de igrexas do arciprestado. Recoméndaselles aos Srs. Arciprestes axuden a cumplir fielmente o determinado no Decreto da Congregación para o Clero.

NOTA: Encárécese aos sacerdotes que atenden varias parroquias procuren compracer as peticións dos seus fregueses coa finalidade de respectar o seu derecho a ofrecer intencións particulares. Este derecho dos fieis veríase limitado na práctica “se o sacerdote que vai un ou dous días á semana a cada parroquia aplica soamente intencións de misas colectivas”.

f) **Estipendio das Misas binadas e trinadas.** Pódese recibir estipendio pola Misa que se celebra ou concelebra (c. 945.1). Hase de aplicar unha Misa distinta por cada intención (c. 948). Nesta materia hase de evitar incluso a máis leve apariencia de comercio (c. 947). Tan só pode reservar o sacerdote para si un estipendio no día, a excepción do día de Nadal (c. 951.1.). A Igrexa, pois, non só aproba senón que “promove a práctica do estipendio” (Paulo VI, *Firma in traditione*, de 13 de xuño de 1.974).

O sacerdote que celebra máis dunha misa, aplicándoas por estipendio, só pode quedar con un, e debe destina-los demais ós fins determinados polo Ordinario (c. 951.1). De conformidade coas normas diocesanas, os estipendios das Misas binadas e trinadas, débense entregar na Curia Diocesana onde se destinarán ó Fondo Común Diocesano, de conformidade co artigo 3.d) do Regulamento (cfr. BOA de Santiago de Compostela, 1983, p. 341). Así mesmo, por razóns de molestias e gastos de desprazamento, pódense quedar co 50% de cada un destes estipendios os párrocos e cregos que teñan que celebrar unha segunda ou unha terceira Misa en parroquia distinta da localidade de residencia. Por unha segunda misa concelebrada non se pode recibir estipendio baixo ningún concepto. (c. 951.2).

g) **Misas vespertinas e actividades pastorais.** O c. 1248.1 dispón: “Cumpre o precepto de participar na Misa, quen asiste a ela, onde se celebre nun rito católico, tanto o día da festa como o día anterior pola tarde”. Ampliando o espazo temporal que ofrece o c. 202.1 (segundo o cal o día conta desde a medianoite á medianoite), o calendario romano lémbraños que “a celebración do domingo e das solemnidades empeza na tarde do día anterior”. Para axudar a concretar cando se pode chegar a considerar ese tempo vespertino, o “día anterior pola tarde”, a comisión redactora do vixente CIC manifestou: “Expresamente emprégase unha fórmula xeral para evitar casuísmos e ansiedades. Con toda certeza cúmprese co precepto mediante a participación en calquera Misa do sábado pola tarde” (cfr. Relatio, 227). Lémbreaselles ós sacerdotes que, inculquen ós fieis a garda e conservación do sentido sagrado do domingo, ofrecendo o sábado a celebración da Misa propia do domingo ou do día festivo, coa homilia e a oración dos fieis, dándolle o ton festivo que reembre o domingo. Certamente resulta difícil de comprender que as Misas celebradas nas “horas do mediodía e inmediatamente despois” poidan ser consideradas como celebradas “o día anterior pola tarde”.

A nosa diocese ten unha moi fermosa e rica tradición catequética. Na memoria de tódolos sacerdotes diocesanos están os nomes de beneméritos catequetas que nos serven de estímulo. *Por iso, coa finalidade de poder atender á celebración digna das Misas vespertinas e vigoriza-la formación catequética-relixiosa de tódolos membros do Pobo de Deus, así como atender a moitas outras actividades pastorais (reunións de grupos, ensaios, etc.), É NECESARIO DEIXAR LIBRES AS TARDES DOS SÁBADOS NON OCUPÁNDΟAS CON ANIVERSARIOS OU ACTOS SIMILARES CELEBRADOS COA ASISTENCIA DE CREGOS DE FÓRA DA PARROQUIA, para que uns e outros se poidan dedicar ás actividades sinaladas. Ese foi tamén o criterio maioritario dos membros do Consello Presbiteral en varias reunións.*

h) **Programación de misas dominicais e festivas.**- Ante a escaseza de sacerdotes, e coa finalidade de que as igrexas parroquiais non se vexan privadas da presenza dun sacerdote que celebre a Eucaristía dominical, cómpre facer as programacións que resulten axeitadas naquelhas freguesías do mundo urbano que dispoñan de varios sacerdotes. O nº 35 da Carta Apostólica “*Dies Domini*” do Papa Xoán Paulo II, de 31 de maio de 1998, lémbranos que “...no domingo, día da asemblea, non han de fomentarse as misas para grupos pequenos...” (cfr. BOA de Santiago de Compostela, agosto-setembro 1998, pp. 401-458); o motivo fundante é dobre: a) que ás asembleas parroquiais non lles falte o ministerio sacerdotal; b) salvagardar e promove-la unidade da comunidade eclesial. Para colaborar nesta urxencia somos invitados na nosa diocese tanto os sacerdotes diocesanos coma os sacerdotes relixiosos, de cara a que nas nosas parroquias, por sinxelas que sexan, poida seguir conservándose a celebración da Eucaristía nos domingos e nos días de precepto.

1.4. CELEBRACIÓN EN CAPELAS DE PAZOS E/OU CASAS SOLARIEGAS

A celebración do matrimonio canónico terá lugar de modo ordinario nos templos parroquiais como determina a vixente lexislación canónica contida no c. 1.118 en relación co c. 1.115 e concordantes. O mesmo afecta á celebración doutros sacramentos.

Dada a frecuencia con que chegan peticións de parellas que solicitan celebrar a cerimonia relixiosa en capelas privadas, sexan ou non anexas a pazos, casas solariegas de turismo rural, etc. recórdase o apartado 3º das normas vixentes na Diocese desde o un de xaneiro de dous mil cinco: “se algún familiar do titular da capela, en grado de parentesco ata o cuarto grado de consanguinidade, desexa ter algunha dasas celebracións en capela de titularidade familiar, deberá: 1) solicitar o pertinente permiso á Curia diocesana, facéndoo coa debida antelación que permita estudar as circunstancias que concorran nese caso e acreditar que algún dos contraentes é familiar directo ata o cuarto grado do propietario do pazo ou casa; ou que sexa o propio titular; 2) que teña en vigor o indulto ou licenza de oratorio; 3) que ese pazo ou casa solariega sexa anterior ó século XVIII. Finalmente, tanto os titulares do pazo ou casa coma os beneficiarios da concesión deberán estar en plena comuñón coa Igrexa Católica”. A capela deberá estar debidamente restaurada e ter a amplitude suficiente. Esta disposición ten carácter temporal, xa que o principio de igualdade dos fieis ante as normas canónicas oponse ó chamado principio de singularidade, que se trataría de impor coas continuas excepcións e dispensas do dereito común. Esta limitación afecta de igual modo a outros actos de culto. Esta normativa é igualmente aplicable ás peticións para outros actos familiares (p.e.: Bodas de Prata, de Ouro,...).

1.5. CELEBRACIÓN EN IGREXAS CONVENTUALES E/O DE RELIXIOSAS

As celebracións de bautismos e de vodas nas igrexas referenciadas soamente serán autorizadas cando tales actos afecten a irmás ou sobriñas de relixiosas que estean nesa comunidade. Deste xeito trátase de respectar o carácter específico deses lugares de culto en beneficio da comunidade relixiosa.

1.6. SACRAMENTO DO MATRIMONIO

"A alianza matrimonial, pola que o varón e a muller constitúen entre si un consorcio de toda a vida, ordenado pola súa mesma índole natural ao ben dos cónxuxes e á xeración e educación da prole, foi elevada por Cristo Noso Señor á dignidade de sacramento entre bautizados" (Canon 1055 e Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1061).

"A Sagrada Escritura ábrese co relato da creación do home e da muller a imaxe e semellanza de Deus (Xn 1,26- 27) e péchase coa visión das "vodas do Cordeiro" (Ap 19,7.9). Dun extremo a outro a Escritura fala do matrimonio e do seu "misterio", da súa institución e do sentido que Deus lle deu, da súa orixe e do seu fin, das súas realizacións diversas ao longo da historia da salvación, das súas dificultades nacidas do pecado e da súa renovación "no Señor" (1 Co 7,39) todo iso na perspectiva da Nova Alianza de Cristo e da Igrexa (cf Ef 5,31-32) " (Catecismo da Igrexa Católica, n.º 1062).

Preparación.- A preparación é de todo punto necesaria. Noutros tempos considerábase que a preparación ao matrimonio estaba suficientemente garantida polo ambiente, a orixe cristiá da familia, a educación e a catequese recibidas. Apenas se dubidaba de que todo bautizado era un crente efectivo.

Hoxe, en cambio, a Igrexa, respectando sempre aqueles casos especiais dunha esmerada preparación ambiental, cultural e relixiosa, considera que as condicións reais en que moitos noivos chegan ao matrimonio non son suficientes, e, polo tanto, se require unha axeitada preparación.

¿En que consiste esta preparación? Fundamentalmente consiste en: acoller os noivos e axudarlos a buscar na sinceridade e o diálogo o camiño a seguir; descubrirlles os valores humanos e transcendentais do amor, de maneira que sexa estable, permanente, indisoluble non só como “proxecto de vida” senón tamén “de por vida”; espertar, alimentar e madurar a súa fe; facer o posible para que se movan dentro dunha opción libre, consciente e sincera; poñelos en contacto con outras persoas para compartir outras experiencias con encontros a nivel persoal e comunitario; axudar a comprender e a vivir o rito da celebración sacramental.

En xeral, trátase dunha catequese prematrimonial segundo as distintas situacíons persoais dos contraentes e segundo os distintos niveis en que se queira insistir:

- Catequeses básicas sobre as verdades relixiosas fundamentais.
- Catequese ou curso prematrimonial sobre aspectos teolóxicos e morais do Matrimonio.
- Catequeses litúrxicas sobre o Ritual do Sacramento do Matrimonio.

A preparación inmediata ao matrimonio. A preparación ao matrimonio é un proceso gradual e continuo que ten unha etapa remota (na infancia e adolescencia), outra próxima (o período de noivado) e unha inmediata (para os que están a punto de casarse). Mediante os cursos prematrimoniais preténdese espertar, alimentar e madurar a fe dos noivos para que reciban o sacramento do matrimonio de xeito consciente, voluntario e libre.

En calquera caso, non poden faltar nunca encontros persoais do sacerdote responsable cos contraentes para considerar os diferentes aspectos deste sacramento e da vida en familia.

Débese urxir, cada día máis, unha coidadosa preparación para o matrimonio. Porque as relacións interpersoais son nel complexas e profundas. Por outra parte, se se queren previr tantas situacións irregulares como hoxe se dan na vida matrimonial, non hai mellor camiño que este. Ademais, como lograr doutro modo aquela madureza humana e de fe que é necesaria para afrontar as responsabilidades familiares e sociais que comporta o matrimonio?

A preparación para o matrimonio non é só un período de tempo, senón un proceso gradual e continuo. Debe comezar no seo da familia e da Igrexa, coa mesma iniciación cristiá. Adquirir unha maior intensidade, mesmo con certa programación sistemática, nos anos de noivado. E culminar coa preparación inmediata e o Curso de preparación para o matrimonio. (do Directorio de Pastoral Familiar - Diocese de Santiago de Compostela), ou ben a preparación específica impartida polo párroco e/ou outros axentes de pastoral.

1.- Incorporación da certificación de bautismo no expediente matrimonial.- Vixiando pola necesaria seguridade xurídica da documentación que debe aportarse á tramitación do expediente previo ó matrimonio canónico, lémbrase ós Rvdos. Srs. Curas Párracos e responsables de parroquias, que o noso dereito particular ten disposto que a partida ou certificación do bautismo debe adxuntarse ó expediente matrimonial, cando este non queda arquivado na parroquia propia na que conste inscrito o bautismo ou cando os expedientes se remitan desde a parroquia de orixe a outra. A devandita certificación debe incluír as notas marxinais preceptuadas polo derecho, e a data da súa expedición debe estar

dentro do semestre previo, segundo disposición da Sagrada Congregación de Sacramentos na “*Instrucción sobre expedientes matrimoniais*”, de 29 de xuño de 1941 (cfr. BOA de Santiago de Compostela, de 10 e 25 de novembro de 1941, pp. 173-193 e 197-217).

2.- Apertura do expediente.- Corresponde ó párroco de cada un dos contraentes (cfr. cc. 1066-1070) a preparación do expediente do seu fregués ou freguesa, así coma velar para que os noivos reciban a conveniente preparación pastoral. Cada contraente fará o seu medio expediente na parroquia onde teña o seu domicilio, ou quasi-domicilio ou ó menos a residencia dun mes (c.1115).

O párroco da noiva, unha vez teña o expediente completo, será o que se relate a coa sección correspondente da Curia Diocesana. Cando a documentación matrimonial deba ser remitida a outra diocese, serán previamente enviados a este Arcebispado de Santiago de Compostela os expedientes matrimoniais orixinais e os documentos alí aportados.

Recórdase tamén que o noso derecho particular **segue outorgando certa preferencia á freguesía da noiva para abrirlo expediente matrimonial e/ou para que a voda se celebre nela**, aplicada esta preferencia dentro do contexto da legislación común que contempla o c. 1115, quedando arquivados os expedientes orixinais na parroquia da noiva. Se algunha parella opta por celebrar a voda noutra parroquia distinta á da noiva, o párroco desta poderá remitir ó párroco en cuia freguesía se celebre o chamado ESTADILLO (cf. BOA de Santiago, ano 1941, pp. 211-213), ou ben pasa-los devanditos expedientes, debidamente dilixenciados, para que sexan arquivados alí. Cando os expedientes saian da parroquia na que deberían ser conservados, estímase procedente que o sacerdote encargado dese arquivo deixe

unha constancia de tal feito dentro do cartafol dos expedientes coa seguinte nota: “**Os expedientes matrimoniais de Don ... e Dona ... foron remesados á parroquia de ... porque alí tivo lugar a celebración da voda**”, subliñando data, mes e ano.

3.- Outros aspectos a ter en conta.- Canto queda disposto da partida de bautismo, servatis servandis, debe aplicarse á partida de defunción, no caso de viuvos/as que pasan a novas nupcias.

Coiden os Srs. Curas ser diligentes, unha vez tivo lugar a celebración canónica da voda, para efectua-las comunicacóns pertinentes que prevé a normativa vixente. **Cando a comunicación sexa do matrimonio dun viúvo/a ou dun matrimonio declarado nulo polo competente Tribunal Eclesiástico en sentenza firme, de cara a evitar ulteriores investigacións, cómpre que esa circunstancia sexa referenciada na comunicación.**

Tamén recordar que tanto as documentacións que veñen de parroquias doutras Dioceses como as que saen das parroquias da nosa Diocese para outras, deben ser diligenciadas na Curia Compostelá.

Notas importantes: De cara a evitar dificultades ós contraentes cómpre cumplir por parte dos reitores de parroquias as seguintes indicacións:

a) Non enviar a outras dioceses as certificacións bautismais e os informes de solteiría sen seren legalizados no Arcebispado. Con demasiada frecuencia están sendo devoltos eses documentos para a debida tramitación. Igual cabe aplicar na xurisdición castrense.

Lembrar que as certificacións ou documentacións que se expidan para a xurisdición castrense desde as parroquias deben ir legalizadas. Con mais frecuencia da desexada as mesmas están a ser reenviadas a esta Vicaría Xeral para o seu debido cumprimento.

b) Os expedientes matrimoniais non deben ser remesados ás outras dioceses; logo de ser tramitados na parroquia preséntanse no Arcebispado para proceder a face-lo pertinente ATESTADO, que terá de ser enviado a diocese na que será celebrado o matrimonio, agás que así o teña disposto esa diocese.

c) Os pais, os irmáns e os parentes próximos non deben ser admitidos como testemuñas para cumplimenta-lo expediente matrimonial. Outra cousa é cando se tramita o expediente de solteiría por ausencias do domicilio.

d) Procede que os expedientes e a documentación unida sexa estendida e presentada de forma correcta, ben sexa escrita a máquina ou a ordenador, ou ben sexa escrita a man, en cuxo caso convén facelo con caligrafía clara e intelixible.

4.- Arquivo e custodia do expediente matrimonial

a) **Custodia do expediente.** O responsable directo da garda e custodia do expediente será o párroco da noiva a tenor do derecho consuetudinario vixente na nosa diocese; a el ten que ser remitido o expediente orixinal do noivo coa debida antelación, é dicir, un mes antes da voda. Cando o matrimonio se celebre noutra parroquia, o párroco autorizante poderá enviar os expedientes orixinais a esa parroquia ou ben enviar o estadillo, coma xa se mencionou no apartado anterior. Nada obsta para que o párroco do noivo deixe no seu arquivo unha copia do expediente do seu fregués.

b) **Documentación para outras dioceses.** Tamén recordar que tanto as documentacíóns que veñen de parroquias doutras Dioceses coma as que saen das parroquias da nosa Diocese para outras, deben ser dilixenciadas na Curia Compostelá.

Para evitar dificultades aos contraentes fai falta cumplir por parte dos reitores de parroquias as seguintes indicacións:

a) Non enviar a outras dioceses as certificacións bautismais e os informes de solteiría sen ser legalizados no Arcebispado. Con demasiada frecuencia están a ser devoltos esos documentos para a debida tramitación.

b) Polo que respecta ao envío da documentación matrimonial a outras dioceses, a Conferencia Episcopal dispuxo: “**As copias dos expedientes matrimoniais destinados a outras Dioceses enviaranse a través da propia Curia diocesana, que será quien os transmita á Curia de destino**”. (Cf. CEE, Instrucción/Orientacións acerca dos libros sacramentais parroquiais, de 18 de febreiro de 2010, en BOA de Santiago de Compostela, abril 2010, especialmente páx. 343 e o número 22).

Seguindo a tradición da nosa Diocese de Santiago de Compostela, mentres a disposición anterior non se vaia xeneralizando, dende a Curia poderase preparar o Atestado, que será enviado á Curia de destino.

5.- Certificacións civís nos expedientes matrimoniais

Coa finalidade de prever situacións delicadas que están aparecendo na tramitación das documentacións matrimoniais no intre de prepara-los expedientes canónicos, ou, o que aínda é máis conflitivo, cando o matrimonio xa foi celebrado, cómpre que os encargados da tramitación soliciten coa debida antelación dos noivos que incorporen ós respectivos expedientes a certificación literal de nacemento expedida polo Rexistro Civil con data recente.

Cando as dúas partes, ou unha delas, tivera celebrado un matrimonio anterior, que fora declarado nulo ou houbo dispensa pontifícia de matrimonio rato e non consumado se é matrimonio

canónico, ou obtivo o divorcio se é matrimonio civil, **os contraentes aportarán a certificación literal de nacemento e a certificación literal do matrimonio anterior**, de cara a verificar se foron incorporadas as notas marxinais que prevé a vixente lexislación. Estas certificacións deberán ter unha data recente.

Asemade cómpre solicita-la presentación do informe de Fe de Vida e Estado para que conste no expediente matrimonial, **ademais de face-la tramitación do expediente canónico de liberdade e solteiría cando sexa procedente**.

6.- Celebración do matrimonio canónico de parte española con parte estranxeira

6.1.- Situacións delicadas atendendo á RESIDENCIA OU NON en España da parte estranxeira.

Todas elas necesitan unha tramitación especial que levará a cabo desde Vicaría Xeral, polo que o párroco respectivo non aceptará a fixación de data para a voda ata que os expedientes se atopen completos.

a) Cando a parte española pretenda casar con parte estranxeira que leve residindo en España máis de dous anos. Pode estar nalgunha destas situacións:

- Pertencer a un país da Unión Europea;
- Pertencer a algúns países de fóra da unión Europea;
- Que a parte estranxeira estea bautizada na Igrexa católica;
- Que estea bautizada noutra Igrexa ou nunha Confesión proveniente da Reforma;
- Que non estea bautizada.

- b) Que a parte estranxeira leve menos de dous anos de residencia en España. As figuras situacionais serían similares ás do apartado precedente.
- c) Que a parte católica española pretenda casar con parte estranxeira non residente en España. Os casos situacionais serían do tenor do apartado a).
- d) Que sexan dous estranxeiros que, tendo a documentación canónica e a civil do seu país respectivo, pretendan casar canonicamente en España.

Notas.-

Primeira: En cada un dos casos, o párroco da parte española solicitará instrucións concretas de Vicaría Xeral para a tramitación da documentación.

Segunda: Prestarase especial atención á documentación matrimonial de estranxeiros provenientes de fóra da Unión Europea.

6.2.- Situacións delicadas cando houbo un matrimonio anterior da parte estranxeira, seguido de divorcio.

Hai que prestar atención ao caso en que a parte non católica contraese un matrimonio anterior sexa civil ou relixioso porque, en principio este matrimonio é válido e non poden volver casar mentres subsista esa situación. Como é sabido, a Igrexa católica recoñece como válido o matrimonio civil celebrado polos bautizados non católicos occidentais ou por dous non bautizados. Para acceder ao matrimonio canónico deberán tramitar a declaración de nulidade ante os Tribunais da Igrexa Católica. Caso

diferente sería o matrimonio de dous acatólicos de rito oriental, que deberá ser analizado desde outras referencias canónicas.

Antes de proceder á apertura do expediente matrimonial da parte católica, o sacerdote informaralles que deben presentar en Vigairía xeral do Arcebispado a documentación seguinte:

A).- Documentación eclesial para bautizados: Se a parte estranxeira está validamente bautizada: (sexá na Igrexa católica ou nunha Igrexa non Católica ou ben nalgúnha Confesión proveniente da Reforma):

* Certificación actualizada do bautismo, legalizada pola correspondente Autoridade da súa Igrexa ou Confesión. Deberá presentarse acompañada da tradución ao castelán ou ao galego, por tradutor xurado.

* Certificación de liberdade, solteiría e capacidade para contraer matrimonio canónico expedida pola competente Autoridade relixiosa, traducida ao castelán ou ao galego por tradutor xurado. A devandita certificación non será de data anterior a seis meses. Convén recordar que algunas Igrexas e/ou Confesíons da Reforma remiten aos testemuños emanados das Autoridades civís, non expedíndoas o Pastor.

* Para os non católicos: prestar as caucións que norma a lexislación canónica, previa á concesión da licenza que outorgará o Ordinario para proceder a este Matrimonio Mixto. Caucións que tamén deberán prestar as partes cando unha non estea bautizada para dispénsaa do impedimento de disparidate de cultos.

* Para deixar constancia das circunstancias, tramitaráselle na parroquia da parte católica o expediente supletorio.

B).- Documentación civil.- O estranxeiro/a debe presentar a seguinte documentación para que sexa recoñecida en Vigairía Xeral antes de sinalar data para a voda:

- * Certificación literal de nacemento, debidamente legalizada pola autoridade competente. Entregarase a certificación orixinal e a tradución ao castelán ou ao galego, por tradutor xurado; non anterior a tres meses.
- * Certificación de requisitos de capacidade para contraer matrimonio segundo a lexislación dese Estado, expedida polo Consulado ou Embaixada do seu País en España. Traducida como no caso anterior.
- * Certificación de liberdade e solteiría expedida pola Autoridade competente. Se o promotor residise no seu País dentro dos dous últimos anos, deberá presentar Certificación do Consulado ou da Embaixada que manifeste “se conforme á lexislación do seu País é necesaria ou non a publicación de Edictos, anunciando a pretensión de celebrar matrimonio”. Traducido como nos casos anteriores.
- * Fotocopia do Pasaporte ou documento identificativo actualizados.
- * Tarxeta actualizado de residente en España.
- * Certificado de empadroamento actual do concello dos dous últimos anos, así como fe de vida e estado.
- * No caso de que haxa divorcio e de que a sentenza estea ditada por un Tribunal estranxeiro, deberase acreditar obter o exequatur pola Sala 1^a do Tribunal Supremo, ou do Xulgado que teña a competencia obxectiva e territorial.

NOTA: No Boletín Oficial de novembro de 2006 contéñense outras aclaracións, pp. 643-644. Así como no Boletín Oficial deste

Arcebispado do mes de decembro de 2007 referente ás chamadas “vodas de conveniencia ou de compracencia”. Tamén hai disposicións nos Boletíns Oficiais dos meses de xaneiro e febreiro de 2008 e anos sucesivos.

7.- Resumen dos documentos necesarios para o expediente matrimonial

A) Para o expediente matrimonial de cidadáns españois:

1.- Documentación canónica:

- Partida de bautismo, non anterior a seis meses
- Solteiría e liberdade, de data recente
- Testemuño acreditativo de preparación catequética
- Dispensa de impedimentos, caso de existir.

2.- Documentación civil:

- Certificado literal de nacemento, de data recente
- Certificado de empadroamento dos DOUS últimos anos
- Fe de vida e estado, de data recente
- Fotocopia do DNI.

B) Para o expediente matrimonial de cidadáns estranxeiros:

- Certificado de nacemento legalizado ou apostillado e, no seu caso, traducido por tradutor oficial. A data dentro dos tres meses anteriores.
- Certificado de empadroamento que xustifique os dous últimos anos de residencia
- Certificado de estado civil

- Certificado de capacidade matrimonial segundo a lexislación do seu Estado, con expresión de se é necesario ou non a publicación de Edictos
- Fotocopia do pasaporte
- Tarxeta de residencia.

NOTA.— Para a documentación canónica, se a parte está bautizada na Igrexa Católica, debe presentar a documentación referida más arriba, debidamente legalizada ou apostillada, e, no seu caso, traducida ó castelán ou galego por tradutor oficial.

Se a parte está bautizada noutra Igrexa ou Confesión non católica, solicitará a documentación na súa Igrexa e/ou Confesión, debidamente legalizada ou apostillada, e, no seu caso, traducida ó castelán ou galego.

C) Documentación civil para persoas divorciadas que desexan casarse pola Igrexa:

a) Se só houbo matrimonio civil, ademais do sinalado no apartado A, deberán presentar: Certificado literal do matrimonio anterior no que conste a disolución do mesmo por anotación á marxe do asento matrimonial.

No caso de que a sentenza de divorcio estea ditada por un Tribunal estranxeiro, deberase acreditar que obtivo o execuatur da Sala 1.ª do Tribunal Supremo (ou do Xulgado de 1.ª Instancia competente).

b) Se houbo matrimonio canónico recordar que o divorcio civil non o dissolve, senón que será necesaria a declaración de nulidade con dúas sentenzas conformes dos Tribunais Eclesiásticos. *Cómpre prestar atención ao determinado neste punto polo Motu Proprio Mitis Iures Dominus Iesus do Papa Francisco, de data 15 de agosto de 2015. Nestas situacíons convén consultar ao Tribunal Eclesiástico.* A tenor do art. 80 do Código civil y 778 da Lei de

Enxuizamento Civil, as resolucións ditadas polos Tribunais eclesiásticos sobre nulidade do matrimonio canónico ou as decisións pontificias sobre matrimonio rato e non consumado terán eficacia na orde civil se se declaran axustadas ó Dereito do Estado mediante resolución ditada polo Xuíz Civil competente.

8.- Presentación de documentación civil esixida polo Estado español cando os expedientes veñen do estranxeiro.

1) As parroquias e Curias diocesanas de fóra de España tramarán o concernente ao ATESTADO MATRIMONIAL (ou documentación canónica).

2) A DOCUMENTACIÓN CIVIL será esixida polo sacerdote responsable da parroquia na que se celebrará o matrimonio canónico solicitado. Por esta circunstancia, ese sacerdote non poderá comprometer a data da voda ata tanto non teña no seu poder a documentación que esixe o Estado Español.

3) En España, o matrimonio canónico ten efectos civís (a diferenza doutras nacións). Polo cal, desde a Igrexa católica debemos ser respectuosos con esta lexislación.

4) Recibida a documentación civil (o mesmo que a canónica) na parroquia, a devandita documentación será recoñecida pola Vicaría Xeral do Arcebispado, máxime ao haberse acrecentado o fenómeno sociolóxico das chamadas “vodas de conveniencia”.

5) A documentación civil requirida debe ser achegada tanto pola parte española como pola parte estranxeira e esta virá debidamente traducida por tradutor oficial e legalizada.

6) O estranxeiro que vén a España para casar canonicamente con parte desta nacionalidade ten que tramitar a documentación civil que esixe a lexislación española: partida literal do nacemento de data recente; certificado de requisitos de capacidade conforme á lexislación dese país para contraer matrimonio no estranxeiro;

informe de liberdade e solteiría así como da necesidade ou non da publicación de edictos para o matrimonio; certificación de empadroamento (ou similar) dos dous últimos anos; fotocopia compulsada do pasaporte ou do D.N.I.

Estes documentos presentaranse legalizados e traducidos ao castelán ou ao galego por tradutor oficial. Para maior facilidade solicitarán a información na Embaixada de España nese país ou no Consulado.

7) Matrimonio canónico de dous estranxeiros en España: polo que respecta á lexislación civil poderán acollerse á lexislación vixente en España ou á lexislación propia do seu país (isto é á súa Lei persoal). Neste sentido exprésase o artigo 50 do Código Civil Español.

9.- Comunicación ao xulgado.

Con data 7 de xullo de 2008, Prot. N223/08, o Secretario Xeral da Conferencia Episcopal Española comunicaba ás Dioceses de España o Acordo alcanzado co Instituto Nacional de Estatística polo que se regula a comunicación de datos estatísticos sobre matrimonios canónicos.

O Encargado do Rexistro Civil solicitará aos contraentes os datos estatísticos que pide a lexislación cando acudan a inscribir o matrimonio no Xulgado.

Polo cal, ata que se elaboren novos impresos, os Párrocos, ao comunicar a celebración do matrimonio canónico ao Rexistro Civil, eliminarán a segunda folla, de cor verde, destinada ao Instituto Nacional de Estatística. Isto é, farase como na actualidade.

Nota importante: os rexistros civís están a devolver aos Srs. Párrocos certificacións de matrimonios por conter datos incompletos ou erróneos en apelidos, ou en algún número do DNI, tachaduras, enmendas, datas, etc. Faise unha chamada a evitar todas estas situacións.

ANEXO 1. “VODAS DE CONVENIENCIA OU DE COMPRACENCIA”.

Enténdese por “vodas de conveniencia ou de compracencia” o fenómeno sociolóxico polo cal inmigrantes chegados a España programan (ben eles directamente ou ben pola intermediación de grupos dedicados a estes mesteres) a celebración dunha voda con parte española, coa finalidade de obter o permiso de residencia e/ou de amplialo, accedendo así máis facilmente a un contrato de traballo e a unha estancia prolongada.

Ante varias situacións irregulares que se están producindo segundo informacións provenientes doutras dioceses e as propias experiencias habidas no noso Arcebispado de Santiago de Compostela, estímase necesario comunicar aos Srs. curas párrocos e encargados de freguesías:

Primeiro.- Detectouse a falsificación de certificacións de bautismo e de testemuños de solteiría. Ante estas circunstancias procede actuar con extrema cautela. Por iso é polo que soamente admitirse a documentación matrimonial que veña de Bispedo a Bispedo.

Segundo.- A xeneralización do fenómeno referido obriga a ser moi cautos na tramitación de expedientes matrimoniais daqueles inmigrantes que non teñan o domicilio ou permanencia estable na parroquia á que acoden para casar. Esta permanencia deberá ser acreditada mediante certificación do censo municipal. Constatáronse casos de inmigrantes que andaron “peregrinando” de parroquia en parroquia tratando de buscar un sacerdote que fóra “comprensivo e menos esixente”. A parte española deberá tramitar o expediente na parroquia do seu domicilio e desde o seu Bispedo será reenviado ao Arcebispado de Santiago de Compostela o pertinente atestado canónico.

Terceiro.- A documentación civil da parte estranxeira deberá comprender: a) certificación literal, debidamente legalizada e traducida ao castelán ou ao galego por tradutor xurado; b) constancia dos requisitos de capacidade e testemuño da necesidade ou non de publicitar Edictos anunciando a pretensión de celebrar matrimonio, expedidos polo Consulado ou a Embaixada do respectivo Estado, tamén traducidos ao español ou ao galego por tradutor xurado, e que sexan de data recente; c) fotocopia compulsada do pasaporte e do permiso de residencia en España.

Esta documentación civil da parte estranxeira deberá ser presentada nas Oficinas da Policía, Sección de Estranxeiría, para verificar se os datos achegados son correctos e que non existe fraude de lei.

Cuarto.- Se a parte estranxeira está bautizada na Igrexa católica: a petición da documentación canónica actualizada farase desde o Arcebispado de Santiago de Compostela ao Bispado desa parte.

Se a parte estranxeira foi bautizada noutra Igrexa ou Confesión cristiá, unha vez recoñecida esa documentación en Vicaría Xeral, concretarase o procedemento a seguir. Pode consultarse: Boletín Oficial do Arcebispado de Santiago de Compostela: xaneiro de 2007, pp. 54-55; febreiro 2007, pp. 173-174 e 192-193.

Quinto.- Coas disposicións precedentes non se trata de “sancionar” á inmensa maioría dos inmigrantes que, neste fluxo histórico das correntes migratorias, aflúen a España, como multitud de compatriotas nosos, e ata de familiares, desprazáronse a outras partes do mundo en tempos non afastados. Trátase de defender a propia dignidade do inmigrante e de evitar a extorsión de grupos de presión.

Os inmigrantes seguirán atopando nas institucións da nosa Diocese as atencións humanas, pastorais e relixiosas que sexan propias da Igrexa católica.

Sexto.- Encárcécese aos sacerdotes encargados da pastoral parroquial o fiel cumplimento das disposicións canónicas e da lexislación civil no referente ao matrimonio canónico, ao ter este efectos civís en España.

Sétimo.- Cando un cidadán/a estranxeiro/a solicite recibir o Sacramento do Bautismo na Igrexa católica, faise necesario aplicar as disposicións canónicas vixentes na nosa Diocese para procurarlle a debida preparación relixiosa e pastoral, tal como se contén no Boletín Oficial do Arcebispado de Santiago de Compostela do mes de Febreiro do ano 2003.

ANEXO 2. SÍNTESE DA ADMINISTRACIÓN DE XUSTIZA PARA O MATRIMONIO CIVIL

Documentación necesaria para iniciar o expediente:

1.- SOLTEIROS, MAIORES DE IDADE E ESPAÑOIS

- a)- Certificación literal de nacemento (solicítase no Rexistro Civil do lugar de nacemento).
- b)- Fe de vida e estado (solicítase no Rexistro Civil do lugar de residencia).
- c)- Certificación de empadroamento da poboación onde residisen os dous últimos años (solicítase nos Concellos correspondentes).

2.- DIVORCIADOS

Ademais dos documentos do apartado 1º, necesitan:

- a)- Certificación literal de matrimonio onde conste a anotación marxinal do Divorcio (solicítase no Rexistro Civil do lugar de matrimonio).
- b) Testemuño da Sentencia de Divorcio, en onde conste a firmeza da mesma (solicítase Xulgado no que se promoveu o Divorcio).

3.- VIÚVOS

Ademais dos documentos do apartado 1º, necesitan:

- a)- Certificación literal do matrimonio (solicítase no Rexistro Civil do lugar do matrimonio).
- b)- Certificación literal de Defunción doutro cónxuge (solicítase no Rexistro Civil do lugar da defunción).

4.- ESTRANXEIROS

Ademais dos documentos do apartado 1º, necesitan:

- a)- Certificación literal de nacemento, debidamente legalizada e traducida ó castelán, polas autoridades competentes.
- b)- Certificación do Consulado ou Embaixada do seu país en España, na que se especifiquen cales son os requisitos de capacidade para contraer matrimonio, segundo a lexislación actual.
- c)- Se o promotor residise no seu país dentro dos dous últimos anos, deberá presentar certificación do Consulado ou Embaixada que determine se conforme á lexislación do seu país é necesario ou non a publicación de Edictos, anunciando a pretensión de celebrar matrimonio.
- d)- Fotocopia do DNI ou do Pasaporte.

- e)- Testemuño actualizado de residencia en España ou tarxeta de residencia.
- f)- Fe de vida e estado ou equivalente.
- g)- Certificado de empadroamento dos dous últimos anos.

OBSERVACIÓNS

No suposto de que a sentencia de Divorcio estea dictada por un Tribunal estranxeiro, deberase acreditar ter obtido o execuatur pola Sala 1^a do Tribunal Supremo ou do Xulgado que teña a competencia obxectiva e territorial.

1.7. CELEBRACIÓNS CULTUAIS E LITÚRXICAS EN LINGUA GALEGA

Para xeral coñecemento, relaciónanse seguidamente o estado das edicións litúrxicas en galego:

Misal Romano

Misal Romano (Edición en tamaño máis manual)

Misal Romano. Propio das dioceses de Galicia.

Ritual do Bautismo de nenos.

Ritual da Confirmación.

Ritual das Exequias.

Cantoral para a celebración das Exequias.

Ritual para os ministerios do Lector e do Acólito.

Ritual do Matrimonio.

Ritual das Ordenacións.

Directorio e ritual para os Ministros Extraordinarios da Eucaristía.

Cantoral Litúrxico Galego. Dez anos de encontros de música relixiosa en Pontevedra. (Casettes, Partituras, Letras).

Leccionario I. Ciclo A.

Leccionario I. Ciclo B.
Leccionario I. Ciclo C.
Leccionario II (*). Feiras de Advento, Coresma e Pascua.
Leccionario II.(**) Feiras do tempo ordinario.
Leccionario III. (*) Propio dos Santos.
Leccionario III (**) Misas rituais, votivas e por algumas necesidades
Diurnal.
Oración dos fieis.
Oracional Galego
A Santa Misa (tríptico para os fieis coas respostas da Misa).

1.8. ABANDONO DA IGREXA CATÓLICA.

a) Procedemento.- Principia por unha instancia que esa persoa envía ao Excmo. Sr. Arcebispo, ou ben a dirixe ao sacerdote encargado da parroquia do domicilio, para que a faga chegar ás instancias diocesanas.

b) Tramitación do expediente.- O procedemento tramitarase ante o Ordinario propio do ou da solicitante, que é o lugar do seu domicilio, do cuasidomicilio (c. 107), para facilitar o encontro co fiel e establecer o necesario diálogo pastoral.

c) Finalizado o expediente, a resolución comunicarase directamente á persoa do solicitante.

Convén lembrar que “un dos dereitos recoñecidos a todos os fieis é odereito á protección da súa propia intimidade² (cfr. c. 220). Por iso a Igrexa sempre procurou que os datos persoais dos fieis que obran no seu poder a través dos diversos libros parroquiais, fosen dilixentemente custodiados e só se puidesen proporcionar a quen tivese un interese lexítimo no seu coñecemento”. (Orientacións acerca dos libros sacramentais Parroquiais, CEE, 23 de abril de 2010, parte introdutoria).

2.- PARTE ADMINISTRATIVA

2.1.- Visita arciprestal

Dispone que os Srs. Arciprestes fagan a Visita Arciprestal ás parroquias do seu distrito ó longo do ano 2014, remesando á respectiva Vicaría Territorial un informe do estado do arquivo parroquial e da vida pastoral de cada unha das freguesías. As parroquias das que son titulares os Sres. Arciprestes serán visitadas polo Sr. Vicario Episcopal Territorial respectivo. Preténdese que a visita vaia máis alá dun mero formulismo; para iso tratarase de coñece-la vivencia pastoral da parroquia e a súa inserción no Plano Pastoral Diocesano. No vixente Estatuto do Arcipreste incorpórarse un ANEXO co esquema dos puntos que debe ter en conta a devandita visita.

A administración económica das parroquias e entidades afectadas será contrastada anualmente polo arcipreste, a quien corresponde o deber e o derecho de que se cumprimenten e garden convenientemente os libros parroquiais, se administren con dilixencia os bens eclesiásticos e se conserve a casa parroquial coa debida atención (c. 555,1.3º e Estatuto do Arcipreste da Diocese de Santiago).

2.2.- Atención ás parroquias vacantes

Perante moitos séculos á atención urxente canónico-pastoral ás parroquias vacantes ou a aquellas que a imposibilidade do sacerdote non lle permitía actuar estivo prestada pola benemérita institución do “Sacerdote Sacramentario” polo que respecta a nosa Diocese con gratitud queda constancia das seguintes disposicións: Circulares de 30 de outubro de 1902; 10 de decembro de 1908; 28 de febreiro de 1919, e apartado 4 das Normas para a provisión do Oficio Parroquial na Arquidiocese de Santiago de Compostela do B.O.A. de abril de 1993, pp. 247 e 259.

A modificación substancial das circunstancias históricas, a carencia de sacerdotes, a necesidade de agrupar varias freguesías nunha unidade parroquial (aínda que conservando cada unha a súa personalidade xurídica) conlevan a necesidade de modificar o réxime desa atención dispoñendo que nesas situacións de urxencia asuma inicialmente o Arcipreste á atención canónico-pastoral, ata tanto o Prelado Diocesano non proceda a nomear Administrador Parroquial, en caso de haber vicario parroquial, por disposición canónica este asume a devandita atención. O apartado 2.3 do Estatuto do Arcipreste concreta estas atribucións.

2.3.- Presentación das contas parroquiais

Para que a economía da diocese teña a transparencia necesaria e tamén para lograr que a Administración diocesana poida presentar uns balances e presupostos debidamente consolidados de toda a diocese, cómpre que tódalas e cada unha das institucións eclesiásticas que teñan personalidade xurídica pública e estean baixo a xurisdicción do Bispo diocesano cumpran coa obriga de presentar anualmente as contas, segundo determina o c. 1287. Neste sentido, é xa práctica diocesana que nos comezos de cada ano a Delegación Diocesana de Economía solicite o cumprimento desta obrigación, cada vez de máis obrigado cumprimento dadas as esixencias das autoridades civís.

Así mesmo, os administradores deben render contas ós fieis acerca dos bens que estes entregan á Igrexa (c. 1287.2).

2.4.- Libretas bancarias co CIF do Arcebispado

As contas bancarias que conteñen os fondos parroquiais terán o CIF do Arcebispado de Santiago de Compostela e non un número do DNI do sacerdote ou doutra persoa. Nesta libreta deberán ser anotados tódolos ingresos e gastos da entidade. Con esta disposición trátase:

a) de diferenciar o que é propio da entidade do que é propio do sacerdote;

b) e, polo mesmo, evitar diferenzas de interpretación cos familiares do sacerdote en caso de falecemento e/ou de incapacidade dispositiva. A titularidade dos depósitos e contas da Igrexa ou do Santuario debe ser sustentada por esa persoa xurídica, e, en ningún caso, por outras persoas físicas, sexan estes fondos conservados en cartillas de aforro, contas correntes, valores do Estado, etc..

2.5.- Depósitos en Parroquias.- En orde a unha mellor administración do patrimonio financeiro, cada entidade poderá ter na súa conta bancaria corrente unha cantidade que será concretada anualmente polo Sr. Ecónomo diocesano. Os depósitos financeiros que sobrepasen o importe sinalado, serán ingresados na Administración Diocesana ó nome da Parroquia ou do Santuario, coas garantías necesarias de rendibilidade a favor da entidade titular. Caso de ser necesario, a entidade titular poderá dispoñer destes fondos, total ou parcialmente, se os necesita, previo escrito dirixido ó Sr. Arcebispo.

2.6.- Concesións de axudas e subvencións.- Para acceder ás subvencións e/ou ás axudas provenientes dos fondos diocesanos, é necesario, ademais da correcta tramitación do expediente, ter presentado as contas dos exercicios anteriores e ter actualizado o abono da cota institucional que afecta ó Instituto de Sustentación do Clero (ISC). A cantidade concedida será remesada á libreta sublinhada no apartado 2.4.

2.7. Arquivos parroquiais

Encáréceselles ós encargados e responsables dos arquivos parroquiais que se esmeren en prestárllle-los coidados axeitados para evita-la perda ou destrución dos libros ou documentos obrantes nos mesmos, así como ter ó día as anotacións e asentos.

No ano 1977 dispúxose que se fosen concentrando no Arquivo Histórico Diocesano os arquivos parroquiais cos libros e documentos anteriores ó ano 1.900. (cfr. BOA de Santiago de Compostela 1975, pp. 225-226; ano 1976, pp. 435-437; ano 1977, p. 536).

É de todos coñecido que cada vez son máis as parroquias que non teñen sacerdote residente e que, por unha parte as reitorais deshabitadas carecen das necesarias medidas de seguridade, e por outra as reitorais habitadas non sempre disponen de espazos apropiados para concentrar alí os diversos arquivos que ten ó seu cargo o sacerdote. Para remediar esta situación, proseguirase a campaña de recolle-los arquivos parroquiais coa finalidade de incorporar ó Arquivo Histórico Diocesano os libros e documentos anteriores ó ano 1900 existentes nos arquivos parroquiais. Nestes testemuños documentais temos un patrimonio que prioritariamente é do pobo cristián, pero que tamén ten a súa incidencia na sociedade civil. Axudando a conserva-lo recibido, seguimos facendo presente a memoria histórica.

Nos arquivos parroquiais, a tenor do c. 535, procurarase coidar con esmero os libros parroquiais de bautizados, de matrimonios e de defuntos, debendo o párroco ou encargado do arquivo facer con dilixencia as anotacións prescritas nos cc. 877.1, 895, 535.1.2, 1121, 1182. Ós libros anteriores débeselles engadir por derecho particular: libro de culto e fábrica, de inquilinato, de confirmados, e de confrarías, así como copia dos documentos que acreditan a titularidade dos bens. A devandita relación deberá ser complementada cun libro específico para reseñar as Visitas Pastorais e outros acontecementos parroquiais de singular releve. Tamén se conservarán os expedientes relativos á celebración dos sacramentos, licencias para dar sepultura en cemiterios parroquiais, relación de expedición dos títulos de

usufruto para sepulturas subterráneas e/ou para panteóns aéreos. Igualmente cómpre lembra-la obriga de conserva-los Boletíns Oficiais do Arcebispado e encadernalos axeitadamente. As parroquias que non teñan sacerdote residente non recibirán a partir de agora o Boletín Oficial do Arcebispado.

Lémbraselles ós encargados dos Arquivos Parroquiais a obriga de asentar nos libros correspondentes as partidas sacramentais, procurando facelo con pluma e tinta indeleble, con letra clara e fidelidade nos datos. O feito de non asenta-las partidas nos libros ou deixando constancia dos datos soamente no ordenador, é un grave incumprimento dunha parte do Ministerio Parroquial e pode ademais causarles ós fieis serios prexuízos. Os Sres. Arciprestes vixiarán con frecuencia o cumprimento desta disposición.

2.8.- Expedición de certificacións, informes, etc.

O sacerdote encargado do arquivo parroquial é o responsable de velar polo coidado dos libros e documentos obrantes no mesmo, así como de acredititar axeitadamente a expedición das certificacións e informes solicitados por persoas interesadas. Desde hai algún tempo constátase como unha “delegación” desta responsabilidade administrativa en persoas que non están debidamente acreditadas nin son suficientemente coñecidas na Curia Diocesana. O asinamento (i.e. a firma) dos documentos expedidos debe ser cometido específico do sacerdote responsable do arquivo; se ten un laico en funcións de secretario, deberá comunicarlle á Curia os datos identificativos e a rúbrica que emprega usualmente. “Non fan fe as inscricións orixinais non firmadas, os testemuños ou certificacións non expedidos con firma e selo, nin as copias non conformadas nin visadas” (cfr. Tomás Muniz Pablos, *Procedementos Administrativos* 111, Sevilla 1926, p. 300).

2.9.- Instituto de Sustentación dos Clérigos (ISC)

A aplicación á nosa diocese das disposicións previstas nos cc. 1272 e 1274.1 do vixente CIC, referente ós Igrexarios e outros bens afectados ó sustento dos cregos ó servizo da diocese conllevará unha transformación radical da forma usual de como vimos actuando desde tempo inmemorial. Estes canons, en sintonía cos principios do Concilio Vaticano II, introducen profundas innovacións ó transcederen o chamado “sistema beneficial” en favor dunha concepción ministerial dos sacerdotes. Na vixente normativa canónica rómpese o nexo que tradicionalmente existía entre o oficio canónico e o dereito a percibi-las rendas anexas ó oficio polo dote. Hoxe ningún eclesiástico vive do que renda o beneficio, senón que vive do que se lle retribúe como contrapartida á prestación do seu servizo ministerial. As rendas orixinadas polos bens beneficiais están destinadas a complementa-la gratificación que se lles pasa ós sacerdotes para constituí-la remuneración congrua dos clérigos ó servizo da diocese.

As experiencias levadas a cabo na nosa diocese durante os pontificados de Mons. Don Ángel Suquía Goicoechea e de Mons. Don Antonio María Rouco Varela, coas denominadas “explotacións económicas modernas”, necesitan ser retomadas e ser aplicadas ó conxunto dos bens que teñen como función axudar ó sostemento dos cregos, de xeito que se manifeste a solidariedade entre as institucións e as persoas. As reformas feitas enmárcanse dentro dos criterios que contempla o “Segundo Decreto Xeral da Conferencia Episcopal Española sobre Normas Complementarias ó Novo Código de Dereito Canónico” (cfr. BOCEE 2, 1985, pp. 6065) e restante normativa emanada da mesma. A acomodación da nosa praxe tradicional á normativa canónica vixente foi estudiada polo Consello Presbiteral ó longo de diversas sesións

perante os anos 1997 e 1998, propostas que foron sancionadas polo Arcebispo, Mons. Don Julián Barrio Barrio, en Decreto asinado o 18 de novembro de 1998, complementadas logo por outro Decreto asinado polo Arcebispo o 26 de xaneiro de 1999 (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 1998, pp. 645-660, e BOA de Santiago de Compostela, xaneiro 1999, pp. 36-43). A Delegación Diocesana de Economía está a considerar a actualización do Decreto de 26 de xaneiro de 1999.

Mentres esta nova Normativa vai sendo aplicada (isto conleva analiza-la natureza xurídica dos bens tradicionalmente afectados ó sostemento dos clérigos), pídeselles ós párrocos e responsables de parroquias coiden adecuadamente as documentacións e escrituras dos bens inmobles e mobles, impidan a introdución de servidumes; vixén a defensa das augas de regadío e das traídas das reitorais, estean atentos á lexislación sobre os arrendamentos e procuren ter ó día os contratos de aluguer ou arrendamento; prestan especial atención cando se elaboren as Normas Urbanísticas nos respectivos Concellos, etc.

Nota: Inscrición dos bens inmobles no Rexistro da Propiedade. Nos últimos anos levouse a cabo a inscrición de moitos bens inmobles das entidades eclesiásticas, acolléndonos na lexislación civil vixente nese intre. No ano 2015, o Goberno modificou os criterios para acceder ao rexistro da propiedade dos bens inmobles eclesiásticos, polo que é necesario ter en conta dita lexislación.

Nota: Inscrición dos bens inmobles no Rexistro da Propiedade. Nos últimos anos levouse a cabo a inscrición de moitos bens inmobles das entidades eclesiásticas, acolléndonos á lexislación civil vixente nese momento. O ano 2015, o Goberno modificou os criterios para acceder ao rexistro da propiedade os bens eclesiásticos, polo que é necesario ter en conta dita lexislación.

2.10.- Xubilación dos sacerdotes.

Por Acordo da Asemblea Plenaria da Conferencia Episcopal Española, do mes de novembro de 1994, os sacerdotes diocesanos que teñan cumplidos 65 anos de idade e reúnan os requisitos regulamentarios que contempla a vixente lexislación poderán solicita-la xubilación civil, acolléndose ós beneficios do Réxime da Seguridade Social do Estado. Esta xubilación civil obtida ós 65 anos non conleva a xubilación canónica, á que se accederá unha vez cumplidos os 75 anos, momento no que, di o Art. 3 do devandito Decreto Xeral da Conferencia Episcopal Española: “A xubilación canónica dos presbíteros procederá segundo a lexislación prevista no c. 538,3 para os párocos”. Cando haxa de mediar **proposta** do Ordinario para que a Administración Pública proceda ó nomeamento dun sacerdote para o servizo dalgúnha actividade docente ou de convenio administrativo, esa **proposta** será examinada detidamente.

3.- INTERVENCIÓN EN CEMITERIOS PARROQUIAIS.

Con relación á problemática que se está presentando nestes cemiterios, é necesario que os señores curas con cargo parroquial recorden os seguintes aspectos da vixente lexislación:

3.1.- Lexislación canónica. Está contida nos cc. 1240-1243 do vixente *Código de Dereito Canónico e nas Normas Xerais sobre cemiterios parroquiais da diocese de Santiago de Compostela* (cfr. BOAS de Santiago de Compostela, 1981, 290-295). Resúmese o más principal:

a) Para que un cemiterio poida te-la condición de cemiterio parroquial *católico debe cumplir los siguientes requisitos: que o terreo sexa propiedad da Igrexa Católica; que reúna as condicións esixidas tanto pola lexislación canónica como pola civil vixente en cada momento; sexa administrado, coidado e conservado baixo a vixilancia da Igrexa.*

b) Non se autorizará a construcción ou ampliación dun cemiterio parroquial en terreos de propiedade de persoas, institucións ou asociacións distintas da Igrexa parroquial ou diocesana. Tampouco se autorizará a construcción dun cemiterio parroquial en terreos cedidos por testamento ou con promesa de entrega ou en masas comúns procedentes da Concentración Parcelaria ou similares, mentres a Igrexa non adquira a plena posesión dos mesmos. Así mesmo non será autorizada a construcción de panteóns ou de sepulturas soterradas en terreos particulares, anexos ó cemiterio, co fin de incorporalos posteriormente.

c) A administración dos cemiterios parroquiais correspondeelle ó Párroco, asistido polo consello parroquial de economía cando o haxa. A asesoría técnica é competencia da Delegación Diocesana de Economía e da Comisión de Arte Sacra. O párroco e o consello parroquial cando o haxa darán as oportunas orientacións para a conservación e o coidado dos cemiterios, determinando os achegamentos económicos dos titulares de panteóns.

d) Para a construcción, ampliación ou reforma dun cemiterio parroquial requírese a licenza escrita do Ordinario, previos os trámites que contempla o art. 13, apartados 2 e 3, das Normas Xerais da diocese.

e) A concesión de títulos de usufruto axustarase ós arts. 15-18 das Normas Xerais da diocese. As solicitudes serán firmadas directamente polos propios interesados; esta esixencia administrativa trata de evitar ulteriores reclamacións, como, p.e. “que o párroco non transmitiu axeitadamente a petición do solicitante”, etc. No informe, o sacerdote encargado do cemiterio parroquial especificará o número da parcela que se constrúe, e elaborará, se non o ten xa presentado na Curia, un sinxelo plano do cemiterio no que se detallen as parcelas *ocupadas*, as *edificables*, e as que deben quedar *libres*.

f) Cando a construción ou ampliación do cemiterio se leve a cabo en terreos pertencentes a fincas do igrexario, o importe dos solares dos panteóns e/o das sepulturas soterradas pasará ó Instituto para o sostento dos cregos, áinda que para a fábrica do templo poderá ser incorporada unha cantidade adicional.

3.2.- Lexislación Civil.- Con data 11 de decembro do ano 2014, o Diario Oficial de Galicia (DOG) publicou o novo Decreto da Consellería de Sanidade (Decreto 151/2014, do 20 de novembro de Sanidade Mortuaria de Galicia), e que xa está en vigor a partir do 12 de xaneiro deste ano 2015, derogando o Decreto 134/1998, do 23 de abril. O Boletín do Arcebispado do mes de xaneiro 2015, na sección do poder civil (pp. 91-109), publica o que atinxe especificamente á lexislación sobre cemiterios.

O preámbulo do Decreto 151/2014, do 20 de novembro, remarca: “*Nesta liña, é necesario destacar o papel que desenvolveron os cemiterios parroquiais, a gran mayoría dos cales datan de épocas moi anteriores a calquera normativa reguladora, o que produciu non poucas incidencias na aplicación desta, xa que as características daqueles non resultan de dodata modificación ou adaptación a criterios técnicos, ao situarse en espazos con moitas limitacións espaciais, de conservación patrimonial e de desenvolvemento potencial.*

Estes factores, limitacións e usos abriron progresivamente unha brecha entre a realidade social e a normativa, que en moitas ocasións precisou do pronunciamento xudicial para restablecer a necesaria correlación entre os mínimos criterios sanitarios e as necesidades e usos sociais.

No presente decreto supérase a anterior distinción entre cemiterios parroquiais, confesionais e particulares, entendendo que o determinante dende o punto de vista xurídico é o uso da instalación o que debe prevalecer e ser examinado, máis alá da

súa consideración como confesional ou non". O futuro dirá se esta unificación normativa foi acertada ou non, en virtude do principio filosófico xurídico quen distingue non confunde.

3.3- Conceptos: Seguidamente faise un breve resumo de conceptos referenciando os artigos do Decreto:

Artigo. 1.c (O Decreto ten tamén por obxecto fixar) “*as condicións técnico sanitarios que teñen que cumplir os cemiterios e demás lugares de enterramentos*”.

O art.º 2 norma as inspeccións para os cemiterios.

1. As funerarias, tanatorios, velorios, crematorios, cemiterios, así como toda clase de medios ou prácticas sanitarias sobre cadáveres, poderán ser inspeccionados polas autoridades sanitarias competentes da Administración autonómica e da municipal.

2. Estableceranse programas de vixilancia dos devanditos establecementos para os efectos de comprobar o cumprimento das especificacións do presente regulamento.

O art.º 3 concreta diversas definicións, das que se subliña:

“1.- Ampliación dun cemiterio: incremento da capacidade de enterramentos que leva consigo a extensión fora dos seus muros de peche, de maneira que o recinto orixinal e a ampliación formen unha unidade.

3.- Cemiterio: o recinto pechado adecuado para inhumar restos humanos, que conta coa oportuna licenza municipal e demás requisitos regulamentarios. Dentro dos seus límites poderán existir instalacións ou establecementos funerarios descritos neste decreto.

4. Cinceiro: depósito para os restos cadavéricos.

5. Cinzas: o que queda dun cadáver, restos humanos ou restos cadavéricos tras a incineración.

6. Columbarios: depósitos para urnas coas cinzas procedentes da incineración.

27. Sepultura: calquera lugar destinado á inhumación dun cadáver ou restos humanos dentro dun cemiterio ou lugar de enterramento especial autorizado. Inclúense neste concepto:

- a) Foxas: escavacións practicadas directamente en terra.
- b) Nichos: cavidades construídas artificialmente, que poden ser subterráneas ou aéreas, simples ou múltiples.

35. Velorios: establecementos para a exposición de cadáveres que contan cos requisitos regulamentarios”.

“Artigo 22. Exhumación e reinhumación

1. As xefaturas territoriais da consellería competente en materia de sanidade autorizarán a exhumación e transporte de cadáveres do grupo 2º do artigo 4 para a súa reinhumación no mesmo cemiterio utilizando féretro común, ou en cemiterio distinto empregando para iso hucha de traslado. O mesmo sucederá no caso de restos cadavéricos, que poderán ser depositados en caixas de restos. En caso de que o destino final sexa a incineración, utilizarase féretro común ou de incineración.

2. A tal efecto, dirixirase unha solicitude segundo o modelo recollido no anexo III (SA666A) á persoa titular da xefatura territorial correspondente da consellería competente en materia de sanidade, acompañando a partida de defunción literal do cadáver que se pretenda exhumar e o xustificante de pagamento da taxa.

3. Cando exista ou existise un procedemento xudicial en relación ao falecemento, terá que solicitarse previamente a autorización xudicial.

Artigo 23. Incineración de cadáveres

1. A incineración de cadáveres poderase realizar unha vez obtida a licenza de enterramento, despois das 24 horas e antes das 48 horas posteriores ao falecemento, a excepción dos cadáveres conservados, conxelados ou embalsamados, que se rexerán polos prazos previstos no presente decreto.

2. As cinzas resultantes da incineración colocaranse en urnas destinadas ao efecto, figurando obrigatoriamente no exterior o nome do defunto, e serán entregadas á familia ou ao seu representante legal para o seu posterior depósito en sepultura, columbario, propiedade privada ou outro destino compatible coas normas ambientais e sanitarias vixentes”.

3.4.- Problemática recente nalgunhas ampliacións.- Preséntase cando as ampliacións se proxectan en masas comúns ou fondos provenientes da concentración parceira. Nestes casos as administracións civís veñen acudindo á figura xurídica dunha "**cesión-concesión demanial**" que como máximo podería chegar aos 75 anos (cfr. Lei 33/2003, do 3 de novembro, do patrimonio das Facendas Públicas, especialmente nos artigos 67, 71, 93, 137 e art.º 77 do R. D. 1372/1986, do 13 de xuño).

Esta cesión-concesión neses termos oponse á praxe tradicional e á normativa diocesana que vén esixindo dende tempo inmemorial “que o cemiterio parroquial novo e/ou a ampliación se faga en terreo que sexa de titularidade dominical da Igrexa Católica”. Proseguirase a reflexión doutrinal sobre este tema novo.

4.- ANOTACIÓN DOS ENTERRAMENTOS NOS LIBROS SACRAMENTAIS DA PARROQUIA.

4.1.- Para seguir conservando a fiabilidade histórica dos nosos libros sacramentais, é necesario que o Sr. Cura reitor da freguesía inscriba no libro de defuncións os enterramentos dos seus fregueses, deixando constancia no asentamento ou partida se o sepelio tivo lugar no cemiterio parroquial, ou no cemiterio municipal, ou no cemiterio veciñal (caso de existir tamén na parroquia estes últimos). Igualmente quedará constancia de todos aqueles enterramentos de fieis católicos provenientes de outras parroquias e que reciban sepultura ben no cemiterio parroquial ou

ben en cemiterios propios de algunha outra entidade (p.e., Concello, Asociacións, etc.), sempre que as familias afectadas fagan a pertinente comunicación de datos.

4.2.- Asento de incineracións.- Coa finalidade de deixar o oportuno testemuño procede que no correspondente folio do libro actual de defuncións fágase unha anotación á marxe, que poderá ter a seguinte redacción: Cando as cinzas se depositan no panteón ou sepultura familiar: “*O cadáver de D./D.^a ..., fillo/a de D. ... e D.^a ..., de ... anos de idade, foi incinerado o día ... de ... do ano ... e as súas cinzas foron depositadas no cemiterio desta parroquia*”.

4.3.- Normativa canónica acerca da sepultura e conservación das cinzas incineradas.- Está contida na instrución “Ad resurgendum cum Christo”, do 15 de agosto de 2016. Foi publicada pola Congregación para a Doutrina da Fe e desenvolve o modelo tradicional dos enterros e a nova modalidade das cremacións, dando disposicións relativas á conservación das cinzas no caso da cremación. A cremación non está prohibida “a non ser que fose elixida por razóns contrarias á doutrina cristiá” (CIC, c. 1176.3). Os fieis defuntos son parte da Igrexa, que cre na comunión “dos que peregrinen na terra, dos que se purifican despois de mortos e dos que gozan da benaventuranza celeste, e que todos se unen nunha soa Igrexa” (Catecismo da Igrexa católica, n. 922). “A conservación das cinzas nun lugar sacro pode axudar a reducir o risco de subtraer aos defuntos da oración e o recordo dos familiares e da comunidade cristiá”. Porque é oportuno lembrar que a obra de misericordia que nos convida a “enterrar aos mortos” segue vixente, tamén para as cinzas incineradas.

O número 6 da Instrucción dispón “que non está permitida a conservación das cinzas no fogar... nin tampouco ser divididas entre os diferentes núcleos familiares e débeselles asegurar respecto e condicións adecuadas de conservación”.

O número 7 norma: “...non sexa permitida a dispersión das cinzas no aire, na terra ou na auga ou en calquera outra forma, ou a conversión das cinzas en recordos conmemorativos, en pezas de xoiería ou noutrous artigos...”.

Este ensino da Igrexa non pretende turbar a paz que quen preferiu esparcir as cinzas dos seus deudos. Lembremos que cada norma vai respondendo o seu momento. A fe cristiá tamén se expresa en signos, e a renuncia aos mesmos pode chegar a escurecer a nosa fe co paso do tempo. E un destes signos é a referencia do columbario.

O Ritual de Exequias nas páxinas 263-271 contempla a celebración das exequias en caso de cremación do cadáver.

5.- CONSERVACIÓN DO PATRIMONIO CULTURAL DA IGREXA.

Ao longo dos séculos, e dentro das súas posibilidades económicas, a Igrexa, creou, conservou e transmitiu un valioso Patrimonio Cultural, certamente ó servizo da Fe Cristiá, pero tamén aberto ós valores da Arte, da Cultura, da Historia, etc. Desde hai anos, as Autoridades Civís, os expertos e a sociedade en xeral séntense tamén motivados para que ese Patrimonio poida ser conservado e ofrecido á consideración do pobo. Por este motivo, recórdasellos os cregos encargados da súa custodia que non procedan á realización de reformas ou de restauracións sen o debido asesoramento técnico dos Organismos competentes e a preceptiva autorización diocesana. Cando sexa necesario recadar

informes e/ou licencias da Consellería de Cultura para as intervencións que se teñan que levar a cabo, a tramitación farase desde a Comisión Diocesana de Arte Sacra ós Organismos competentes da Xunta de Galicia. Tanto a lexislación canónica coma a civil tratan de protexer este Patrimonio e recordan a seria responsabilidade dos encargados da súa custodia. **Neste punto lembrar que a Consellería de Cultura está sancionando severamente as intervencións que se levan a cabo sen os correspondentes permisos da mesma.**

6.- OUTRAS DISPOSICIÓN S ANTERIORES

- *Celebración do matrimonio canónico con estranxeiro/a* (BOA de Santiago de Compostela, decembro 1998, p. 663).
- *Celebracións Litúrxicas en Sábado Santo* (BOA de Santiago de Compostela 1989, p. 77).
- *Certificacións civís nos expedientes matrimoniais* (cfr. BOA de Santiago de Compostela, novembro 2002, p. 687; ídem, novembro 2004, p. 565).
- *Circular do Ministerio de Xustiza sobre duplicidade de matrimonios* (BOA de Santiago de Compostela 1986, p. 82).
- *Decreto de Constitución do Instituto Canónico para o Sostemento dos Clérigos* (BOA de Santiago de Compostela decembro 1998, pp. 645-660).
- *Decreto de homologación de títulos de párroco* (BOA de Santiago de Compostela 1994, pp. 467-468).
- *Decreto de retribucións: Normativa diocesana para o ano 1999 en materia económica* (BOA de Santiago de Compostela xaneiro 1999, pp. 36-43).
- *Decreto sobre actualización dos Aranceis Diocesanos e Normas Litúrxicas* (BOA de Santiago de Compostela 1980, pp. 43-50).

- *Decreto sobre Cemiterios Parroquiais* (BOA de Santiago de Compostela 1981, pp. 290-295).
- *Directorio Diocesano de Confirmación* (BOA de Santiago de Compostela 1987, pp. 531-547).
- *Disposicións de Vicaría General*: BOAS de xaneiro 2005, pp. 42-68; xaneiro 2006, pp. 27-66; xaneiro 2007, pp. 29-73; febreiro 2007, pp. 150-193; xaneiro 2008, pp. 36-82; febreiro 2008, pp. 164-209; noviembre 2008, pp. 655-668, 671-685; xaneiro 2009, pp. 85-135; febreiro 2009, pp. 197-247; xaneiro 2010, pp. 42-104; febreiro 2009, pp. 178-236; xaneiro 2011, pp. 38-101; febreiro 2009, pp. 159-224; xaneiro 2012, pp. 36-100; febreiro 2012, pp. 150-214, xaneiro 2013, pp. 38-102; febreiro 2013, pp. 146-209; xaneiro 2014, pp. 34-99; febreiro 2014, pp. 156-220; xaneiro 2015, pp. 24-90; febreiro 2015, pp. 140-204.
- *Documentación Canónica para la admisión a la Primera Comunión*, (BOA de Santiago de Compostela 1996, p. 281).
- *Expediente matrimonial e partida de Bautismo* (BOA de Santiago de Compostela 1996, p. 682 e BOA de Santiago de Compostela 1997 p. 596).
- *Expedientes matrimoniais e certificacións* (B.O.A. de Santiago, novembro 2007, pp. 780-784).
- *Lexislación da Comunidade Autónoma de Galicia sobre Cemiterios* (BOA de Santiago de Compostela 1999, p.p. 619-632) e unhas aclaracións provenientes da Vicaría Xeral (idem, p. 633).
- *Matrimonio con parte non bautizada na Igrexa Católica* (cfr. B.O.A. de Santiago, novembro 2006, pp. 643-644).
- *Matrimonios Mixtos*: Motu Proprio do papa Paulo VI polo que se establecen Normas sobre os matrimonios mixtos, de 31

de marzo de 1970 (BOA de Santiago de Compostela 1970, pp. 256-264) e Normas da Conferencia Episcopal Española sobre esa mesma materia (BOA de Santiago de Compostela 1971, pp. 82-88).

- *Ministro do Sacramento da Confirmación* (cfr. BOA de Santiago de Compostela, decembro 2000, pp. 642-643; ídem, novembro 2002, pp. 684-685; ídem, B.O.A. novembro 2004, pp. 560-562).
- *Normas para a provisión do Oficio Parroquial na Arquidiocese de Santiago de Compostela* (BOA de Santiago de Compostela 1993, pp. 238-264).
- Normativa diocesana sobre fotografías nos actos de culto (BOA de Santiago de Compostela 1990, pp. 432).
- *Nota da Vicaría Xeral sobre o Bautismo de nenos* (BOA de Santiago de Compostela 1982, pp. 107-108; véxase tamén “Instrucción sobre o Bautismo de nenos” da Congregación para a Doutrina da Fe, de 20 de outubro de 1980, en BOA de Santiago de Compostela 1981, pp. 30-42).
- *Nota sobre cuestacións nos templos* (BOA de Santiago de Compostela 1996 p. 281).
- *Orientacións para a atención pastoral dos católicos orientais en España* (cf. BOA de Santiago de Compostela, decembro 2003, pp. 587-597)
- *Orientacións para a Iniciación Cristiá de persoas maiores de 7 anos non bautizadas e Decreto do Sr. Arcebispo* (textos en castelán e galego: BOA de Santiago de Compostela, febreiro 2003, pp. 130-152).
- *Partida de Bautismo no expediente matrimonial* (cfr. BOA de Santiago de Compostela, novembro 2002, p. 682-683; ídem, B.O.A. novembro 2004, p. 563).

- *Partida de Bautismo para padriños/madriñas en bautismos e confirmacións* (cfr. BOA de Santiago de Compostela decembro 2001, p. 596; idem, novembro 2002, pp. 685; ídem, novembro 2004, pp. 563).
- *Presentación do Directorio de Pastoral Familiar* (BOA de Santiago de Compostela 1981, pp. 235). Este Directorio foi publicado en separata.
- *Recomendacións acerca do modo de proceder en materia de protección de datos persoais dos fieis de la Junta Episcopal de Asuntos Jurídicos* (cfr..B.O.A. de Santiago de Compostela, novembro 2004, pp. 547-553).
- *Recomendacións sobre protección de datos, presentadas polo Director da Oficina Diocesana de Socioloxía e Estatística* (cfr. B.O.A de Santiago, decembro 2004, pp. 639-641).
- *Regulamento do Fondo Común Diocesano de Bens* (BOA de Santiago de Compostela 1983, pp. 339-346).
- *Trámite de asuntos na Delegación Diocesana de Economía* (BOA de Santiago de Compostela 1990, pp. 248-249; véxase tamén BOA de Santiago de Compostela 1980, p. 690).
- *Vodas de conveniencia ou de compracencia* (B.O.A. de Santiago, decembro 2007, pp. 913-918).

Santiago de Compostela, 22 de febreiro de 2018.

Asdo./Víctor B. Maroño Pena,
Vicario Xeral-Moderador de Curia.

2.- DO PODER CIVIL

ADVERTENCIAS

1ª.- No B.O.A.S correspondente ao mes de Xaneiro deste ano 2018 non se incorporaron as Disposicións do Poder Civil referentes ás Normas Sanitarias da Xunta de Galicia que afectan os cemiterios. Recupéranse agora neste B.O.A.S. en lingua galega.

2ª.- Novamente se fai unha chamada á responsabilidade dos Sres. Párrocos e/ou dos Sres. Administradores Parroquiais polo que atinxo ao LIBRO OFICIAL DE REXISTRO, que contempla o Art. 36 do devandito Decreto 151/2014, de 20 de Novembro. Os responsables dos cemiterios parroquiais deben:

Primeiro.- Se aínda non o teñen, solicitar o LIBRO OFICIAL DE REXISTRO nas Xefaturas Territoriais da Consellería de Sanidade.

Segundo.- Cubrir con orde, claridade e puntualidade as anotacións pedidas.

Terceiro.- *As Delegacións Territoriais de Sanidade están remesando sancións polo incumprimento destas Disposicións e a sanción poderá chegar até 3.005, 06 €.*

DECRETO 151/2014, DE 20 DE NOVIEMBRE, DE SANIDADE MORTUORIA DE GALICIA.

Para facilidade de consulta polos Sres. Sacerdotes incorpóranse os capítulos VII, VIII, IX, X, así como as disposicións que contempla o Decreto da Consellería de Sanidade 151/2014, de 20 de novembro de Sanidade Mortuoria de Galicia, publicado no Diario Oficial de Galicia o 11 de decembro de 2014.

CAPÍTULO VII: NORMAS SANITARIAS DOS CEMITERIOS

Artigo 24. Número e localización

Cada concello, independentemente ou asociado con outras entidades locais, disporá dun cemiterio con capacidade adecuada ás características da súa poboación.

Artigo 25. Localización de cemiterios de nova construcción

1. O emprazamento dos cemiterios de nova construcción virá determinado nos instrumentos de planeamento municipais. No caso de que non exista planeamento, a entidade local recadará o parecer das consellerías con competencias en ordenación do territorio e patrimonio cultural, respectivamente.

2. Arredor do solo destinado á construcción dun novo cemiterio establecese un perímetro de 50 metros de largo totalmente libre de todo tipo de construcción, medida a partir do peche exterior do cemiterio. Para os efectos previstos neste artigo, poderán situarse dentro dese perímetro os edificios e instalacións de carácter relixioso ou destinados a servizos funerarios.

3. Os concellos poderán establecer, motivadamente, nas súas ordenanzas e instrumentos de planeamento un perímetro maior do indicado no parágrafo precedente, en función das circunstancias e características de patrimonio cultural, urbanísticas e de desenvolvemento no seu ámbito territorial. Así mesmo, os concellos, sen prexuízo do dispuesto nas normas e plans urbanísticos ou de patrimonio cultural aplicables, poderán, excepcionalmente e motivadamente, permitir a ampliación de cemiterios xa autorizados sen o cumprimento do requisito relativo ao perímetro citado anteriormente.

Artigo 26. Instalacións mínimas

Sen menoscabo das instalacións esixidas por outras normativas aplicables, todo novo emiterio ou ampliación doutro existente deberá contar, ademais do número de sepulturas previsto no proxecto, coas seguintes instalacións:

1. Un osario xeral destinado a recoller os restos procedentes das exhumacións de restos cadavéricos.
2. Un forno incinerador. Esta instalación non será precisa cando se conte cun xestor autorizado para a eliminación de roupas e útiles, madeiras e demais residuos procedentes da evacuación e limpeza de sepulturas ou da limpeza dos cemiterios.
3. Instalación de auga apta para o consumo humano e servizos hixiénicos.
4. Un sector destinado a depositar as cinzas procedentes das incineracións ou un columbario.
5. Un peche perimetral que garanta a seguridade da instalación.

Artigo 27. Condicións construtivas das sepulturas

As sepulturas deberán reunir como mínimo as condicións seguintes:

1. Fosas. As medidas do oco interior das sepulturas serán as seguintes: a profundidade das fosas será como mínimo de dous metros, o seu largo de 0,85 metros e a súa lonxitude, como mínimo, de 2,40 metros, cun espazo de 0,50 metros de separación entre unhas e outras.

2. Nichos.

a) As medidas do oco interior dos nichos serán as seguintes: terá, como mínimo, 0,85 metros de largo por 0,70 metros de alto e 2,40 metros de profundidade.

b) Os materiais utilizados na construcción de nichos serán impermeables. Cada unidade de enterramento e o sistema no seu

conxunto será permeable, asegurándose unha drenaxe adecuada e unha expansión dos gases en condicións de inocuidade e saída ao exterior pola parte máis elevada.

c) No caso de que se utilicen sistemas prefabricados, reunirán as mesmas características que as esixidas para os nichos neste artigo, e a separación vertical e horizontal das sepulturas virá dada polas características técnicas de cada sistema construtivo. Non obstante, de conformidade co previsto no artigo 19.2 da Lei 20/2013, do 9 de decembro, de garantía da unidade do mercado, poderán utilizarse sistemas legalmente fabricados ao abeiro da normativa dun lugar do territorio español.

3. Cinceiros: terán como mínimo 0,80 metros de largo, 0,80 metros de alto e 0,80 metros de profundidade.

Artigo 28. Expedientes de nova construcción e ampliación de cemiterios

1. Os expedientes de construcción ou ampliación de cemiterios serán instruídos e resoltos polos concellos en que estean situados, aos cales lles corresponderá o outorgamento da licenza correspondente.

2. Os ditos expedientes contarán coa seguinte documentación:

a) Instancia da entidade propietaria. Nos cemiterios municipais a instancia será substituída pola certificación de acordo polo órgano competente para acordar a construcción ou ampliación.

b) Memoria asinada por técnico competente en que se fará constar o seguinte:

- 1º. Localización, superficie e capacidade prevista.
- 2º. Planos de distribución das instalacións e dependencias.
- 3º. Construcións existentes más próximas ou o terreo urbanístico apto para ela e vías de comunicación.

4º. Clase de obra e materiais que se empregarán nos muros de cerramento e nas edificacións.

5º. Tipos de enterramentos e as súas características construtivas.

c) Estudo hidroxeloxico do terreo con indicación da permeabilidade, variación anual do nivel freático da zona e no cal expresamente se faga constar que non existe risco de contaminación de captacións de auga para abastecemento.

d) Informe favorable do organismo de bacía competente.

e) Informe urbanístico emitido polo órgano competente do concello, no referente a que a zona en que se pretende construír o cemiterio ou ampliar o existente estea prevista para eses usos no planeamento urbanístico vixente. No caso de que non exista planeamento, a entidade local pedirá o parecer das consellerías con competencias en ordenación do territorio e patrimonio cultural, respectivamente.

f) Autorización da consellería competente en ordenación do territorio, nos supostos en que sexa preceptiva.

g) Autorización previa da consellería con competencia en materia de patrimonio cultural para os proxectos de construcción de novos cemiterios e ampliación dos existentes no caso de afectaren bens protexidos do inventario xeral do patrimonio cultural de Galicia e os seus contornos e memoria sucinta sobre os elementos do patrimonio cultural que se poidan ver afectados polo proxecto.

h) Informe da xefatura territorial da consellería competente en materia de sanidade correspondente segundo a situación do cemiterio. Coa petición do dito informe achegarase copia da documentación prevista nas alíneas b), c) e d) do presente artigo. Este informe terá carácter preceptivo e non vinculante, e emitirase no prazo máximo dun mes.

i) Informes, autorizacións ou permisos esixidos segundo a normativa sectorial específica.

Artigo 29. Suspensión de enterramentos

1. Procederá a suspensión de enterramentos por parte dos concellos, de oficio ou por instancia de parte, cando concorra calquera das seguintes circunstancias:

- a) Cando se pretenda destinar o seu terreo ou parte del a outros usos.
- b) Por esgotamento transitorio ou definitivo da súa capacidade.
- c) Por razóns sanitarias ou de salubridade.

2. Antes de proceder á suspensión de enterramentos, o concello solicitará informe da xefatura territorial da consellería competente en materia de sanidade, que deberá emitilo no prazo máximo de dez días. O dito informe terá carácter de preceptivo e non vinculante, polo que, transcorrido o prazo sen que se teña emitido, entenderase que é favorable.

Artigo 30. Actuacións para os efectos da declaración de ruína

1. Para os efectos deste artigo, considérase como sepultura en estado de ruína aquela que cumpla os parámetros definidos na normativa urbanística de aplicación.

2. O concello, de oficio ou por petición de parte, e mediante un expediente contradictorio previsto na normativa urbanística, declarará o estado de ruína dunha sepultura, e tales efectos consideraranse como parte interesada as persoas titulares do dereito sobre as sepulturas, así como, se procede, o titular do cemiterio, agás inminente perigo que o impida.

Non obstante, para poder derrubar unha sepultura ou calquera outro elemento integrante dun cemiterio que forme parte ou estea situado no contorno dun ben protexido do inventario xeral do patrimonio cultural de Galicia, será preciso que a consellería con competencia en materia de patrimonio cultural autorice previamente a demolición pretendida.

3. O concello farallo saber á entidade propietaria e ao público cunha antelación de tres meses, mediante a publicación nos boletíns e diarios oficiais e os xornais de maior circulación no concello, a fin de que as familias dos inhumados poidan adoptar as medidas que o ordenamento xurídico lles permita.

4. A declaración do estado de ruína dunha sepultura requirirá que a entidade propietaria, logo da autorización da persoa titular da xefatura territorial da Consellería de Sanidade, dispoña a exhumación dos cadáveres existentes para a súa inmediata reinhumación no lugar que o titular do dereito sobre a sepultura dispuxese; se non consta o dito acto de disposición, a reinhumación efectuarase nun osario xeral.

5. Rematada a exhumación dos cadáveres, as sepulturas declaradas en estado de ruína serán derrubadas pola entidade titular ou, de non facelo, procederá o concello con cargo aos obrigados a través dos mecanismos previstos no parágrafo 3 do artigo 201 da Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

6. A declaración do estado de ruína dunha sepultura comporta a extinción do dereito do seu titular. En consecuencia, tanto a exhumación para a inmediata reinhumación como a derruba das sepulturas non darán por si mesmas lugar a ningún tipo de indemnización.

Artigo 31. Clausura de cemiterios

1. O concello, de oficio ou por instancia de parte, iniciará o expediente de clausura dun cemiterio, unha vez declarada a suspensión de enterramentos.

Non se poderá acordar a clausura dun cemiterio nin cambiar o seu destino sen acreditar previamente o transcurso de 10 anos desde a última inhumación, agás que razóns de interese público o aconsellen.

2. Iniciado o expediente, someterase a información pública cunha antelación de tres meses, mediante a publicación nos boletíns e diarios oficiais en un dos xornais de maior circulación no municipio, co obxecto de que as persoas interesadas poidan exercer os dereitos que as leis lles recoñezan.

3. Con carácter previo á proposta de resolución, o concello remitirá o expediente á xefatura territorial da consellería competente en materia de sanidade, que informará con carácter vinculante. O prazo para a emisión do informe será de dous meses.

4. O concello, á vista da documentación, alegacións e informes, resolverá sobre a procedencia ou non da clausura.

5. Os restos que se retiren por petición dos familiares ou persoas con derecho ou interese lexítimo serán inhumados noutro cemiterio ou cremados logo de autorización da persoa titular da xefatura territorial da consellería competente en materia de sanidade.

En defecto do anterior, a recollida e traslado, por petición da entidade propietaria, será autorizada pola persoa titular da xefatura territorial da consellería competente en materia de sanidade. Os restos que se retiren poderán ser inhumados noutro cemiterio, cremados ou depositados nun osario xeral.

Artigo 32. Enterramentos en lugares especiais

1. A consellería competente en materia de sanidade poderá autorizar enterramentos en lugares de culto e recintos institucionais de especial relevancia histórica e/ou artística, logo de informe favorable do órgano competente en materia de patrimonio cultural e da información pública practicada por prazo de vinte días, sempre que non se aprecie a concorrencia de factores de risco obxectivos que o impidan e que se farán constar no acordo denegatorio, se for o caso.

2. No caso de lugares especiais de enterramento de nova construcción, o promotor do expediente presentará a seguinte documentación:

a) Solicitud da entidade propietaria segundo o modelo recollido no anexo IV (SA439A).

b) Memoria asinada por técnico competente en que se fará constar o seguinte:

1º. Localización, superficie e capacidade prevista.

2º. Planos de distribución das instalacións e dependencias.

3º. Clase de obra e materiais que se empregarán nos muros e edificacións.

4º. Tipos de enterramentos e as súas características construtivas.

5º. Identificación precisa dos elementos de valor cultural.

c) Informe urbanístico emitido polo órgano competente do concello.

d) Autorización da consellería competente en ordenación do territorio, nos supostos en que sexa preceptiva, de conformidade co disposto na Lei 9/2002, de 30 do decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

3. Finalizadas as obras de construcción, a entidade propietaria comunicarao á persoa titular da xefatura territorial da Consellería de Sanidade, quen ordenará a realización da visita de inspección de fin de obra co obxecto de comprobar o cumprimento das condicións sanitarias aplicables ao caso.

CAPÍTULO VIII: INFRACCIONES E SANCIÓNS

Artigo 33. Infraccións

1. As infraccións cualíficanse como leves, graves e moi graves, atendendo aos criterios de risco para a saúde, a contía do eventual beneficio obtido, o grao de intencionalidade, a gravidade da alteración sanitaria e social producida, a xeneralización da infracción e a reincidencia.

2. Terán a consideración de infraccións, de acordo co disposto na Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia, as seguintes accións e omisións.

3. Infraccións leves:

a) O incumprimento da obriga das empresas funerarias de comunicar os traslados de cadáveres á xefatura territorial da Consellería de Sanidade, sempre que se deba a simple neglixencia e a alteración ou risco sanitario sexa de escasa incidencia.

b) O incumprimento do mantemento dos rexistros establecidos no artigo 36, sempre que se deba a simple neglixencia e a alteración ou risco sanitario sexa de escasa incidencia.

c) O incumprimento por simple neglixencia do establecido para os vehículos funerarios no artigo 14, sempre que se deba a simple neglixencia e a alteración ou risco sanitario sexa de escasa incidencia.

d) O incumprimento por simple neglixencia dos requisitos, obrigas ou prohibicións establecidas neste decreto que, en razón dos criterios recollidos neste artigo, merezan a cualificación de leves ou non proceda a súa cualificación como faltas graves ou moi graves, sempre que se deba a simple neglixencia e a alteración ou risco sanitario sexa de escasa incidencia.

e) Carecer dos libros oficiais de rexistro establecidos no artigo 36, sempre que se deba a simple neglixencia e a alteración ou risco sanitario sexa de escasa incidencia.

f) A obstrución ao labor inspector mediante calquera acción ou omisión que a perturbe ou atrase, de conformidade co artigo 41.e) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

4. Infraccións graves:

a) O incumprimento, por neglixencia grave, dos requisitos, condicións, obrigas ou prohibicións establecidas no presente decreto, así como calquera outro incumprimento e comportamento que supoña imprudencia grave, sempre que ocasionen alteración ou risco sanitario, aínda que sexan de escasa entidade, de conformidade co previsto no artigo 42.e) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia. Tamén terá a consideración de infracción grave o mesmo incumprimento e comportamento cando, cometidos por neglixencia simple, produzan risco ou alteración sanitaria grave. Para os efectos deste punto, constituirá un suposto de neglixencia a omisión do deber de control ou a falla dos controis ou precaucións exixibles na actividade, servizo ou instalación de que se trate.

b) Carencia, por neglixencia grave, dos libros oficiais de rexistro establecidos no artigo 36, cando a dita carencia produza alteración ou risco sanitario, aínda que sexa de escasa entidade.

c) Impedir a actuación dos inspectores, debidamente acreditados, nos establecementos ou instalacións regulados neste decreto.

d) O incumprimento dos requisitos establecidos nos artigos 10, 11 e 18 respectivamente para as empresas funerarias, tanatorios, velorios, crematorios e licenzas de enterramento, así como calquera outro comportamento que supoña imprudencia grave, sempre que ocasionen alteración ou risco sanitario, aínda que

sexan de escasa entidade. E os mesmos incumprimentos e comportamentos cando, cometidos por neglixencia simple, produzan risco ou alteración sanitaria grave. Para os efectos deste punto, constituirá un suposto de neglixencia a omisión do deber de control ou a falla dos controis ou precaucións esixibles na actividade, servizo ou instalación.

e) O incumprimento dos requisitos establecidos no presente decreto para cemiterios e crematorios, así como calquera outro comportamento que supoña imprudencia grave, sempre que ocasionen alteración ou risco sanitario, áinda que sexan de escasa entidade. E os mesmos incumprimentos e comportamentos cando, cometidos por neglixencia simple, produzan risco ou alteración sanitaria grave. Para os efectos deste punto, constituirá un suposto de neglixencia a omisión do deber de control ou a falla dos controis ou precaucións exixibles na actividade, servizo ou instalación.

f) Non respectar nos tanatorios e velorios as condicións de temperatura ou ventilación e refrixeración establecidas para as zonas de exposición de cadáveres ou salas de tanatopraxia recollidas no artigo 11.

g) O enterramento de cadáveres, restos humanos ou restos cadavéricos antes dos prazos establecidos.

h) A exposición dun cadáver nun lugar público distinto dos previstos neste decreto sen a autorización correspondente.

i) O incumprimento do establecido para a exhumación de cadáveres ou restos cadavéricos.

j) A conducción e traslado de cadáveres en medios distintos dos recollidos no artigo 13.

k) A reincidencia na comisión de infraccións leves nos últimos tres meses, de conformidade co previsto no artigo 42.j) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

l) A negativa a subministrar datos, facilitar información ou prestar colaboración ás autoridades sanitarias ou aos seus axentes no desenvolvemento dos labores de inspección ou control sanitarios e investigacións epidemiolóxicas de abrochos ou situacións de especial risco para a saúde da poboación, de conformidade co previsto no artigo 42.d) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

m) As que, en razón dos elementos recollidos neste artigo, merezan a cualificación de graves ou non proceda a súa cualificación como faltas leves ou moi graves.

5. Infraccións moi graves.

a) O incumprimento consciente e deliberado dos requisitos, obrigas ou prohibicións establecidas no presente decreto en relación co enterramento de cadáveres, restos humanos ou restos cadávericos ou calquera comportamento doloso, sempre que ocasionen alteración, danos ou risco sanitario grave, de conformidade co previsto no artigo 43.c) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

b) O incumprimento consciente e deliberado dos requisitos, obrigas ou prohibicións establecidas no presente decreto en relación coa realización de prácticas de tanatopraxia ou calquera comportamento doloso, sempre que ocasionen alteración, danos ou risco sanitario grave, de conformidade co previsto no artigo 43.c) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

c) O incumprimento consciente e deliberado dos requisitos, obrigas ou prohibicións establecidas no presente decreto en relación coa condución, traslado e enterramento de cadáveres sen o correspondente féretro, ou calquera comportamento doloso, sempre que ocasionen alteración, danos ou risco sanitario grave, de conformidade co previsto no artigo 43.c) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

d) As actuacións que, a teor do grao de concorrencia dos elementos a que se refire o artigo 40 da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia, merezan a cualificación de faltas moi graves ou non proceda a súa cualificación como faltas leves ou graves.

e) A resistencia, coacción, ameaza ou represalia, desacato ou calquera outra forma de presión exercida sobre as autoridades sanitarias ou os seus axentes, de conformidade co previsto no artigo 43.b) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

f) A reincidencia na comisión de faltas graves nos últimos cinco anos, de conformidade co previsto no artigo 43.h) da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

Artigo 34. Sancións

1. As accións ou omisións constitutivas de infraccións, segundo o previsto no artigo 33 deste decreto, serán obxecto das sancións administrativas correspondentes, logo de instrución do oportuno procedemento, sen prexuízo das responsabilidades civís, penais ou doutra orde que poidan ocorrer. O procedemento para a imposición de sancións axustarase aos principios establecidos no título IX da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común.

2. As infraccións a que se refire o artigo 33 do presente decreto serán sancionadas con multa de acordo coa gradación establecida no artigo 44 da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia.

Nos supostos de infraccións moi graves, poderá ser acordado, no seo do expediente sancionador, polo Consello da Xunta de Galicia, de acordo co disposto no artigo 44 da Lei 8/2008, do 10 de xullo, de saúde de Galicia, o peche temporal do establecemento, instalación ou servizo por un prazo máximo de cinco anos.

3. Non terá carácter de sanción a clausura ou peche do establecemento ou instalacións que non contén cos requisitos

previstos ou a suspensión do seu funcionamento ata que se emenden os defectos ou se cumpran os requisitos esixidos por razóns de sanidade, hixiene ou seguridade.

Artigo 35. Órganos competentes para a imposición de sancións

Os órganos competentes para a imposición de sancións e medidas a que se refire o presente regulamento, sen prexuízo das facultades que lle sexan conferidas por outras disposicións, son:

1. Os titulares das xefaturas territoriais da Consellería de Sanidade, para a imposición de sancións pola comisión de infraccións leves.
2. O/a director/a xeral con competencia en materia de saúde pública para a imposición de sancións pola comisión de infraccións graves.
3. A persoa titular da Consellería de Sanidade pola comisión de infraccións moi graves.
4. O Consello da Xunta de Galicia para a imposición de sancións cando a súa contía sexa igual ou superior a cento vinte mil douscentos dous euros con corenta e tres céntimos (120.202,43 euros) e a clausura ou peche temporal de establecementos.
5. Os concellos da comunidade autónoma, ao abeiro das súas respectivas ordenanzas municipais, poderán sancionar as infraccións previstas no presente decreto, sempre que as ditas infraccións afecten as áreas de responsabilidade mínima sobre as cales exercen competencias de control sanitario.

CAPÍTULO IX: REXISTROS, SOLICITUDES E COMUNICACIÓNS

Artigo 36. Libro oficial de rexistro

1. As entidades propietarias dos tanatorios, velorios e empresas funerarias, crematorios e cemiterios disporán dun libro oficial de rexistro de acordo co formato e cos datos que se especifican nos anexos VI a X respectivamente.

2. Os libros oficiais de rexistro serán dilixenciados pola xefatura territorial da Consellería de Sanidade da provincia correspondente. Para tal efecto, dirixirse unha solicitude segundo o modelo recollido no anexo V (SA442A) á persoa titular da xefatura territorial correspondente da Consellería de Sanidade, achegando o libro oficial de rexistro e o xustificante do pagamento das taxas.

3. Os libros oficiais de rexistro permanecerán custodiados baixo a responsabilidade do titular do establecemento ou persoa designada por este.

4. Os libros oficiais de rexistro poderán ser controlados, en calquera momento, por requerimento das autoridades sanitarias competentes da Administración autonómica e da municipal.

5. As entidades propietarias estarán obrigadas a inscribir cada servizo que presten nos libros oficiais, cubrindo na súa totalidade os datos especificados en cada un dos seus puntos.

Artigo 37. Follas en soporte informático

As entidades propietarias dos tanatorios, velorios e empresas funerarias, crematorios e cemiterios poderán utilizar follas en soporte informático, que terán que ser posteriormente dilixenciadas pola persoa titular da xefatura territorial da Consellería de Sanidade da provincia correspondente, en substitución dos libros oficiais de rexistro citados no artigo anterior, ao rematar o exercicio correspondente.

Artigo 38. Comunicacións e protección de datos

1. As solicitudes e comunicacións deberán presentarse preferiblemente por vía electrónica a través do formulario normalizado dispoñible na sede electrónica da Xunta de Galicia (<https://sede.xunta.es>) de acordo co establecido nos artigos 27 da Lei 11/2007, do 22 de xuño, de acceso electrónico dos cidadáns aos servizos públicos, e 24 do Decreto 198/2010, polo que se regula o desenvolvemento da Administración electrónica na Xunta de Galicia e nas entidades dela dependentes. Para a presentación das solicitudes e comunicacións será necesario o documento nacional de identidade electrónico ou calquera dos certificados electrónicos recoñecidos pola sede da Xunta de Galicia.

Alternativamente, tamén se poderán presentar as solicitudes e comunicacións en soporte papel en calquera dos lugares e rexistros establecidos no art. 38.4 da Lei 30/1992, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común, utilizando o formulario normalizado dispoñible na sede electrónica da Xunta de Galicia.

2. A documentación complementaria poderase presentar electronicamente utilizando calquera procedemento de copia dixitalizada do documento orixinal. Neste caso, as copias dixitalizadas presentadas garantirán a fidelidade co orixinal baixo a responsabilidade da persoa solicitante. A Administración poderá requirir a exhibición do documento orixinal para o cotexo da copia electrónica presentada segundo o disposto no artigo 35.2 da Lei 11/2007, do 22 de xuño, de acceso dos cidadáns aos servizos públicos, e 22.3 do Decreto 198/2010, polo que se regula o desenvolvemento da Administración electrónica na Xunta de Galicia e nas entidades dela dependentes.

A documentación complementaria tamén poderá presentarse en formato papel en calquera dos lugares e rexistros establecidos no

artigo 38.4 da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedementos administrativo común.

As copias dos documentos gozarán da mesma validez e eficacia que os seus orixinais sempre que exista constancia de que sexan auténticas.

3. De conformidade coa Lei orgánica 15/1999, do 13 decembro, de protección de datos de carácter persoal, os datos persoais recollidos na tramitación dos procedementos regulados no presente decreto, cuxo tratamento e publicación autorizan as persoas interesadas mediante a presentación das solicitudes ou comunicacións, serán incluídos nun ficheiro denominado «Sistema de información e vixilancia de puntos de risco para a saúde pública» creado por Orde do 14 de xuño do 2007. O órgano responsable deste ficheiro é a Consellería de Sanidade. Os dereitos de acceso, rectificación, cancelación e oposición poderanse exercer ante a dita consellería mediante o envío dunha comunicación ao seguinte enderezo: Consellería de Sanidade, Edificio Administrativo San Lázaro, s/n, 15703 Santiago de Compostela.

CAPÍTULO X: RECURSOS

Artigo 39. Órgano competente

Contra as resolucións que ao abeiro do presente regulamento diten os/as xefes/as territoriais da Consellería de Sanidade e o/a director/a xeral con competencia en saúde pública poderase interpor recurso de alzada no prazo dun mes ante a persoa titular da Consellería de Sanidade, conforme o disposto nos artigos 107.1º e 114 e seguintes da Lei 30/1992, do 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común.

Disposición adicional primeira. Regularización de cemiterios

Os titulares dos cemiterios preexistentes que á entrada en vigor do presente decreto non contan co autorización sanitaria e desexen regularizar a súa situación de conformidade con el poderán obtela acolléndose ao seguinte procedemento extraordinario:

1. A entidade titular do cemiterio solicitará do concello a tramitación do correspondente expediente, ao cal se incorporará a documentación técnica necesaria para a constatación dos seguintes aspectos:

a) Instancia da entidade propietaria. Nos cemiterios municipais a instancia será substituída pola certificación de acordo polo órgano competente.

b) Localización, superficie e capacidade.

c) Instalacións, dependencias e tipos de enterramento.

d) Declaración da antigüidade estimada do cemiterio segundo os documentos dispoñibles.

e) Identificación de bens protexidos do inventario xeral do patrimonio cultural de Galicia e os seus contornos, se é o caso, e informe da consellería competente en materia de patrimonio cultural.

2. Nestes expedientes non resultará de aplicación o previsto nos artigos 25 e 27, relativos ás distancias mínimas e ás condicións construtivas das sepulturas, respectivamente.

3. Terminada a instrución, o expediente remitírase, xunto coas reclamacións que puideren ser presentadas, co debido informe dos concellos, á persoa titular da xefatura territorial da consellería competente en materia de sanidade que podería ordenar a realización de visita de inspección.

4. No caso de non existir obxeccións desde o punto de vista sanitario, a persoa titular da xefatura territorial da consellería competente en materia de sanidade comunicarao ao concello tramitador, que ditará a resolución que proceda.

Disposición adicional segunda. Cadáveres e restos contaminados por produtos radioactivos

Os cadáveres e restos humanos contaminados por produtos radioactivos deberán ser manexados e darlles un destino final de acordo coas instrucións do organismo competente en materia de protección radiolóxica.

Disposición transitoria única

As empresas e establecementos de servizos funerarios existentes na actualidade deberán axustarse ao establecido neste decreto no prazo de seis meses a partir da data de entrada en vigor deste.

De conformidade co previsto na disposición transitoria primeira da Lei 9/2013, do 19 de decembro, de emprendemento e competitividade de Galicia, todas as solicitudes de licenzas e de autorizacións presentadas antes da entrada en vigor do presente decreto rexeranse pola normativa de aplicación no momento en que se solicitaron, sen prexuízo do cumprimento en todo momento

das condicións técnicas que poidan afectar a seguridade e saúde das persoas. Os interesados e interesadas poderán optar entre a continuación do procedemento ou a desistencia deste, acolléndose ao previsto no presente decreto.

Disposición derogatoria única. Derrogación normativa

Quedan derogadas as disposicións de igual ou inferior rango que contradigan o disposto no presente decreto e, en particular, as seguintes disposicións: o Decreto 134/1998, do 23 de abril, sobre policía sanitaria mortuoria, o Decreto 3/1999, do 7 de xaneiro, que modifica o anterior, e a Orde do 12 de maio de 1998 pola que se regulan os libros oficiais de rexistro en materia de policía sanitaria mortuoria.

Disposición derradeira primeira. Desenvolvemento

1. Autorízase a persoa titular da consellería competente en materia de sanidade para ditar as disposicións necesarias para o desenvolvemento do presente decreto, de conformidade co previsto no artigo 37.2 da Lei 16/2010, do 17 de decembro, de organización e funcionamento da Administración xeral e do sector público autonómico de Galicia.

2. Os anexos ao presente decreto poderanse modificar mediante orde da consellería competente en materia de sanidade.

Disposición derradeira segunda. Entrada en vigor

O presente decreto entrará en vigor ao mes da súa publicación no Diario Oficial de Galicia.

Santiago de Compostela, vinte de novembro de dous mil catorce

Alberto Núñez Feijóo

Presidente

PROVINCIA ECLESIÁSTICA

Nota de los Obispos de la Provincia Eclesiástica de Santiago ante la Solemnidad de San José

La persona y la vida de San José tienen en la historia de nuestra salvación una importancia que ha sido reconocida siempre por la sagrada Liturgia y las leyes canónicas al proponer su fiesta como día de precepto (cf. canon 1246). La Iglesia lo venera con especial honor como patrón, a quien el Señor constituyó sobre su familia. Tradicionalmente el pueblo cristiano ha secundado esta norma dando un significativo realce familiar y social a la fiesta del 19 de marzo.

En el presente año de 2018, este día ha sido declarado laborable en la Comunidad Autónoma de Galicia. Ante la necesidad de fijar claramente el tratamiento que dicha fiesta debe tener por parte de la comunidad católica, los Obispos de la Provincia Eclesiástica de Santiago hemos acordado mantener en las Diócesis respectivas el carácter festivo de este día.

En consecuencia, y para conocimiento de los fieles, disponemos:

1. Mantener el 19 de marzo, solemnidad de San José, **fiesta de precepto, con la obligación de participar en la Santa Misa**, aunque sea laboralmente hábil.
2. Aquellos fieles que tengan jornada laboral ordinaria **quedan dispensados del precepto**, aunque se les pide y recomienda vivamente la participación en la Eucaristía de ese día de fiesta dedicado a San José, Esposo de la Virgen.

3. Pedir, igualmente, a los párrocos y rectores de iglesias que **informen a los fieles con antelación de estas decisiones y acomoden en lo posible los horarios de misas** a las posibilidades y necesidades de los fieles.
4. Al coincidir la celebración del **Día del Seminario** con la festividad de San José, la oración y la colecta para el Seminario Diocesano serán trasladadas a **la tarde del sábado, día 17, y al domingo, día 18 de marzo**.
5. Siguiendo el calendario litúrgico, la Solemnidad de San José se celebrará únicamente a lo largo del día 19 de marzo.

+ Julián, Arzobispo de Santiago.
+ Luis, Obispo de Tui-Vigo.
+ Alfonso, Obispo de Lugo.
+ José Leonardo, Obispo de Ourense.
+Luis Ángel cmf, Obispo de Mondoñedo-Ferrol.
+ Jesús, Obispo Auxiliar de Santiago.

Texto en galego

A persoa e a vida de San Xosé teñen na historia da nosa salvación unha importancia que foi recoñecida sempre pola sagrada Liturxia e as leis canónicas ao propoñer a súa festa como día de precepto (cf. canon 1246). A Igrexa venérao con especial honra como patrón, a quen o Señor constituíu sobre a súa familia. Tradicionalmente o pobo cristián secundou esta norma dando un significativo realce familiar e social á festa do 19 de marzo.

Neste ano de 2018, este día foi declarado laborable na Comunidade Autónoma de Galicia. Ante a necesidade de fixar claramente o tratamiento que dita festa debe ter por parte da comunidade católica, os Bispos da Provincia Eclesiástica de Santiago acordamos manter nas Dioceses respectivas o carácter festivo deste día.

En consecuencia, e para coñecemento dos fieis, dispoñemos:

1. Manter o 19 de marzo, solemnidade de San Xosé, **festa de precepto, coa obligación de participar na Santa Misa**, aínda que sexa laboralmente hábil.
2. Aqueles fieis que teñan xornada laboral ordinaria quedan **dispensados do precepto**, aínda que se lles pide e recomenda vivamente a participación na Eucaristía dese día de festa dedicado a San Xosé, Esposo da Virxe.
3. Pedir, igualmente, aos párrocos e reitores de igrexas que **informen os fieis con antelación destas decisións e acomoden no posible os horarios de misas** ás posibilidades e necesidades dos fieis.

4. Ao coincidir a celebración do **Día do Seminario** coa festividade de San Xosé, a oración e a colecta para o Seminario Diocesano serán trasladadas **á tarde do sábado, día 17, e ao domingo, día 18 de marzo.**

5. Segundo o calendario litúrxico, a Solemnidade de San Xosé celebrarase únicamente ao longo do día 19 de marzo.

- + Julián, Arcebispo de Santiago.
- + Luis, Bispo de Tui-Vigo.
- + Alfonso, Bispo de Lugo.
- + José Leonardo, Bispo de Ourense.
- +Luis Ángel cmf, Obispo de Mondoñedo-Ferrol.
- + Jesús, Bispo Auxiliar de Santiago.

SAMI CATEDRAL

Comunicado del Cabildo anunciando el Acto de desagravio al Apóstol Santiago y a la Virgen del Pilar

El Sr. Arzobispo y el Cabildo de la SAMI Catedral de Santiago, haciendo eco del sentimiento de los católicos y personas de buena voluntad de nuestra ciudad de Santiago y otros lugares, manifiestan su profundo sentimiento de pena por un hecho tan deplorable como el ocurrido en el Pregón de las fiestas de Carnaval de este año 2018.

No es de recibo que se pueda despreciar gravemente la figura del Apóstol que da nombre y hace presente a su ciudad en el mundo entero. Santiago y la Virgen del Pilar están vinculados a la memoria y a la vida de esta ciudad y a todos los Caminos que conducen al sepulcro del Apóstol. Sin ellos no seríamos lo que somos en los distintos ámbitos de la sociedad, la cultura, la espiritualidad, etc...

La Iglesia Compostelana ha sido, y quiere seguir siendo, un espacio de encuentro, diálogo y acogida con todos aquellos que desean construir un mundo más justo y fraternal.

Por ello, ante un hecho que rompe irrespetuosamente con lo dicho anteriormente, invitamos a un acto de desagravio, a nuestro patrón el Apóstol Santiago y Nuestra Señora la Virgen del Pilar. Para ello, todos los que lo deseen podrán participar en una Vigilia de Oración en la Catedral, a las 17:30h del próximo sábado, día 17 de febrero.

El acto de desagravio fue presidido por el Sr. Arzobispo, acompañado del Sr. Obispo Emérito de Tui-Vigo, Mons. Diéguez Reboreda, miembros del Cabildo y sacerdotes de la ciudad de Santiago. Los fieles llenaron las naves de la Basílica Compostelana. Después de la introducción, se realizó una Liturgia de la Palabra, a la que siguió un breve rito de petición de perdón y la recitación de las Letanías de la Virgen, en honor de Nuestra Señora del Pilar. La ceremonia finalizó con el canto del Himno del Apóstol Santiago.

CANCILLERÍA

1.- Nombramientos

El Excmo. Sr. Arzobispo ha procedido a efectuar los siguientes nombramientos:

Con fecha 18 de diciembre de 2017:

CAPELLÁN del Monasterio de RR. AGUSTINAS RECOLETAS de Vista Alegre, en Vilagarcía de Arousa, al Rvdo. Sr. Don ALFONSO LAFUENTE REGO

Con fecha 1 de febrero de 2018:

Director del Instituto Superior Compostelano de Ciencias Religiosas, al Prof. Dr. Don MIGUEL LÓPEZ VARELA.

Con fecha 5 de febrero de 2018:

SECRETARIO GENERAL del INSTITUTO TEOLÓGICO COMPOSTELANO al Prof. Don MIGUEL DE LA MATA MERAYO, OFM.

Con fecha 21 de febrero de 2018:

PÁRROCO de SANTIAGO DE PONTEDEUME, en el Arciprestazgo de Pruzos, al Rvdo. Sr. Don BENJAMÍN SEVILLANO GALLEGOS.

ARCIPRESTE de ENTÍS al Rvdo. Sr. Don DANIEL PÉREZ ESPASANDÍN, desde el día de la fecha de este nombramiento hasta el día seis de febrero de dos mil diecinueve.

Con fecha 23 de febrero de 2018:

CANÓNIGO de la Real e Insigne Colegiata de Santa María del Campo, en la ciudad de A Coruña, al **M. I. Sr. Don JOSÉ GODOY MALVÁREZ.**

Con fecha 1 de marzo de 2018:

CAPELLÁN del Monasterio de Madres Clarisas de la ciudad de Santiago de Compostela, al **Rvdo. P. MIGUEL DE LA MATA MERAYO, OFM.**

2.- Sacerdotes fallecidos

El Rvdo. Sr. D. José Alvite Novío falleció el 3 de febrero. Había nacido en la parroquia de san Fiz de Eirón, el 21 de mayo de 1945. Realizados los estudios teológicos en el Seminario Conciliar Compostelano, fue ordenado sacerdote, el 14 de junio de 1970, en la iglesia de san Martín Pinario por el Cardenal Arzobispo de Santiago. Su primer destino pastoral fue el de Coadjutor a la parroquia de san Pedro de Santa Comba, impartiendo clases de Religión. En 1972, recibe el nombramiento de Formador del Seminario Menor de la Asunción, cargo que ejercerá hasta el año 1978, cuando se encarga de la parroquia de san Fructuoso y Sta. Susana de Afora en Santiago de Compostela. En 1985, se traslada como párroco a la feligresía de san Xián de Negreira y su unida santa Baia de Logrosa, parroquias que regirá hasta su renuncia canónica en el año 2013, juntamente con la parroquia de santa María de Portor, que atendía desde el año 2008. En este periodo, atenderá también las parroquias de san Mamede de Monte y sus unidas de santa María de Covas y san Cibrán de Barcala, en el año 1998. Ejerció igualmente de profesor de Religión en el Instituto de Negreira. Fue miembro del Consejo de Presbiterio durante los años 2005-2010, representando al sector territorial de Barcala,

Céltigos, Maía y Dubra, y ejerció de Arcipreste de Barcala desde el año 2000 hasta el 2013. Residía en el momento de su fallecimiento en la Casa Sacerdotal de Santiago. El Sr. Arzobispo presidió las exequias en su parroquia natal de san Fiz de Eirón, donde recibió sepultura.

Mons. D. *Manuel Veiga Camino* falleció el 17 de febrero. Había nacido en la parroquia de Branzá, el 16 de mayo de 1929. Fue ordenado sacerdote el 11 de julio de 1954, en Salamanca, donde había obtenido la licenciatura en Teología por la Universidad Pontificia. Ese mismo año, es nombrado Ecónomo de san Tomé de Ínsua. A comienzos del año 1956, se incorpora al Arzobispado Castrense, llegando al grado de Coronel Capellán Castrense y Provicario General de ese Arzobispado. En 1989, es nombrado Prelado de Honor de Su Santidad. En 1990, pasa a situación de reserva, incorporándose nuevamente a la archidiócesis compostelana. En 1991, es nombrado Administrador Parroquial de san Miguel de Castro y santa Madalena de Ponte Ulla. En 1997, recibe el nombramiento de Párroco de san Breixo de Sergude y santa María de Marrozos, juntamente con el de Arcipreste de Ribadulla, cargos que ejercerá hasta el año 2007 cuando se le acepta la renuncia canónica. A partir de esta fecha, colaborará en la Capilla de Ánimas en Santiago de Compostela. También prestará su colaboración con la Delegación Diocesana del Clero, dirigiendo los retiros mensuales de los sacerdotes. Durante el periodo 2010-2014, fue el representante de los sacerdotes jubilados canónicamente en el Consejo de Presbiterio. El Sr. Arzobispo presidió las exequias en su parroquia natal de Sta. Leocadia de Branzá en la que recibió sepultura.

D.E.P.

COMISARÍA DE TIERRA SANTA

COLECTA PONTIFICIA “PRO LOCIS SANCTIS” VIERNES SANTO 2017

PARROQUIAS	TITULAR	CANTIDAD
Abalo	San Mamede	55,00 €
Almeiras	San Xulián	61,00 €
Andoio (con Viladeabade e Xesteda)	San Mamede	200,00 €
Ares, San José e	Lubre, Sta Baia	122,00 €
Armental	vs... Mezonzo, Sta. María	
A Baña	San Vicenzo	200,00 €
Barbeito	Divino Salvador vs... Mezonzo	
Bastavales	San Julián	75,00 €
Berdillo, y Artes S. Xurxo	San Lourenzo	90,00 €
Bergondo	Divino Salvador	106,56 €
Betanzos	U. Pastoral	164,76 €
Boiro	Santa Baia	200,00 €
Bordóns	San Pedro	255,00 €
Borneiro	San Xoan	293,00 €
Bugallido	San Pedro	200,00 €
Caamaño,	Sta. María	100,00 €
Caldas de Reis	San Tomé Becket	67,00 €
Caldas de Reis	Sta. María	57,00 €
Caleiro	Santa María	91,18 €
Cambados	Santa Mariña	250,00 €
Campaña	Santa Cristina	105,00 €
Campañó	San Pedro	32,10 €
Canduas	San Martiño	206,00 €
Cangas de Morrazo	Santiago (e Illas Cíes)	382,95 €
Carballo	San Juan Bautista	250,00 €
Carnota	Santa Columba	234,00 €
Carril	Santiago	70,00 €
Castelo	Santiago	35,00 €
Castrelo	Sta. Mariña	37,00 €
Cea	San Pedro	40,00 €
LA CORUÑA		
	Santa María y Santiago	216,81 €
	Ntra. Sra. La Milagrosa	620,90 €
	Ntra. Sra. del Socorro	65,00 €
	Ntra. Sra. del Pilar	150,00 €
	Ntra. Sra. María Auxiliadora	455,00 €
	Ntra. Sra. de los Rosales	141,09 €

	Ntra. Sra. de Fátima	300,00 €
	Resurrección del Señor	177,91 €
	San Pío X y San Roque	221,80 €
	San Juan Bautista	100,00 €
	Santo Tomás Apóstol	297,00 €
	San Francisco Javier	280,00 €
	San Francisco de Asís	160,00 €
	San José	212,69 €
	San Pedro de Mezonzo	858,35 €
	San Fernando	60,00 €
	San Jorge	355,00 €
	San Pablo	1.050,00 €
	San Rosendo	200,00 €
	Santa Teresa de Jesús	100,00 €
	Santa Lucía	797,80 €
	Sta. Margarita	242,05 €
	Santa Gema	165,00 €
Corcubión, y Redonda	San Marcos	120,00 €
Corrubedo	Sta. María	454,00 €
Costa	San Miguel	100,00 €
Cruces	Santa María	95,26 €
Culleredo	San Esteban	205,00 €
Curro	Sta María	44,60 €
Dimo	San Pedro	54,40 €
Dombodán	San Cristóbal	20,00 €
Dorrón	San Juan	90,00 €
Enfesta	San Cristóbal	12,68 €
Enquerentes	San Miguel	16,00 €
Estrada (A)	San Paio	72,00 €
Fao	Santa Uxía	7,00 €
Forcarei	San Martiño	35,00 €
Gonzar	Sta. María	25,00 €
Grixoa	Santa María	14,11 €
Herbón	Santa María	60,33 €
Iria Flavia	Santa María	120,67 €
Lamas	Santa María	20,00 €
Laraño	San Martiño	72,32 €
Lardeiros	San Xiao	50,00 €
Larín	San Esteban	40,00 €
Lérez	Divino Salvador	60,00 €
Leroño	Sta. María	145,00 €
Lestón	San Martiño	60,00 €
Louro-Muros	Santiago	45,00 €
Louro-Cordeiro	Santa Columba	110,00 €
Marín	Sta. María del Puerto	350,00 €
Meirás	San Martiño	76,47 €
Mezonzo	Sta. María	300,00 €
Millerada	San Mamede	36,00 €

Monteagudo	Sto. Tomé	45,00 €
Montes	Santa Madanela	182,00 €
Moraime	San Xulián	150,00 €
Mosteirón	San Nicolás	50,00 €
Nantes	Santa Baia	59,44 €
Nogueira	San Vicente	540,00 €
Nogueira	San Lourenzo	155,00 €
Noia	San Martiño	60,00 €
Nogueira	Santo Tomé	95,00 €
Novefontes	Santiago	6,00 €
Oín	Santa María	56,26 €
Oleiros	Santa María	125,00 €
Orro	Divino Salvador	21,00 €
Osedo	San Xulián	128,75 €
Outes, Coiro, Valadares	San Pedro	102,23 €
Oza dos Ríos. U. P.	San Pedro	87,50 €
Padrón	Santiago	231,88 €
Poio	San Juan	105,00 €
Poio	Divino Salvador	100,00 €
Pobra do Deán	Santiago	115,00 €
Pontecaldelas	Santa Eulalia	73,68 €
PONTEVEDRA		
	Santuario: A Peregrina	110,00 €
	San Bartolomé	300,00 €
	Santa María la Mayor	345,00 €
	Virgen del Camino	230,00 €
Queiruga	Santo Estevo	150,00 €
Ribeira	San Pedro	13,00 €
Rubiáns	Sta. María	40,00 €
Sales	San Félix	20,00 €
SANTIAGO DE COMPOSTELA		
	San Miguel dos Agros	200,00 €
	San Fernando	1.355,17 €
	San Fructuoso	135,44 €
	Santa Marta	52,13 €
	Sta. Susana y El Pilar	170,00 €
	San Cayetano	55,00 €
	Figueiras, Sta. María	73,00 €
	Vidán - Divino Salvador	23,49 €
Seixo	N. Sra. del Carmen	126,00 €
Sésamo	San Martiño	50,00 €
Soandres	San Pedro (2016-2017)	140,00 €
Sueiro	San Esteban	18,00 €
Tilos (Os)- Santiago	San Francisco de Asís	125,00 €
Touro	San Juan	21,00 €
Tourón	Santa María	50,00 €
Turces	Santa María	10,00 €

Urdilde	Sta. María	195,00 €
Veigue	Santa Comba	41,15 €
Vilarinho	San Adrián	30,00 €
Vilasantar	Santiago de cf...Mezonzo, Sta. María	
Sin identificar	ingreso en A Coruña	85,00 €
Sin identificar		8,81 €
Sin identificar	ingreso en Ordes	98,10 €
<i>TOTAL</i>		<i>20.875,82 €</i>
COMUNIDADES RELIGIOSAS y VARIOS		
Catedral de Santiago		534,03 €
Donativos varios anónimos		3.100,00 €
Franciscanas de la Madre del Divino Pastor (Santiago)		250,00 €
Franciscanas Misioneras (Asilo) (Vilagarcía)		450,00 €
Hogar Ntra. Sra. de la Asunción (Caldas de Reis)		165,00 €
PP. Claretianos (Vilagarcía)		775,00 €
PP. Franciscanos (Santiago)		1.562,80 €
PP. Franciscanos (Pontevedra)		653,50 €
PP. Franciscanos (Louro)		150,00 €
PP. Franciscanos (Noia)		60,00 €
PP. Jesuitas (Santiago)		95,00 €
PP. Redentoristas (La Coruña)		566,16 €
RR.MM. Agustinas (Vilagarcía de Arousa)		60,00 €
RR.MM. Agustinas (Betanzos)		40,00 €
RR.MM. Benedictinas (Santiago)		1.320,00 €
RR.MM. Carmelitas Descalzas (La Coruña) Eirís de Arriba		600,00 €
RR.MM. Carmelitas Descalzas (Santiago)		2.222,00 €
RR.MM. Clarisas (Santiago)		780,00 €
RR.MM. Mercedarias Descalzas (Santiago)		1.000,00 €
Siervas de María – Ministras de los enfermos (La Coruña)		200,00 €
<i>TOTAL</i>		<i>14.583,49 €</i>
COLECTA AÑO 2017		
	<i>PARROQUIAS</i>	<i>20.875,82 €</i>
	<i>COMUNIDADES RELIGIOSAS</i>	<i>14.583,49 €</i>
	<i>TOTAL</i>	<i>35.459,31 €</i>

En nombre de la Custodia de Tierra Santa agradecemos la generosidad con la que las diversas parroquias y comunidades religiosas han contribuido al éxito de esta Colecta Pontificia en beneficio de la comunidad cristiana de Tierra Santa.

VIDA DIOCESANA

Orden de Santiago

El 1 de febrero, en la Sala Capitular de la SAMI Catedral de Santiago de Compostela, el Sr. Arzobispo fue investido Caballero de la Orden de Santiago. La ceremonia fue presidida por el Comendador de Castilla, Excmo. Sr. D. Alfonso de Zulueta y Sanchiz, Pereda-Vivanco y Armada, Conde de Santa Ana de las Torres, contando con la presencia de S.A.R. D. Pedro de Borbón Dos Sicilias y de Orleáns, Presidente del Real Consejo de las Órdenes Militares, de Caballeros de la Orden de Santiago y representantes de las otras Órdenes, de las Madres Comendadoras de Santiago y de miembros del Cabildo Metropolitano. Finalizada el acto de Cruzamiento y Toma de Hábito, el Sr. Arzobispo presidió la Eucaristía en la SAMI Catedral.

Vida Consagrada

El 2 de febrero se celebró la Jornada de la Vida Consagrada. El Sr. Arzobispo presidió la Eucaristía a los consagrados en la iglesia del Colegio de Huérfanas en la ciudad de Santiago. El Sr. Obispo Auxiliar presidió la Eucaristía en la ciudad de A Coruña en la parroquia de la Divina Pastora.

SAMI Catedral

Con motivo de la Fiesta de la Presentación del Señor, el Sr. Arzobispo presidió la Eucaristía en la SAMI Catedral, el 2 de febrero. Igualmente, presidió la Misa del Peregrino, los días 7 y 18; y el día 11, memoria litúrgica de las Apariciones de Nuestra Señora en Lourdes, con motivo del Día del Enfermo.

Escuelas Católicas

Las Escuelas Católicas de Galicia organizaron, el 3 de febrero en Santiago de Compostela, las Jornadas de Pastoral 2018, bajo el lema “Hecho en casa. Pastoral con familia y en familia”, dirigido a los miembros del departamento de pastoral, profesores y otros agentes de pastoral de los centros educativos. El saludo inicial a los participantes corrió a cargo del Sr. Arzobispo.

Parroquia de Tirán

El 3 de febrero, se reabría al culto el templo parroquial de san Juan Bautista de Tirán, una vez finalizadas las obras de restauración. El Sr. Arzobispo presidió la Eucaristía en la que fue consagrado el nuevo altar.

Parroquia de Mogor

El 10 de febrero, el Sr. Arzobispo presidió la Eucaristía en la parroquia de san Jorge de Mogor, con motivo del homenaje que los feligreses le hicieron al párroco, D. José Cantelar País, al cumplirse los 50 años de su nombramiento para esta feligresía.

Formación permanente del clero

Los días 12 y 19 de febrero, en el Hogar de Santa Margarita de A Coruña y en Raíña da Paz en Pontevedra, respectivamente, tuvo lugar la segunda sesión de la Formación permanente del Clero en las Vicarías. Con la presencia del Sr. Obispo Auxiliar, algunos miembros de la Delegación Diocesana de Economía presentaron el tema de los Consejos Económicos Parroquiales y diversos asuntos de índole económica.

El 5 de febrero, se celebró en los salones parroquiales de Vimianzo, la primera sesión, que trató sobre las Unidades Pastorales.

Cuaresma

El Miércoles de Ceniza, 14 de febrero, el Sr. Arzobispo dirigió el retiro mensual de los sacerdotes de la Vicaría de Pontevedra en la Casa de Espiritualidad “Raíña da Paz” y les impuso la ceniza. Por la tarde, acompañado del Sr. Obispo Auxiliar, presidió la Eucaristía e impuso la ceniza a los fieles, entre los que se encontraban los seminaristas menores, en la SAMI Catedral. Al día siguiente, dirigió el retiro a los sacerdotes de la Vicaría de Santiago en la Casa de Ejercicios de esta ciudad; estuvo presente el Sr. Obispo Auxiliar. El día 16, hizo lo mismo en el Hogar de Santa Margarita de A Coruña, a los sacerdotes de esta Vicaría.

El día 22, el Sr. Arzobispo dirigió el retiro de Cuaresma, para los fieles en general, en la SAMI Catedral.

Diócesis de Madrid

El 17 de febrero, tuvo lugar en la Catedral de la Almudena de Madrid, la ordenación episcopal de tres Obispos Auxiliares del Cardenal Arzobispo de esa Diócesis. Mons. Osoro. Participó en la celebración el Sr. Obispo Auxiliar.

Clero joven

Los sacerdotes ordenados en los siete últimos años fueron convocados a una jornada de convivencia en la Casa de Ejercicios Espirituales de Santiago, los días 18 y 19 de febrero. Presidió este encuentro el Sr. Obispo Auxiliar, que expuso el tema “La Eucaristía ‘hace’ al presbítero”. También fue presentada una experiencia pastoral en el Camino de Santiago.

Acogida cristiana en el Camino

Bajo el título “La Iglesia en los Caminos”, se celebró los días 19 y 20 de febrero, en el Hostal dos Reis Católicos de Santiago, la

segunda edición del encuentro de sacerdotes y religiosos cuya actividad pastoral está relacionada con el Camino de Santiago. Esta iniciativa estuvo coordinada desde Acogida Cristiana en el Camino, con el objetivo de animar y mejorar la atención pastoral a los peregrinos, especialmente en los tiempos actuales.

El encuentro fue inaugurado por el Sr. Arzobispo, acompañado del Sr. Deán. El primer ponente fue Mons. Rino Fisichella, Presidente del Pontificio Consejo para la Promoción de la Nueva Evangelización, que habló sobre “El Camino como oportunidad evangelizadora”. Otros ponentes fueron el Sr. Arzobispo de Pamplona, Mons. Francisco Pérez, que disertó sobre “El sacerdote como agente pastoral en el Camino”; y el sacerdote Jaume Alemany, el jesuita Padre Sergio García y el Padre Fernando Alcaraz, que en una mesa redonda trataron del tema “¿Qué aporta la pastoral del Camino al proyecto Pastoral?”.

Diócesis de Bilbao

El Secretariado para el Ministerio Ordenado y el Instituto Diocesano de Teología y Pastoral de la Diócesis de Bilbao organizaron un retiro, el 22 de febrero, en la Casa de Espiritualidad de Begoña, que fue dirigido por el Sr. Obispo Auxiliar, que abordó el “Perfil espiritual y pastoral del ministerio ordenado, hoy”.

SUMARIO

• Arzobispo

1.XXV aniversario de la Ordenación	
Episcopal de Mons. Julián Barrio Barrio	139
2. Carta Pastoral en la Cuaresma	161
3. Carta Pastoral en el Día del Enfermo	167
4. Carta Pastoral en la Campaña de Manos Unidas	173
5. Carta Pastoral en el Día del Seminario	179

• Vicaría General

1. Disposiciones para o ano 2018	185
2. Do poder civil	256

• Provincia Eclesiástica

Nota ante la Solemnidad de San José	277
---	-----

• SAMI Catedral

· Acto de desagravio al Apóstol Santiago	281
--	-----

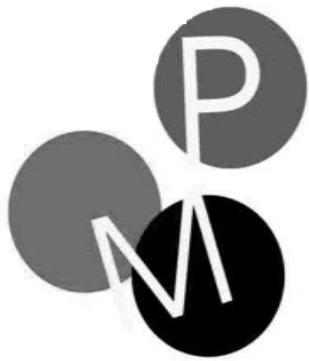
• Cancillería

1.Nombramientos	283
2. Sacerdotes fallecidos.....	284

• Comisaría de Tierra Santa

· Colecta del Viernes Santo 2017	286
--	-----

• Vida Diocesana

Electricidad Fontanería Calefacción
Energía Solar

- Calefacción para templos
- Renovación de iluminación en ahorro energético
- Presupuesto sin compromiso

C/Rafael Dieste, 12 15960 RIVEIRA.
Tel. 61912990 e-mail:info@mp-instalaciones.com
www.mp-instalaciones.com

PROYECTOS, INSTALACIONES Y MANTENIMIENTO

- Megafonía
- Calefacción
- Campanas nuevas y refundición
- Electrificación de campanas
- Campanarios electrónicos
- Yugos
- Iluminación artística LED
 - Menor consumo.
 - Mayor duración y luminosidad
- Instalaciones eléctricas

Al servicio de la Iglesia desde 1989

Le ofrecemos montaje provisional y presupuesto sin compromiso

ELEMAR NOR, S.L.
Polígono Icaria. C/ Ícaro, 32
15172 A Coruña
981 63 56 59
elemarnor@elemarnor.com

Empresa inscrita en el Registro de Instaladores de Telecomunicación.
Nº Reg. 3019

DISTRIBUIDOR Y SERVICIO TECNICO OFICIAL

BOUYER

(TITO)

Rua Xulián Estévez, 26 36207 VIGO (PONTEVEDRA)-Tel.Fax 986224547-Tel.Móviles 607 77 66 83/84/85

Nº PCI/14/ POR LA DIRECCION GENERAL DE SEGURIDAD Y N° DE INSCRIPCION EN EL REGISTRO INDUSTRIAL 36/21.499

SONIDO
PROFESIONAL
MEGAFOÑA

UDE

UDE®

Sanha TOA

Distribuidor oficial exclusivo
para Galicia

BELLTRON

BOUYER

Rivera

MAS DE 35 AÑOS SONORIZANDO IGLESIAS NOS AVALAN
VISITE NUESTRAS NUEVAS INSTALACIONES DONDE
PODRÁ ENCONTRAR TODOS LOS AVANCES
TÉCNICOS EN MEGAFOÑA AMPLIFICADORES
MICROFONOS-COLUMNAS Y EN CAMPANAS-
ELECTRIFICACIONES-YUGOS-ESFERAS-
C A R I L L O N E S - E T C .

SOLICITE PRESUPUESTO Y DEMOSTRACION SIN NINGÚN COMPROMISO

TELEFONIA
CENTRALITAS
Panasonic.

SONY

DETECCION
DE INCENDIOS

NOTIFIER
FIRE SYSTEMS

MASTERVOLT

OPTIMUS

ORGANOS
LITURGICOS
AHLBORN®

SONIDO-LITURGICO Y PROFESIONAL

DESDE EL AÑO 1630

CAMPANAS OCAMPO

Nuestros años de trabajo y seriedad nos abalan

Somos fabricantes de campanas desde el año 1630 y seguimos realizándolas de la misma forma que en esa época, sin cambiar nada, tanto en la aleación del metal como en el proceso de fabricación de los moldes.

Entre nuestras obras más conocidas se encuentran las cuatro campanas realizadas para la Catedral de la Almudena, cuyo peso oscilaba entre los 2800kg. de la mayor, a los 1300kg. de la más pequeña. Dichas campanas se encuentran en la torre izquierda de la Catedral, llamada, por dicha obra, torre de los Gallegos. También tenemos varias campanas en la Catedral de Santiago de Compostela para la cual fue realizada la última en el año 1995.

Aparte de campanas nuestra empresa también realiza los siguientes trabajos.

Realizamos informes y presupuestos del estado de campanas y campanarios por peligro de desprendimiento de yugos y herrajes sin costo para el cliente.

Cambio de yugos y herrajes.

Electrificación de campanas mediante martillos electromecánicos.

Dirección y contacto

Arcos da Condesa, Badoucos 9
Caldas de Reis (Pontevedra)
Telf.- **607140658**
ocampopartes@gmail.com

ADOLFO GARRIDO FERNÁNDEZ

PINTORES Y RESTAURADORES

de Altares, Retablos, Imágenes, Andas, etc.

con oro de ley de 24 quilates

y otras técnicas de pinturas y restauración

– según lo requiera cada obra

– según su antigüedad y estilo

32830 PARDERRUBIAS (ORENSE)

Teléfono (988) 26 02 15 (689) 55 45 15

Librería Egeria

La Cultura Católica para un mundo nuevo

Libros religiosos y todo tipo de artículos para celebraciones litúrgicas:

✚ Orfebrería	✚ Iconos
✚ Ornamentos para el culto	✚ Rosarios
✚ Sagrarios	✚ Medallas
✚ Imágenes religiosas	✚ Estampas y Posters
✚ Cruces y crucifijos	✚ Velas
✚ Lampadarios	✚ Formas y vino de misa
✚ Incensarios	✚ Dvds, música y cine
✚ Ropa litúrgica	✚ Material catequético
✚ Camisas cleryman	✚ Papelería

Puede solicitar su libro o artículo, por teléfono o email.

Plaza de la Inmaculada, 5 | 15704 Santiago de Compostela

Tlf.: 981 562 789

www.libreriaegeria.com - egeria@libreriaegeria.com

- Edición de libros y revistas
- Encuadernación de libros y boletines
- Calendarios Personalizados
- Estampas Religiosas
- Sellos
- Impresión Hojas parroquiales
- Diseño y maquetación
- Envíos postales

Tfno.: 981 54 96 00

arigraf@arigraf.es

www.arigraf.es

Tras da Estivada, 3 - Montouto
15894 Teo (A Coruña)

